

دومین همایش ملی حسابداری ایران

۳ و ۴ خرداد ماه ۱۳۹۱

چکیده مقالات

۹۷۸-۶۰۰-۵۰۰۲-۵۲-۲

شابک:

به نام خدا

دهمین همایش سراسری حسابداری ایران با موضوع اصلی آموزش و پژوهش حسابداری در افق ایران ۱۴۰۴ در روزهای ۳ و ۴ خرداد ۱۳۹۱ به همت گروه حسابداری دانشگاه الزهرا (س) و مساعدت اعضای کمیته علمی از دانشگاه های مختلف کشور برگزار شد. این همایش فرصتی خوبی برای هم اندیشی صاحب نظران و اندیشمندان و تبادل آرا، نظرات و تجربیات فراهم کرد و دستاوردهای خوبی در حوزه های مختلف حسابداری به همراه داشت.

کمیته علمی همایش به منظور طرح دیدگاه های پژوهشی مختلف، روش پذیرش را بر مبنای موضوع و هم روش تحقیق قرار داد و نشست ها و مقالات نیز بر همین مبنا تنظیم شد. به لحاظ موضوعی مقالات فارسی پذیرفته شده در هشت جلد و به صورت الکترونیکی به شرح زیر منتشر شد:

آموزش و پژوهش حسابداری	جلد اول:
حسابداری و بازار سرمایه	جلد دوم:
حسابداری و راهبری شرکتی	جلد سوم:
حسابداری مدیریت	جلد چهارم:
حسابرسی	جلد پنجم:
حسابداری بخش عمومی، سیستم های اطلاعاتی، تاریخ، مذهب	جلد ششم:
مالیه و بازار سرمایه	جلد هفتم:
گزارشگری مالی	جلد هشتم:

مقالات انگلیسی نیز به عنوان جلد ۹ این مجموعه منتشر شد. مجموعه پیش رونیز، چکیده تمام مقالات پذیرش شده در همایش است که متن کامل مقالات در هر یک از این مجموعه مقالات موجود هستند. در تدوین مقالات هر یک از روش های تحقیق زیر مورد پذیرش قرار گرفت:

۱- تحلیلی / مدل سازی: مقالاتی که تعاریف و روابط مفاهیم را بحث می کند و از مدل سازی اقتصادی نیز اغلب بهره می گیرد. رویکردهای ریاضی یا منطقی ابزار اصلی تحلیل محسوب می شوند.

- ۲- مطالعه میدانی / موردی: روش مطالعات موردی یا مطالعات میدانی در تدوین مقاله در برخی از موضوعات شامل حسابداری مدیریت و سیستم های اطلاعاتی بسیار مؤثر و کارساز می باشد.
  - ۳- تجربی / آرشیوی: مقاله هایی که شامل آزمون فرضیه های آماری به منظور پاسخ به سوالات تحقیق است و معمولاً از یک پایگاه داده استفاده می کنند.
  - ۴- آزمایش: تحقیقاتی که از طرح آزمایش برای پاسخ به سوالات تحقیق استفاده می کنند.
  - ۵- تاریخی: از رویکرد تاریخی برای بررسی جنبه های تاریخی عقاید حسابداری و روش های مورد عمل استفاده می شود.
  - ۶- بین رشته ای / انتقادی: معمولاً از بیش از یک رشته دانش استفاده می شود و یا مبتنی بر تئوری انتقادی است.
  - ۷- بازار پایه: ارتباط بین صورت های مالی و سایر اطلاعات با بازارهای مالی شامل بازارهای پول، سهام و بدهی را بررسی می کند.
  - ۸- پیمایش: از روش شناسی پیمایش برای طرح و بررسی سوالات تحقیق بهره می گیرد. همه ۱۵۱ مقاله دریافتی توسط اعضای کمیته علمی داوری علمی شد و ۱۱۶ مقاله پذیرش شد و ۴۲ مقاله از مقالات پذیرش شده در همایش به صورت سخنرانی ارائه شد.
- موضوع محوری همایش دهم بررسی وضعیت آموزش و پژوهش حسابداری در ایران، چشم انداز آن و چالش ها و فرصت های پیشرو است. برخی از زمینه های پیشنهادی در این خصوص به شرح زیر اعلام شده بود:
- ۱- کیفیت آموزش حسابداری (در یک یا چند مقطع تحصیلی دانشگاهی)
  - ۲- چشم انداز دانشکده های حسابداری ایران در سال ۱۴۰۴
  - ۳- اهمیت تدوین برنامه های پنج ساله در گروه های حسابداری
  - ۴- اعتباردهی (Accreditation) شامل AACSB آمریکایی یا EQUIS اروپایی) آموزش حسابداری در مؤسسات آموزش عالی
  - ۵- افزایش ظرفیت دوره کارشناسی و چالش های آتی در بازار کار حسابداری
  - ۶- تخصصی سازی آموزش حسابداری: امکانات، مزایا، معایب
  - ۷- توانمند سازی فارغ التحصیلان حسابداری برای بازار کار آتی

- ۸- آموزش های دانشگاهی و تنوع فرصت های شغلی
- ۹- وضعیت اساتید حسابداری: هرم رتبه علمی، چالش های ارتقا و شرایط کاری
- ۱۰- چگونگی پاسخ گویی به افزایش تقاضای تحصیلات تکمیلی حسابداری: فرصت ها و چالش ها
- ۱۱- خصوصی سازی آموزش عالی و توسعه آموزش حسابداری
- ۱۲- امکان سنجی به کار گیری استانداردهای هیأت بین المللی آموزش حسابداری در ایران
- ۱۳- امکان سنجی استقرار سیستم اعتبار دهی (Accreditation) آموزش حسابداری در ایران بر مبنای تجارب آمریکایی یا اروپایی
- ۱۴- بازنگری متون، محتوا و برنامه های آموزش و درس دانشگاهی حسابداری با اولویت نیاز بازار کار
- ۱۵- تقویت و گسترش تحصیلات تکمیلی و نیاز بازار کار
- ۱۶- تدوین شاخص های کیفی ارزیابی آموزش حسابداری
- ۱۷- زنان، آموزش حسابداری و بازار کار
- ۱۸- طراحی رشته های تخصصی حسابداری متناسب با نقش زنان: توازن زندگی کاری و خانوادگی
- ۱۹- کرسی های نظریه پردازی، نقد و آزاد اندیشی در رشته حسابداری
- ۲۰- رتبه بندی دوره های آموزش عالی حسابداری در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی
- ۲۱- آئین نامه ارتقا اعضای هیأت علمی و تناسب آن با وضعیت اساتید حسابداری
- ۲۲- نقش ارتباطات علمی دانشکده های حسابداری داخل با مراکز آموزش و تحقیقات معتبر خارج کشور به منظور روز آمد کردن آموزش و پژوهش حسابداری
- ۲۳- ضرورت ایجاد پژوهشکده های تخصصی حسابداری
- ۲۴- گسترش پژوهش های حسابداری: فرصت ها و تهدید ها
- ۲۵- نیاز سنجی آموزش عالی و پژوهش در رشته حسابداری
- ۲۶- توسعه مجلات علمی- پژوهشی در حسابداری: روش ها، امکانات، مشکلات
- ۲۷- ارزیابی نظام فعلی پذیرش و چاپ مقالات در مجلات علمی- پژوهشی حسابداری
- ۲۸- جایگاه حسابداری در نقشه جامع علمی کشور و سند تحول علمی

- ۲۹- پژوهش های تقاضا محور در رشته حسابداری
- ۳۰- فرصت ها و چالش های برنامه پنجم برای آموزش، پژوهش و حرفه حسابداری
- ۳۱- مطالعه تطبیقی آموزش حسابداری در ایران و کشورهای پیشرو،
- ۳۲- جایگاه سازمانی حسابداران آموزش دیده ایرانی در شرکت ها و مؤسسات ایرانی و خارجی،
- ۳۳- پیشینه آموزش حسابداری در ایران و تحولات به وقوع پیوسته
- ۳۴- آینده آموزش حسابداری در ایران: فرصت ها و تهدیدها
- ۳۵- بررسی اثربخشی پایان نامه های کارشناسی ارشد و رساله های دکتری در رشته حسابداری
- ۳۶- تحقیقات حسابداری در ایران: نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدها
- ۳۷- ارتباط دانشکده های حسابداری با صنعت در ایران
- ۳۸- آموزش های حرفه ای حسابداری (مانند ACCA-CIMA-CFA) در دانشگاه ها: فرصت ها و چالش ها

۳۹- پذیرش دانشجویان خارجی در دانشکده های حسابداری

به هر حال همایش از هر مقاله ای که مرتبط با حوزه حسابداری و علوم مالی بود استقبال کرد. کمیته علمی معتقد است همایش محل مناسبی برای تضارب آرا و فرصتی برای طرح ایده های جدید است. لذا مقالاتی که پذیرش و چاپ شده است فرصت های بهبودی دارد که در هر مورد نظرات داوران به نویسندگان منعکس شده است و البته ارائه دهندگان نیز بازخورد مناسبی از شرکت کنندگان همایش دریافت می نمایند.

این مجموعه مقالات حاصل زحمات افراد زیادی است که از همه آنها قدردانی می نمایم. آقای دکتر علی ثقفی رئیس کمیته علمی راهنمایی های ارزشمندی داشتند که از ایشان صمیمانه قدردانی می شود. سرکار خانم دکتر مجتهدزاده دبیر علمی همایش که نتایج داوری همه مقالات را با دقت و حوصله بررسی و ارزیابی مقالات را انجام و اصلاحات مربوط را اعمال نمودند که از ایشان هم کمال امتنان را دارد. اعضای کمیته علمی نیز داوری مقالات را با صبر و حوصله انجام دادند که از همه آن ها سپاسگزاری می شود.

آقای ابراهیم ابراهیمی تلاش فراوانی نمودند تا این مجموعه ها به نحو مناسب تنظیم و به موقع منتشر شود. خانم ها معصومه کاشف و هانیه حکمت هم طراحای سایت همایش و امور دبیرخانه را

به عهده داشتند و هم به اتفاق خانم ها سودابه باقرزاده، زهرا اربابی و خدیجه اسفندی کار بازخوانی مطالب، تنظیم و صفحه آرایی را به عهده داشته اند که از همه آنها صمیمانه تشکر می‌نمایم. مقالات چاپ شده در این مجموعه حاصل کار نویسندگان آنها است و لزوماً بیانگر دیدگاه های کمیته علمی همایش یا دانشگاه الزهرا(س) نیست. بدیهی است به سبب فاصله زمانی کم بین دریافت نتایج داوری تا آماده سازی مقالات، ممکن است خطاهایی در تنظیم مقالات در قالب مجموعه کتاب ها رخ داده باشد که خوانندگان محترم ما را خواهند بخشید. امیدوارم این مجموعه مقالات افزوده ای به حوزه دانش و پژوهش حسابداری و علوم مالی داشته باشد.

علی رحمانی

هماهنگ کننده همایش و مدیر گروه حسابداری دانشگاه الزهرا (س)

اعضای کمیته علمی به ترتیب حروف الفبا

نام خانوادگی و نام	مرتبۀ علمی	عضو هیئت علمی دانشگاه
احمد پور احمد	دانشیار	مازندران
اسدی حسین	استادیار	شهید بهشتی
ایزدی نیا ناصر	استادیار	اصفهان
آقایی محمد علی	استادیار	تربیت مدرس
باباجانی جعفر	دانشیار	علامه طباطبایی
باقرپور ولاشانی محمد علی	استادیار	فردوسی
بدری احمد	استادیار	شهید بهشتی
بنی مهد بهمن	استادیار	آزاد واحد کرج
بهارمقدم مهدی	استادیار	شهید باهنر
بولوقاسم	استادیار	علامه طباطبایی
پاکیزه کامران	استادیار	علوم اقتصادی
پور زرنندی محمد ابراهیم	دانشیار	آزاد علوم و تحقیقات
پورحیدری امید	دانشیار	شهید باهنر
پیری پرویز	استادیار	ارومیه
تاری وردی ید الله	استادیار	آزاد واحد تهران مرکز
تالانه عبدالرضا	استادیار	آزاد واحد فیروزکوه
ثقفی علی (رئیس کمیته علمی)	دانشیار	علامه طباطبایی
جامعی رضا	استادیار	کردستان
جهانشاد آرزیتا	استادیار	آزاد واحد تهران مرکز
حجازی رضوان	دانشیار	الزهرا (س)
حساس یگانه یحیی	استادیار	علامه طباطبایی
حسینی سید علی	استادیار	الزهرا (س)

عضو هیئت علمی دانشگاه	مرتبۀ علمی	نام خانوادگی و نام
آزاد واحد تهران مرکز	استادیار	حیدرپور فرزانه
الزهرا (س)	استادیار	خلیفه سلطانی احمد
شیراز	دانشیار	خواجهوی شکرالله
شهید چمران	استاد	دستگیر محسن
علوم اقتصادی	استادیار	دیانتی زهرا
لینکلن نیوزلند	استاد	رادفورد جک
تهران	دانشیار	راعی رضا
الزهرا (س)	استادیار	رحمانی علی (نایب رئیس کمیته علمی)
مرکز آموزش عالی رجا	استادیار	رحیمیان نظام الدین
ممفیس	استاد	رضایی ذبیح الله
آزاد قزوین	استادیار	رضایی فرزین
آزاد تهران و علوم و تحقیقات	استاد	رهنمای رودپشتی فریدون
لینکلن نیوزلند	استاد	رودکی جمال (مشاور علمی)
فردوسی	استادیار	ساعی محمد جواد
شیراز	استادیار	ستایش محمد حسین
شهید چمران	دانشیار	سجادی حسین
آزاد تهران	استادیار	سعیدی علی
الزهرا (س)	استادیار	سلیمانی امیری غلامرضا
علامه طباطبایی	استادیار	شعری صابر
آزاد واحد نیشابور	استادیار	شورورزی محمد رضا
شهید بهشتی	استادیار	صادقی شریف جلال
امام صادق (ع)	استادیار	صالح آبادی علی
آزاد اسلامی واحد تهران شمال	استادیار	صدیدی حجت الله
فردوسی	استادیار	عباسزاده محمد رضا

عضو هیئت علمی دانشگاه	مرتبه علمی	نام خانوادگی و نام
الزهره (س)	استادیار	عباسی ابراهیم
بنتلی	استاد	عبدالمحمدی محمد
شهید بهشتی	دانشیار	عرب مازار یزدی محمد
ایلام	استادیار	عزیزخانی مسعود
الزهره (س)	دانشیار	علوی طبری سید حسین
اصفهان	استادیار	فروغی داریوش
امام خمینی (ره)	استادیار	قائم محمد حسین
الزهره (س)	استادیار	قالیباف اصل حسن
مازندران	استادیار	کاشانی پور محمد
امام خمینی (ره)	دانشیار	کردستانی غلامرضا
لینکلن نیوزلند	استاد	کلارک موری
ولنگنگ استرالیا	استاد	گفیکین مایکل
الزهره (س)	دانشیار	مجتهدزاده ویدا (دبیر علمی کنفرانس)

فهرست مطالب

- بخش اول: آموزش و پژوهش حسابداری ۱
- بخش دوم: حسابداری و بازار سرمایه ۱۷
- بخش سوم: حسابداری و راهبری شرکتی ۳۷
- بخش چهارم: حسابداری مدیریت ۴۳
- بخش پنجم: حسابرسی ۵۳
- بخش ششم: حسابداری بخش عمومی، سیستم های اطلاعاتی، تاریخ، مذهب و مالیات ۶۵
- بخش هفتم: مالیه و بازار سرمایه ۷۵
- بخش هشتم: گزارشگری مالی ۱۰۵
- بخش نهم: چکیده مقالات انگلیسی ۱۱۵

بخش اول:

آموزش و پژوهش حسابداری

ارزیابی کارایی گروه‌های آموزشی حسابداری دانشگاه‌های

سراسری و آزاد استان اصفهان

ناصر ایزدی‌نیا

استادیار گروه حسابداری دانشگاه اصفهان

قادر معصومی خانقاه*

کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه اصفهان

چکیده

هدف اصلی این تحقیق "ارزیابی کارایی گروه‌های آموزشی حسابداری دانشگاه‌های سراسری و آزاد استان اصفهان با استفاده از مدل ریاضی تحلیل پوششی داده‌ها" است. امروزه، به منظور ارزیابی کارایی و بهره‌وری سیستم‌های دانشگاهی از مدل‌های ریاضی تحقیق در عملیات استفاده می‌شود. این مدل‌ها مجموعه‌ای از فعالیت‌های آموزشی پژوهشی و خدماتی را به عنوان شاخص‌های ورودی و خروجی در نظر می‌گیرند و به میزان اهمیت و تاثیرگذاری هر یک از شاخص‌ها در مجموعه عملکرد، نسبت مجموع موزون خروجی‌ها بر مجموع موزون ورودی‌ها را به عنوان میزان کارایی واحدهای تصمیم‌گیرنده محاسبه می‌کنند. برای اجرای مدل ریاضی تحلیل پوششی داده‌ها در این پژوهش، داده‌های کمی آموزشی، پژوهشی و خدماتی مورد نیاز از ۲۰ گروه آموزشی حسابداری دانشگاه‌های سراسری و آزاد استان اصفهان جمع‌آوری شدند. پس از اجرای مدل در چهار مقیاس متفاوت، علاوه بر محاسبه میزان کارایی مورد انتظار هر یک از واحدها، مجموعه‌های کارا یعنی واحدهایی که با توجه به منابع ورودی خود، خروجی متناسب دارند نیز مشخص شدند. همچنین، واحدهای کارا با استفاده از روش شمارشی و در دو حالت نهاده‌هاگرا و ستاده‌هاگرا رتبه‌بندی شدند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که برخی از گروه‌های آموزشی در هر دو حالت نهاده‌گرا و ستاده‌گرا ناکارآمد هستند.

واژگان کلیدی: کارایی، گروه آموزشی حسابداری، دانشگاه‌های سراسری، دانشگاه آزاد،

تحلیل پوششی داده‌ها

* نویسنده مسئول: ghader_masoomi@yahoo.com

تعیین اجزای دانش و مهارت آموزش حسابداری در محیط‌های تجاری جدید با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری

حسن دهقان دهنوی

استادیار مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی یزد (باقی)

محمود معین الدین

استادیار حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی یزد

ندا صبا

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی یزد

چکیده

بوجود آمدن تجارت جهانی و گرایش بنگاه‌های اقتصادی به تجارت الکترونیک، به همراه پیشرفت فناوری؛ عواملی هستند که باعث توسعه مفاهیم و روش‌های حسابداری شده‌اند. این تحولات محیط حسابداری را دگرگون کرده‌اند. اما، مشکل دستیابی به حسابداران ورزیده به خاطر ضعف آموزش حسابداری بیشتر به چشم می‌خورد؛ لذا هدف اصلی این تحقیق شناسایی دانش و مهارت‌های مورد نیاز برای آموزش حسابداری با توجه به تغییرات محیط تجاری به منظور تطابق نیازهای حرفه و آموزه‌های دانشگاهی است. برای نیل به هدف پژوهش، ۴۳ متغیر مربوط به دانش و مهارت آموزش حسابداری شناسایی شده و به ۶ مؤلفه تقسیم شده است. جامعه آماری این تحقیق شامل شاغلین در حرفه است، که اعضای آن از طریق نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شده‌اند. برای آزمون مؤلفه‌ها از تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد با توجه به عدم هماهنگی نیازهای جامعه حرفه‌ای حسابداری با آنچه که در دانشگاه آموزش داده می‌شود بازنگری در برنامه درسی آموزش حسابداری ضرورت دارد. لذا، به مسئولین امر آموزش پیشنهاد می‌گردد اولویت‌های شناسایی شده این پژوهش را در حوزه دانش و مهارت آموزش حسابداری مورد توجه خاص قرار دهند.

واژه‌های کلیدی: آموزش حسابداری، دانش حسابداری، مهارت مورد نیاز

مسئله شناسی، پژوهش و آموزش در حسابداری

محمد علی آقایی

استادیار گروه حسابداری دانشگاه تربیت مدرس

رضا حصارزاده* (دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه تربیت مدرس)

آمنه بذرافشان (دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه الزهرا)

چکیده

عدم توجه به مفهوم و نقش "یادگیری پاسخ سوال" و "حل مسئله"، سبب عدم تفکیک مقوله آموزش و مقوله پژوهش شده و در نتیجه کارکرد هر دوی آن‌ها و بخصوص مفهوم پژوهش تباہ می‌گردد. دروازه شهر پژوهش، طراحی مسئله است. بدون شناخت مفهوم مسئله و شیوه طراحی آن، پیشنیاز انجام پژوهش حاصل نمی‌شود و اصولاً جستجوهای محقق در حوزه پژوهش قرار نمی‌گیرد. پژوهش علمی، در واقع فرآیند حل مسئله محسوب می‌شود. در مقابل، تعلیم و آموزش، فرآیند پاسخگویی به سوال می‌باشد. به بیان دیگر، پاسخ سوال از طریق فرآیند آموزش (ونه پژوهش) حاصل می‌شود. مطالعه ای را که فاقد طراحی مسئله باشد، حتی اگر بهترین پاسخ‌ها را برای سوالات فراهم آورد، نمی‌توان پژوهش نامید بلکه می‌توان از آن به عنوان مطالعه تفصیلی یا آموزش خودمحور نام برد. چرا که محقق برای یافتن پاسخ سوال خود، با مطالعه ای تفصیلی، به آموزش خود پرداخته است. هدف این نوشتار تبیین مفهوم سوال و مسئله و رابطه آن دو با مقوله های آموزش و پژوهش است. در این راستا چند مورد از مسایل مقالات ارایه شده در همایش سراسری حسابداری در سال ۲۰۰۱ آمریکا با همایش بین المللی اخیر در ایران مقایسه و جایگاه پژوهش در کشور بررسی می‌شود. همچنین مقاله حاضر، مثالی از چگونگی طراحی مسئله ارایه خواهد نمود. در نهایت شیوه آموزش مسئله شناسی به دانشجویان از طریق معرفی آموزش مسئله محور به جای آموزش دانش محور تبیین و معرفی خواهد شد.

کلید واژه: مسئله شناسی، پژوهش، سوال، آموزش، علم

* نویسنده مسئول reza_hesarzadeh@yahoo.com

آینده آموزش حسابداری در ایران: فرصت‌ها و تهدیدها

یاسر رضائی پینه نوئی *

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرگز

علی اصغر قربانی

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرگز

چکیده

نقش حسابداری در توسعه اقتصادی کشورها بر کسی پوشیده نیست. کشور ما نیز برای دستیابی به اهداف توسعه اقتصادی باید به آموزش دانشگاهی حسابداری توجه بیشتری نماید. تربیت حسابداران لایق که نیاز سازمان‌ها را برطرف سازند، یکی از مهمترین دغدغه‌های مدیران امروزی است و در این بین نقش دانشگاه‌ها به عنوان مرکز پرورش نیروی انسانی توانمند و متخصص از اهمیت به سزایی برخوردار است. با توجه به اینکه آموزش حسابداری در ایران طی پنجاه سال گذشته تغییر قابل ملاحظه‌ای نکرده است و از طرف دیگر با مستقل شدن رشته حسابداری در سال‌های گذشته، در این تحقیق ابتدا تاریخچه‌ای از تحقیقات انجام شده در رابطه با آموزش حسابداری بیان و سپس سعی شده است فرصت‌ها و تهدیدات آینده آموزش حسابداری در ایران با توجه به تحقیقات انجام شده پیش‌بینی و مهارت‌های موثر در ارتقای آموزش حسابداری در ایران با توجه به این تحقیقات شناسایی شود. نتایج بیانگر این است که با توجه به تحقیقات در ارتباط با آموزش حسابداری ارتقای مهارت‌های عمومی در بین حسابداران از جمله مهارت‌های روتین حسابداری و مهارت‌های تحلیلی، شخصیتی، افزایش قابلیت، ارتباطی، رهبری، مدیریت استراتژیک و حساسیت فرهنگی از عوامل مهم و تاثیرگذار بر آموزش حسابداری در زمان حال و آینده می‌باشند که باید به آنها توجه خاص شود.

کلمات کلیدی: آموزش حسابداری، مهارت‌ها، حرفه حسابداری، ارتقاء آموزش حسابداری

* نویسنده مسئول: Rezaei.yasser@gmail.com

مطالعه تطبیقی آموزش حسابداری در کشورهای مختلف

علی بهرامی نسب*

عضو هیات علمی گروه حسابداری دانشگاه سمنان

محمدرضا اخلاقی - محمد عبدی

دانشجویان کارشناسی رشته حسابداری دانشگاه سمنان

چکیده

دانش حسابداری به عنوان یک دانش کاربردی و تاثیرگذار در عرصه اقتصاد و بازارهای مالی باید خود را به روز و سازگار نماید. برنامه آموزشی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی نیز باید متناسب با این تحولات تغییر یابد تا بتوانند دانشجویان را متناسب با نیازهای جامعه تربیت کنند. در نتیجه داشتن یک برنامه آموزشی جامع شرط اساسی برای تعلیم دانشجویان در این محیط پویا می‌باشد. هدف اصلی این تحقیق بررسی برنامه آموزش حسابداری در کشورهای مهم دنیا و تعیین تفاوت‌ها و شباهت‌ها به لحاظ مدت زمان دوره آموزش در مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری، تعداد واحدهای تعریف شده برای رشته، آموزش در مقاطع متوسطه و عالی، شیوه‌های تدریس و نقش نهادهای حرفه‌ای در آموزش می‌باشد. داده‌ها از طریق کتابخانه‌ای و با مطالعه منابع و مقالات موجود در مورد سیستم آموزشی ۷ کشور بررسی شد. این کشورها شامل استرالیا، ژاپن، روسیه، آمریکا، فرانسه، چین، اکراین و ایران می‌باشد.

نتایج نشان می‌دهد که سیستم آموزشی هر کشور متناسب با شرایط اقتصادی آن کشور تا حدودی با کشورهای دیگر متفاوت است. نتایج نشان می‌دهد که بیشترین دروس تخصصی در کشور استرالیا در نظر گرفته شده است و نظام آموزشی حسابداری این کشور مبتنی بر دروس نظری و کارآموزی می‌باشد، که به نظر می‌رسد یکی از کاملترین و بهترین نظام‌های آموزشی است.

واژگان کلیدی: آموزش حسابداری، نهادهای حرفه‌ای، مدارک دانشگاهی رشته حسابداری

* نویسنده مسئول: Abahrami59@yahoo.com

آموزش دانشجویان در حرفه حسابداری و حسابرسی برای فراگیری راهکارهای پیشگیری و کشف تخلف و تقلب

سید علی حسینی

استادیار حسابداری دانشگاه الزهرا

رضاداغانی*

دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس

چکیده

با توجه به فساد و تقلب‌های مالی اخیر و نقش بازیگران عمده آن، در این مقاله به تقلب‌های رایج در سطح بین‌المللی و زمینه‌های وقوع آن‌ها در صورت‌های مالی و راهکارهای مقابله و ممانعت از آن پرداخته شود. به همین منظور مفاهیم تقلبها و تخلفهای مالی مرور شد و با بررسی ابعاد موضوع تقلب مدل مفهومی برای پیشگیری و مقابله با تقلب ارائه می‌گردد. در این مدل سعی شده است آموزش حسابداران، حسابرسان و کارشناسان در زمینه تقلب مالی مورد توجه قرار گیرد؛ زیرا آموزش کارکنان در سطح موسسه حسابرسی افزون بر آنکه بر کشف تخلف عمده به موسسه کمک می‌کند، زمینه افزایش کیفیت کار موسسه حسابرسی را فراهم می‌سازد.

واژگان کلیدی: تقلب، حسابرسی، نظارت، آموزش، مثلث مقابله با تقلب

* نویسنده مسئول: Reza.Daghani@gmail.com

بررسی تطابق استنادی پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان با منابع کتابخانه‌ای و فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیأت علمی حسابداری دانشگاه تهران (۱۳۸۰-۱۳۸۸)

رضا جامعی*

استادیار گروه حسابداری دانشگاه کردستان

بیان جامعی

کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه تهران

بختیار اصغرزاده پاوه

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

در این پژوهش به بررسی رفتار علمی دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد رشته حسابداری دانشگاه تهران از حیث چگونگی استفاده از منابع اطلاعاتی پرداخته شده است. روش انجام پژوهش، تحلیل استنادی است. در این بررسی کوشش شده تا با تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده، منابع عمده مورد استفاده دانشجویان از لحاظ زبان، شکل ظاهری، نحوه نشر و نیز میزان استفاده از منابع کتابخانه‌ای و فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیأت علمی در دانشکده مدیریت تعیین شود. بررسی ۱۱۲ پایان‌نامه (۱۷ پایان‌نامه دوره دکتری و ۹۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد) با ۶۸۲۸ استناد نشان داد که استناد به مقالات با ۴۵/۳۸ درصد بیشتر از استناد به سایر منابع اطلاعاتی، استفاده از منابع فارسی با ۵۹/۶۶ درصد بیشتر از منابع غیر فارسی، کاربرد منابع چاپی با ۹۲/۲۲ درصد بیش از منابع اینترنتی بوده است. همچنین ۶۵/۲۰ درصد استنادها مربوط به منابع موجود در مجموعه کتابخانه و ۱۰/۸۲ درصد استنادها نیز مربوط به آثار علمی اعضای هیأت علمی دانشکده مدیریت بوده است.

واژگان کلیدی: تحلیل استنادی، پایان‌نامه‌ها، منابع کتابخانه‌ای، فعالیت‌های پژوهشی، دانشکده

مدیریت

* نویسنده مسئول: r.jamei@uok.ac.ir

رابطه ضوابط اخلاق حرفه‌ای حسابداری با آموزش‌های دانشگاهی

رضوان حجازی*

دانشیار دانشگاه الزهرا

محبوبه مصری پور

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

اخلاق یکی از ارکان جدایی‌ناپذیر از زندگی انسانها و نادیده گرفتن آن منجر به صدمات زیادی شده است. حسابداری نیز از این قاعده مستثنا نیست. بروز بحران مالی و مقصر شناخته شدن حسابداران خلا اخلاق در حرفه را پررنگ تر کرده است. به منظور پر کردن این خلاء مراکز علمی و دانشگاه‌های سراسر دنیا اخلاق حرفه‌ای را به عنوان واحد درسی در برنامه درسی وارد کرده‌اند؛ اما در ایران واحد درسی با این عنوان در برنامه آموزشی حسابداری دیده نمی‌شود. پژوهش حاضر درصدد بررسی رابطه میان آموزش‌های موجود و رعایت ضوابط اخلاق حرفه‌ای توسط دانشجویان حسابداری دوره‌ی کارشناسی در دانشگاه‌های تهران است. جامعه‌ی مورد بررسی کلیه‌ی دانشجویان دانشگاه‌های تهران را در بر می‌گیرد و نمونه به صورت تصادفی از بین دانشجویان تازه وارد و دانشجویان ترم‌های پایانی رشته حسابداری انتخاب گردید. پرسشنامه‌ای که برای سنجش اخلاق حرفه‌ای دانشجویان طراحی شد از ۷ محور اصلی (۶ محور از ضوابط اخلاق حرفه‌ای در حسابداری به اضافه یک محور کلی که کلیه محورها را در بر می‌گیرد) تشکیل و برای سنجش هر محور سوالاتی طراحی گردید. اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ تحلیل شد. از بررسی رابطه بین میانگین اهمیت هر یک از شاخص‌ها و تعداد واحدهای گذرانده شده این نتیجه حاصل شد که آموزش‌های ضمنی آیین اخلاق حرفه‌ای در دوره کارشناسی اثری بر بهبود رعایت ضوابط اخلاق حرفه‌ای توسط دانشجویان حسابداری ندارد.

واژگان کلیدی: ضوابط اخلاق حرفه‌ای حسابداری، آموزش، آیین نامه اخلاق حرفه‌ای

* نویسنده مسئول: Hejazi33@yahoo.com

نقش اخلاق در حسابداری و چالش‌های پیش روی آموزش دانشگاهی

ویدا مجتهد زاده

دانشیار حسابداری دانشگاه الزهراء (س)

حمیده اثنی عشری*

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه الزهراء (س)

مژگان رباط میلی

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه الزهراء (س)

چکیده

سیستم آموزش دانشگاهی فعلی به گونه‌ای است که موجب پرورش حسابداران دارای مهارت استدلال قاعده محور می‌شود. دانش آموختگان حاضر، از مهارت تفکر انتقادی و استدلال تحلیلی برخوردار نیستند و در مواجهه با رویدادهایی که در پوشش قوانین، استانداردها و آیین رفتار حرفه‌ای موضوعه قرار نمی‌گیرند، با مشکلات عدیده روبرو می‌گردند. رسوایی‌های مالی سال‌های اخیر نشان داد، توجه به تقویت مهارت استدلال اخلاقی در کنار مهارت‌های فنی (تخصصی) نقش مهمی در محیط تجاری کنونی بر عهده دارد. بنابراین شایسته است دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی به منظور ایفای رسالت خود جهت تربیت نیروی انسانی متخصص متناسب با نیازهای بازار کار، تدابیر مناسبی را اتخاذ نمایند. این مقاله بر آن است تا ضمن تشریح نقش اخلاق و استدلال اخلاقی در حسابداری، به چالش‌هایی اشاره نماید که در حرکت به سمت پوشش دروس اخلاقی در برنامه آموزشی، پیش روی دانشگاه‌ها قرار دارد.

واژگان کلیدی: اخلاق فضیلت‌گرا، استدلال‌های اخلاقی، آیین رفتار حرفه‌ای، آموزش دانشگاهی

* نویسنده مسئول: hamideh_181363@yahoo.com

بررسی اثربخشی برنامه آموزش حسابداری در مقطع کارشناسی

ارشد) از نظر دانشجویان دانشگاه مجری مقطع دکتری)

ایرج نوروش

استاد حسابداری دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

فروغ رستمیان

استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

شهرام دادگر*

کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

امروزه اهمیت حسابداری در توسعه اقتصادی بر کسی پوشیده نیست. با توجه به تغییر و تحولات دنیای تجارت، حسابداران باید از تخصص‌های پیچیده‌تری برخوردار باشند تا خدمات بهتری ارائه نمایند و جایگاه متناسب با شان خود داشته باشند. در این میان دانش‌آموختگان این رشته به ویژه در مقطع کارشناسی ارشد نقش مهمی دارند. در این تحقیق سعی شده اثربخشی برنامه آموزش حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد (از نظر دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه‌های مجری مقطع دکتری) توصیف و بررسی گردد. ابتدا مولفه‌هایی به عنوان عوامل ضروری در اثربخشی فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد شناسایی شد. بعد با استفاده از این مولفه‌ها و طرح سئوالاتی درباره اهداف برنامه مصوب آموزشی، پرسشنامه نهایی تنظیم و بین جامعه آماری تحقیق توزیع شد. سپس با استفاده از آزمون t، فرضیه‌های تحقیق مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سرانجام مشخص شد که برنامه جاری آموزش حسابداری از اثربخشی مطلوبی برخوردار نیست. از نتایج این پژوهش اینکه بررسی‌هایی از این دست می‌تواند گام مهمی در باره اینکه کجا قرار داریم؟ باشد تا براساس آن اقدامات بعدی را برای توسعه حسابداری برداشت.

واژگان کلیدی: اثربخشی، آموزش حسابداری، برنامه مصوب حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد،

توسعه اقتصادی

* نویسنده مسئول: iran.research12@gmail.com

نگاهی بر نیازمندی‌های آموزش حسابداری

رضوان حجازی

دانشیار حسابداری دانشگاه الزهرا (س)

بهاره عامری*

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه الزهرا (س)

فاطمه کرمی

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه الزهرا (س)

چکیده

امروزه متقاضیان حرفه حسابداری از حسابداران حرفه‌ای انتظار ارائه خدماتی با ارزش افزوده را دارند؛ به عبارت دیگر انتظار می‌رود که حسابداران حرفه‌ای قادر به ارزیابی اطلاعات و سیستم‌های پیچیده، کشف، پیش‌بینی و ارائه مشاوره باشند. لازمه این امر آموزش شیوه‌های تفکر در سطوح بالا، توسعه مهارت‌های یادگیری بلندمدت برای تفکر نقادانه (به منظور درک اصول و مفاهیم پیچیده)، قضاوت و به کارگیری این اصول و مفاهیم در شرایط و زمینه‌های متفاوت است. دانشگاه‌ها به عنوان فعالان در فرایند یادگیری و آموزش باید از اهمیت تقویت مهارت‌های دانشجویان آگاه‌گردیده و متناسب با تغییرات در محیط و انتظارات از حرفه حسابداری به پرورش دانشجویان بپردازند. آشنا نمودن دانشجویان با مهارت‌هایی در زمینه کامپیوتر و ارتباطات، مهارت‌های تفکر خلاق و انتقادی، بازیابی و تجدید نظر در برنامه‌های درسی و سرفصل دروس، تلاش برای یافتن شیوه‌های نوین در امر آموزش، گنجاندن تحقیقات در امر آموزش، توجه به جنبه‌های نظری به جای توجه صرف به جنبه‌های عملی در آموزش حسابداری از جمله زمینه‌هایی است که می‌تواند در پرورش دانشجویانی با قدرت تحلیل مسائل و توانایی حل مشکلات و نیز پاسخگویی به نیازهای صنعت موثر باشد. این مقاله به طور اجمالی به بررسی برخی از زمینه‌هایی می‌پردازد که در بازنگری رویکردها و شیوه‌های آموزش حسابداری باید مدنظر قرار گیرند.

* نویسنده مسئول: ameribahareh@yahoo.com

آموزش حسابداری در هزارتوی روش‌های تدریس

احسان نصیری*

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی

چکیده

این مقاله در حوزه روش‌های تدریس و تلاشی برای یافتن شیوه مناسب برای تدریس در حسابداری می‌باشد. مقاله از نوع مروری و روش تحقیق آن عمدتاً کتابخانه‌ای است. در این راستا از کتب روانشناسی، مقالات روانشناسی و حسابداری استفاده شده است. در تجزیه و تحلیل نتایج، علاوه بر منابع معتبر، تجربه شخصی نگارنده نیز به کار گرفته شد.

با مرور روش‌های تدریس و فناوری آموزشی موجود در تدریس حسابداری نسبت به وضع مطلوب، نامناسب بودن روش‌های تدریس در حسابداری نمود می‌یابد. منابع معتبر، لزوم تغییر در روش‌های تدریس و فناوریهای آموزشی و جلب توجه مدرسین حسابداری به هوشهای چندگانه و استفاده مفید از آنها در آموزش این رشته را توصیه می‌کنند. لزوم انجام تحقیقات مدون در باب روش‌های تدریس در حسابداری مخصوصاً از نوع شبه آزمایشی، هم اندیشی مدرسین حسابداری برای در اختیار قرار دادن تجربه‌های تدریس به هم‌تایان خود و برگزاری دوره‌های آموزشی تفصیلی روش‌های تدریس توسط متخصصین روانشناسی آموزشی برای مدرسین حسابداری احساس می‌شود. در این مسیر حتی می‌توان تا قرار دادن چند واحد درسی در مقاطع تحصیلات تکمیلی با عنوانی شبیه به روش‌های تدریس در حسابداری نیز پیش رفت.

واژگان کلیدی: آموزش حسابداری، روش‌های تدریس، هوشهای چندگانه، فناوری آموزشی، رسانه آموزشی

* نویسنده مسئول: ehsan.nasiry@gmail.com

بازشناسی مطالعات میان رشته‌ای در حسابداری و حسابرسی

دکتر هاشم نیکومرام

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

علی اکبر نونهال نهر*

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

چکیده

از دیرباز پیرامون ماهیت، چیستی و چرایی حسابداری بحث‌های طولانی مطرح بوده است. هر یک از نهادها و صاحب‌نظران حسابداری بر حسب شرایط و کارکردهای اقتضایی، اقدام به ارائه تعریف یا تصویری از حسابداری نموده‌اند و در حال حاضر، حسابداری به عنوان یک رشته دانشگاهی معتبر در سطح دنیا شناخته شده و به عنوان یکی از علوم اجتماعی تلقی می‌گردد. سمت و سوی پژوهش‌های فعلی در کلیه علوم رشته‌های دانشگاهی به سوی انجام پژوهش‌های میان رشته‌ای بوده و دیوارها و مرزهای تصنعی که مابین علوم مختلف ایجاد شده بود، در حال شکسته شدن بوده و علوم مختلف به سمت یکپارچه شدن و ایجاد علم کلی و واحد حرکت می‌کنند. در این مقاله سعی شده است تا ابتدا پیرامون ماهیت، چیستی و چرایی حسابداری بحث شده، سپس درباره مفهوم، نقش و ضرورت پژوهش‌های میان رشته‌ای در علوم مطالبی ارائه شود. در ادامه نیز به تشریح برخی از اهم پژوهش‌های میان رشته‌ای انجام شده در ادبیات حسابداری و حسابرسی (در سطح جهانی و داخلی) پرداخته شده و در پایان نیز تحلیلی از اوضاع و روند کنونی پژوهش‌های میان رشته‌ای در حسابداری ارائه شده است. نشان داده شده است که انجام پژوهش‌های میان رشته‌ای در حسابداری و حسابرسی، تنها راهکار حل چالش‌ها و معضلات و مشکلات کنونی و آتی حسابداری و حسابرسی بوده و بایستی بسترهای لازم و ضروری برای انجام آنها فراهم گردد. اوضاع انجام پژوهش‌های میان رشته‌ای در ادبیات حسابداری و حسابرسی ایران چندان مناسب و رضایت بخش نبوده و بایستی جهت‌گیریها و تلاشهای مناسب و فوری در این زمینه انجام شوند.

واژه‌های کلیدی: حسابداری، حسابرسی، پژوهش‌های میان رشته‌ای، علم کلی و واحد.

* نویسنده مسئول: anonahal@gmail.com

درک یادگیری دانشجویان حسابداری

نازنین بشیری منش

هیئت علمی دانشگاه پیام نور بیرجند و دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه الزهرا(س)

سیده سمانه شاهرخی*

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه الزهرا(س)

چکیده

هدف این مقاله ارزیابی درک دانشجویان حسابداری از تجربه یادگیری دروس دانشگاهی می‌باشد. بدین منظور پرسشنامه‌ای در سه محور یادگیری حسابداری، ویژگیهای حرفه حسابداری و مهارتهای ضروری برای موفقیت در حرفه حسابداری بر اساس تحقیق استیورز و همکاران (۲۰۱۱) طراحی گردید. پس از سنجش سطح روایی آن که بیش از ۸۰ درصد بود، این پرسشنامه بین دانشجویان مقطع کارشناسی رشته حسابداری سه دانشگاه کشور که در ترم ۴ و بالاتر مشغول به تحصیل بودند توزیع شد. پاسخ پرسشنامه‌ها از ۳۶۰ دانشجو در دوره مربوطه جمع آوری شد و با استفاده از آزمون‌های اختلاف میانگین و تحلیل واریانس تحلیل گردید. مقاله شش عامل شامل آشنایی با مبانی حسابداری، سطح یادگیری، رضایت شغلی، آشنایی با انجمن‌های حسابداری، فرصت‌های شغلی حرفه و شهرت و اعتبار شغلی حرفه از منظر دانشجویان حسابداری تحلیل نموده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، دانشجویان رشته حسابداری در دانشگاه‌های مورد بررسی از سطح دانش مناسبی در رابطه با مبانی حسابداری برخوردار هستند ولی سطح یادگیری آنها در رابطه با سایر مباحث مربوط به حرفه یا مسائل روز حرفه مناسب نیست. نتایج این مقاله بیانگر بازخوردی برای تنظیم مجدد برنامه‌های دروس کارشناسی حسابداری و تغییر برنامه آموزش محسوب می‌شود تا بتوان تجربه یادگیری دانشجویان را در این مقطع افزایش داد.

کلمات کلیدی: درک یادگیری، برنامه‌های دروس کارشناسی، تجربه یادگیری

* نویسنده مسئول: sss_1360@yahoo.co.uk

کاربرد مدل سه جانبه دانشگاه، صنعت و دولت در تدوین الگوی حسابداری نوین

مهدی عظیم مزرگی*

کارشناسی ارشد پژوهش اجتماعی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه تبریز

چکیده

اهمیت کیفیت نیروی انسانی آموزش دیده و تحقیق و توسعه در تدوین الگوی حسابداری نوین از طریق مدل‌های رشد درون‌زا توضیح داده می‌شود. در این مقاله ضمن بیان یکی از مدل‌های رشد درون‌زا یعنی مدل رشد با تغییر درون‌زای تکنولوژی، مدلی برای تدوین الگوی حسابداری نوین معرفی می‌شود و تأثیر مثبت سه زیرنظام دانشگاه، صنعت و دولت بر ارتقای مدیریت کیفیت در نظام آموزش عالی حسابداری بررسی خواهد شد. همچنین روابط متقابل نیروی کار، سرمایه انسانی، تحقیق و توسعه و نیز تأثیر متقابل آنها بر ارتقای مدیریت کیفیت و مدل‌های حسابداری نوین بررسی خواهد شد. ابتدا ماهیت فرایند تحقیق و توسعه بررسی می‌شود و در ادامه، سازماندهی، عناصر و تأثیرات آن بر ارتقای مدیریت کیفیت در حسابداری نوین بررسی می‌شود.

واژگان کلیدی: تحقیق و توسعه، مدل‌های رشد، الگوی حسابداری نوین، تولید دانش‌بنیان، نظام آموزش عالی حسابداری، همکاری دانشگاه و صنعت.

* نویسنده مسئول: Mahdiazim_20@yahoo.com

بخش دوم:

حسابداری و بازار سرمایه

کارآیی واکنش بازار سهام نسبت به اخبار اعلان سود حسابداری

غلامرضا کردستانی

دانشیار گروه حسابداری دانشگاه بین المللی امام خمینی قزوین

سپیده سپیددست*

کارشناسی ارشد حسابداری مرکز آموزش عالی رجاء قزوین

چکیده

واکنش بازار سهام به آگهی‌ها و اخبار شرکت متفاوت است. در برخی موارد واکنش سرمایه گذاران منطقی نیست و موجب ناهنجاری‌هایی از جمله افزایش بیش از حد یا کمتر از حد قیمت‌ها می‌شود. با توجه به فرضیه واکنش کمتر از حد انتظار، سرمایه گذاران انتظار دارند، سهامی که در گذشته برنده (بازنده) بوده، در آینده نیز رشد مثبت (منفی) خود را حفظ کند. این دیدگاه تا زمانی در ذهن آنان باقی می‌ماند که یک نیروی بیرونی آن را خنثی کند. بنابر این سرمایه گذاران نسبت به اخبار جدید منتشر شده در بازار، با تاخیر واکنش نشان می‌دهند. این تحقیق برای بررسی و تجزیه و تحلیل کارایی واکنش سرمایه گذاران به اخبار خوب و بد سود حسابداری، واکنش کمتر از حد انتظار سرمایه گذاران به اخبار سود رابه عنوان عامل ناکارایی بازار در نظر گرفته و ویژگی‌های اثر گذار شرکت بر کارایی واکنش بازار به اخبار سود را بررسی کرده است. اطلاعات مورد نیاز برای سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۹ برای ۹۰ شرکت پذیرفته شده در بورس تهران جمع آوری و مورد تحلیل قرار گرفتند. شواهد به دست آمده حاکی از آن است که واکنش سرمایه گذاران به اخبار سود، کمتر از حد انتظار بوده و سبب کسب بازده غیر عادی پس از اعلان سود شده است. همچنین متغیر اندازه شرکت و مخاطره آربیتراژ بر کارایی بازار اثر گذار است. با افزایش اندازه شرکت و کاهش مخاطره آربیتراژ، کارایی واکنش بازار افزایش می‌یابد. یافته‌های پژوهش می‌تواند در بهبود کارایی بازار برای سرمایه گذاران سودمند واقع شود.

واژه‌های کلیدی: اعلان سود، کارایی واکنش بازار، واکنش کمتر از حد انتظار، تغییر قیمت پس از اعلان سود، بازده غیر عادی تعدیل شده انباشته

* نویسنده مسئول s.sepid313@gmail.com

بررسی تاثیر سرمایه فکری بر ارزش بازار و عملکرد مالی

شرکت‌های صنعت سیمان

قدرت الله طالب نیا

استادیار حسابداری، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات تهران

داود خان حسینی* (دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات تهران)

الهه معزز ملاقاسم (دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه علامه طباطبایی)

محمد نیکو نسبتي (کارشناس ارشد حسابداری موسسه آموزش عالی رجا قزوین)

چکیده

در اقتصاد دانش محور کنونی، سرمایه فکری عامل اصلی برتری و حفظ مزیت رقابتی شرکت‌ها می‌باشد. هدف اصلی این مقاله، بررسی تاثیر سرمایه فکری و اجزای آن بر ارزش بازار و عملکرد مالی شرکت‌های فعال در صنعت سیمان، پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. در این مقاله، برای سنجش سرمایه فکری از مدل پالیک استفاده شده است. دوره زمانی مورد مطالعه سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ و نمونه انتخابی شامل ۱۲ شرکت می‌باشد. پژوهش با استفاده از روش رگرسیون پانل دیتا (روش حداقل مربعات) استفاده شده است. نتایج حاصل حاکی از این است که بین سرمایه فکری با ارزش بازار و عملکرد مالی شرکت‌های فعال در صنعت سیمان ارتباط معنی داری وجود دارد. همچنین نتایج تحقیق نشان می‌دهد که در میان عناصر تشکیل دهنده سرمایه فکری، کارایی سرمایه بکار گرفته شده، دارای بیشترین تاثیر بر ارزش بازار شرکت‌های فعال در صنایع سیمان می‌باشد.

واژگان کلیدی: ارزش بازار. سرمایه فکری. عملکرد مالی شرکت‌ها. مدل پالیک

* نویسنده مسئول: kxanhossini@gmail.com

بررسی و مقایسه رابطه بازده سهام و کیفیت سود با استفاده از

الگوهای لویز، بارتون-سیمکو و پنمن

فرزین رضایی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین

یونس بادآور نهندی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

بهنام صمدیان*

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات آذربایجان شرقی

چکیده

هدف اصلی این پژوهش بررسی و مقایسه رابطه بازده سهام با کیفیت سود می‌باشد. در این پژوهش رابطه بازده سهام و کیفیت سود با استفاده از الگوهای لویز، بارتون-سیمکو و پنمن مورد بررسی قرار گرفت. تحلیل داده‌های گردآوری شده در این پژوهش با استفاده از روشهای تحلیل رگرسیون مقطعی و آزمون مقایسات زوجی انجام شد. سپس فرضیه‌های پژوهش مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج حاصل از بررسی ۳۹۰ سال- شرکت (۶۵ شرکت) عضو نمونه طی دوره زمانی ۱۳۸۳-۱۳۸۸ نشان داد برآزش رگرسیون با الگوهای لویز و بارتون-سیمکو معنی دار و الگوی پنمن بی معنی می‌باشد. الگوی لویز ارتباط قویتری با بازده سهام نسبت به الگوی بارتون-سیمکو دارد. لذا، تفاوت معناداری بین سه الگوی لویز، بارتون-سیمکو و پنمن وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: کیفیت سود، بازده سهام، لویز، بارتون-سیمکو، پنمن.

* نویسنده مسئول: Behnam.samadiyan@gmail.com

بررسی و مقایسه رابطه ساختار سرمایه و کیفیت سود

رسول برادران حسن زاده

استادیار حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

بهنام صمدیان*

کارشناس ارشد حسابداری، واحد علوم و تحقیقات آذربایجان شرقی

بهرام شادکام آقا

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری واحد علوم و تحقیقات آذربایجان شرقی

چکیده

هدف اصلی این مقاله بررسی و مقایسه رابطه ساختار سرمایه و کیفیت سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. در راستای این هدف، کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که صورتهای مالی و اطلاعات مورد نیاز را در سالهای ۱۳۸۸-۱۳۸۳ ارائه داده بودند، مورد بررسی قرار گرفتند. در مجموع با توجه به محدودیتهای موجود ۹۷ شرکت انتخاب شدند. سپس، اطلاعات مربوط به نسبت بدهیها به داراییها و نسبت جریانهای نقدی عملیاتی به سود خالص (کیفیت سود الگوی پنمن)، نسبت خالص داراییهای عملیاتی ابتدای دوره بر خالص فروش (کیفیت سود الگوی بارتون-سیمکو) و نسبت انحراف معیار سود عملیاتی به انحراف معیار جریانهای نقدی عملیاتی (کیفیت سود الگوی لویز) طی دوره ۶ ساله مطالعه و به صورت میانگین جمع آوری و به تفکیک شرکتهای با سود بالا و پایین تفکیک و مورد آزمون قرار گرفت. به منظور آزمون فرضیهها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج بدست آمده از این پژوهش حاکی از این است که: به طور کلی، بین ساختار سرمایه و کیفیت سود شرکت رابطه مثبتی وجود دارد، اما این رابطه از نظر آماری به جز سودهای با کیفیت بالای لویز که در حد متوسط قرار دارند، در حد ضعیف است.

واژگان کلیدی: بورس اوراق بهادار، ساختار سرمایه، کیفیت سود

* نویسنده مسئول: Behnam.samadiyan@gmail.com

بررسی رابطه بین ساختار مالکیت و محافظه کاری حسابداری

جعفر نکونام*

کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی اراک

محمد نکونام

دانشجوی کارشناسی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی گلپایگان

چکیده

محافظه کاری از ویژگی‌های بارز گزارشگری مالی است که از مدت‌ها قبل با نظریه و عمل حسابداری درآمیخته است. محافظه کاری حداقل از ابتدای قرن بیستم تاکنون، یک ویژگی برجسته و غالب در عرصه حسابداری و گزارشگری مالی بوده است. با توجه به اهمیت مفهوم محافظه کاری حسابداری هدف این تحقیق بررسی ارتباط بین ساختار مالکیت و محافظه کاری حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. بنابراین، نمونه‌ای مشتمل بر ۷۴ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۵ ساله (۱۳۸۵-۱۳۸۹) انتخاب و مطالعه شد. جهت آزمون فرضیه‌ها و بررسی رابطه بین ساختار مالکیت (متغیر مستقل) و محافظه کاری حسابداری (متغیر وابسته) از مدل رگرسیون خطی در سطح اطمینان ۹۵٪ به کمک نرم افزارهای EXCEL و SPSS استفاده شد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها نشان می‌دهد که بین سطح مالکیت نهادی، سطح مالکیت مدیریتی و میزان تمرکز مالکیت با محافظه کاری حسابداری رابطه معکوس (منفی)، و بین سطح مالکیت شرکتی و محافظه کاری حسابداری رابطه مستقیم (مثبت) وجود دارد.

واژگان کلیدی: محافظه کاری، ساختار مالکیت، مالکیت مدیریتی، مالکیت شرکتی

* نویسنده مسئول: Jf_Nekonom64@yahoo.com

بررسی روند تدریجی رابطه‌ی متغیرهای حسابداری و قیمت سهام به کمک مدل بیز سلسله مراتبی

فرزین رضایی

استادیار حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین

حسین جباری خامنه‌ای

استادیار آمار دانشگاه تبریز

هادی شفیعی دیزجی*

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

چکیده

هدف کلی این تحقیق آزمون ارتباط ارزشی متغیرهای حسابداری به منظور تشریح روند تدریجی قیمت سهام می‌باشد. به ویژه، تأثیر جریانهای نقدی عملیاتی و ارزش دفتری بر روند تدریجی قیمت سهام با در نظر گرفتن ویژگی‌های مشترک شرکت از قبیل اندازه شرکت، سود تقسیمی، بازده و سرعت گردش داراییها مورد تحلیل قرار داده شد. مدلی که در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته است، مدل بیز سلسله مراتبی است. جامعه آماری کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. همچنین دوره زمانی مورد مطالعه سالهای ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷ است. نتایج تجربی بدست آمده نشان می‌دهد که در بررسی ارتباط ارزشی متغیرهای حسابداری ارزش دفتری نسبت به جریان نقدی عملیاتی ارزش مربوط تری دارد. همچنین بازده شرکت و سرعت گردش داراییها نسبت به سایر ویژگیهای اداری بیشترین اثر بر متغیرهای حسابداری در تشریح روند تدریجی قیمت سهام است.

واژه‌های کلیدی: قیمت سهام؛ ارزش دفتری؛ جریان نقدی عملیاتی؛ استنباط بیز

* نویسنده مسئول: shafiihadi@gmail.com

آزمون رابطه متغیرهای حسابداری و نماگرهای ساختاری

بازار سرمایه

پرویز پیری

استادیار دانشگاه ارومیه

محمد ایمانی بوندق

استادیار دانشگاه ارومیه

نوید انصاری*

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه ارومیه

چکیده

این مقاله تحقیقی علمی و کاربردی در مورد اثر و ارتباط بین متغیرهای حسابداری (سود هر سهم، سود نقدی هر سهم، ارزش دفتری هر سهم و وجه نقد حاصل از عملیات) و نماگرهای ساختاری (تغییرات ارزش بازار هر سهم، بازده هر سهم، اندازه شرکت و حجم معاملات) در بورس اوراق بهادار تهران است. جهت بررسی و تایید رابطه بین متغیرهای حسابداری و نماگرهای ساختاری، یک فرضیه اصلی و چهار فرضیه فرعی مطرح شد، که هر یک از فرضیه‌های فرعی نیز در برگیرنده چهار فرضیه دیگر است. هدف از تکثیر فرضیه‌ها بررسی دقیق تر و اجمالی، تاثیر پذیری نماگرهای ساختاری از متغیرهای حسابداری است. برای آزمون فرضیه‌ها از تحلیل همبستگی در قالب مدلهای یک و چند متغیره استفاده شد. نتایج بیانگر تایید تاثیر متغیرهای حسابداری بر نماگرهای ساختاری است. این رابطه بین متغیرهای سود هر سهم و سود تقسیمی هر سهم با تغییرات قیمت سهام و بازده هر سهم بیشتر مشاهده شد.

واژه‌های کلیدی: متغیرهای حسابداری، ارزش بازار هر سهم، بازده نقدی هر سهم، حجم معاملات، اندازه شرکتها

* نویسنده مسئول: Navid.ansari89@gmail.com

تأثیر نرخ تورم بر کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته شده در

بورس اوراق بهادار تهران

محمد نمازی*

استاد حسابداری دانشگاه شیراز

حمید رضا رضایی

کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه شیراز

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تأثیر نرخ تورم بر کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. برای تحقق این هدف از چهار مدل پایداری سود، ارزش پیش بینی کنندگی سود، صادقاته گزارش نمودن سود و به موقع گزارش نمودن سود، برای ارزیابی کیفیت سود شرکت‌ها استفاده شده است. دوره زمانی مورد مطالعه سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۸ و نمونه انتخابی شامل ۱۳۰ شرکت است. برای انجام این پژوهش، چهار فرضیه اصلی طراحی شد که تأثیر نرخ تورم را بر معیارهای ارزیابی کیفیت سود شرکت‌ها در طی دوره مورد نظر بررسی می‌نماید. بنابراین، برای آزمون فرضیه‌های پژوهش روش آماری " داده‌های ترکیبی " بکار گرفته شده است. نتایج حاصل از پژوهش حاکی از آن دارد که نرخ تورم در هیچ کدام از معیارهای انتخاب شده کیفیت سود در سطح کل صنایع تأثیر معناداری نداشت، اما با بررسی آن در سطح هر صنعت مشاهده کردیم که در برخی صنایع رابطه معناداری بین معیارهای کیفیت سود و نرخ تورم وجود دارد. در گروه صنایع خودرو و ماشین‌آلات نرخ تورم با پایداری سود رابطه مثبت و معنادار، در گروه صنایع کانی و معدنی نرخ تورم با صادقاته گزارش نمودن سود رابطه منفی و معنادار و در صنایع فلزی و سایر صنایع نرخ تورم با به موقع گزارش نمودن سود رابطه منفی و معنادار دارد. علاوه بر آن هیچ رابطه معناداری بین ارزش پیش‌بینی کنندگی سود و نرخ تورم در شش صنعت مورد مطالعه مشاهده نشد.

واژه‌های کلیدی: پایداری سود، ارزش پیش‌بینی کنندگی سود، صادقاته گزارش نمودن سود، نرخ تورم.

* نویسنده مسئول: mnamazi@rose.shirazu.ac.ir

تعیین رابطه بین محرک‌های ارزش حسابداری و بازده سهام

اسماعیل خرم*

کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه شهید بهشتی

مجتبی سربند جوشقانی

کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد کاشان

چکیده

یکی از اهداف صورت‌های مالی، فراهم کردن اطلاعات مربوط برای سرمایه‌گذاران می‌باشد. در همین راستا تحقیقات زیادی جهت بررسی ارتباط میان شاخص‌های بازار سرمایه و اطلاعات حسابداری انجام شده است. تحقیق پیش رو به بررسی ارتباط اطلاعات حسابداری محرک ارزش و بازده سهام در شرکت‌های حاضر در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. برای این منظور از سه متغیر مدیریت عملیاتی، مدیریت سرمایه‌گذاری و مدیریت سرمایه در گردش به عنوان نماینده‌ای جهت اطلاعات حسابداری محرک ارزش شرکت استفاده شد و میزان ارتباط آن‌ها با بازده سهام شرکت‌های مزبور طی سال‌های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۹ مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحقیق حاکی از آن است که در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین نسبت‌های مربوط به سیاست‌های مدیریت عملیاتی و مدیریت سرمایه در گردش با بازده سهام رابطه وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که از بین نسبت‌های مربوط به مدیریت عملیاتی نیز نسبت بازده فروش و اهرم مالی نسبت به سایر نسبت‌ها دارای رابطه قوی تری با بازده سهام می‌باشند. از طرف دیگر بین نسبت‌های مربوط به مدیریت سرمایه‌گذاری شرکت با بازده سهام رابطه معنی‌داری یافت نشد.

واژه‌های کلیدی: بازده سهام، اطلاعات حسابداری محرک ارزش، مدیریت عملیاتی، مدیریت سرمایه

گذاری و مدیریت سرمایه در گردش

* نویسنده مسئول: khorram83@yahoo.com

اثر دقت پیش‌بینی سود توسط مدیران بر هزینه سرمایه شرکت‌های عضو بورس اوراق بهادار تهران

غلامرضا سلیمانی

استادیار گروه حسابداری دانشگاه الزهرا

ماندانا طاهری*

کارشناس ارشد پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی،

کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه الزهرا

چکیده

این مقاله به بررسی اثر دقت پیش‌بینی EPS توسط مدیران بر هزینه سرمایه شرکت‌های عضو بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است که بر این اساس داده‌های ۹۰ شرکت برای دوره پنج ساله از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ استخراج و با فرض آماری: "دقت پیش‌بینی سود توسط مدیران بر هزینه سرمایه مؤثر است"، اثر دقت اطلاعات سود پیش‌بینی شده توسط مدیران بر هزینه سرمایه را مورد آزمون قرار داده است. با اجرای آزمون‌های آماری و محاسبه خطای پیش‌بینی بر اساس مدل یوان زی مشخص شد که عدم ارائه دقیق EPS پیش‌بینی شده منجر به کاهش غیر واقعی در هزینه سرمایه محاسبه شده بر اساس اطلاعات پیش‌بینی می‌شود و خطای موجود در اطلاعات پیش‌بینی EPS، ناشی از بیش‌نمایی غیر واقعی در ارائه است.

واژه‌های کلیدی: هزینه سرمایه، پیش‌بینی EPS، دقت ارائه اطلاعات، مدل یوان زی

* نویسنده مسئول: Taherim66@yahoo.com

بررسی رابطه بین شفافیت سود، نقد شوندگی سهام، هزینه

سرمایه و ارزش شرکت

مهدی مرادزاده فرد

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

علی بنائی*

کارشناس ارشد حسابداری از دانشگاه علوم اقتصادی

چکیده

این تحقیق به بررسی رابطه بین شفافیت سود، هزینه سرمایه، نقد شوندگی سهام و ارزش شرکت می‌پردازد. سود حسابداری و اجزای مربوط به آن از جمله اطلاعاتی است که در تصمیم‌گیری استفاده کنندگان موثر است. در صورتی که سود حسابداری گزارش شده فاقد کیفیت و شفافیت باشد، عدم اطمینان ایجاد می‌گردد. این عدم اطمینان منجر به ایجاد ریسک و در نهایت تقاضای یک نرخ بازده بالاتر از جانب سهامداران می‌شود. افزایش نرخ بازده مورد انتظار سهامداران، هزینه سرمایه سهام عادی را افزایش می‌دهد و به تبع آن هزینه سرمایه شرکت افزایش می‌یابد. با در نظر گرفتن این مهم که نقد شوندگی در صورت عدم حضور هزینه‌های معاملاتی تحقق می‌یابد، افزایش هزینه سرمایه به عنوان یک هزینه معاملاتی ضمنی، باعث کاهش نقد شوندگی سهام در بورس می‌شود. در نهایت با توجه به اینکه آنچه که از دیدگاه بازار سرمایه و سهامداران ارزش شرکت را تشکیل می‌دهد رشد پایدار و متممادی ارزش آفرینی و نه سودآوری گذشته است، فرآیند توصیف شده منجر به کاهش ارزش شرکت می‌گردد. نمونه مورد استفاده تحقیق شامل ۱۶۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، و دوره تحقیق نیز سالهای ۱۳۸۳ لغایت ۱۳۸۸ می‌باشد. نتایج بدست آمده از تحقیق بیانگر این مهم می‌باشند که با افزایش شفافیت سود و نقد شوندگی سهام هزینه سرمایه سهام عادی کاهش می‌یابد اما لازم به ذکر است که رابطه مزبور با ضریب همبستگی بسیار پایینی در نمونه انتخابی مشاهده گردیده است. همچنین افزایش شفافیت سود و نقد شوندگی سهام محرکی در جهت افزایش ارزش شرکت می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: شفافیت سود، هزینه سرمایه، نقد شوندگی سهام، ارزش شرکت

* نویسنده مسئول: ali_banaei2002@yahoo.com

تأثیر کیفیت افشاء بر ارقام تعهدی و جریان‌های نقدی

غلامرضا سلیمانی امیری

استادیار دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد دانشگاه الزهرا

فاطمه وحیدنیا*

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه الزهرا

چکیده

پیش‌بینی می‌شود که قیمت‌های سهام شرکت‌هایی که از کیفیت افشای بالاتری برخوردارند، ارقام تعهدی و جریان‌های نقدی را به طور دقیق‌تر منعکس کنند. در این پژوهش نقشی که کیفیت افشاء در ارزیابی دقیق ارقام تعهدی و جریان‌های نقدی دارد بررسی می‌شود. تعداد ۷۰ شرکت در سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ مورد بررسی قرار گرفتند. برای سنجیدن افشای شرکت‌ها از رتبه بندی افشای منتشر شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار تهران استفاده شده است. در این پژوهش آزمون‌های میشکین با استفاده از مدل‌های رگرسیون مورد بررسی قرار گرفت. نتایج، شواهدی از ارزشگذاری نامناسب برای گروه شرکت‌های با کیفیت افشای پایین و کاهش قابل ملاحظه در ارزشگذاری نامناسب برای شرکت‌های با کیفیت افشای بالا را نشان نداد. در نهایت، نتایج تحقیق اثر کاهنده کیفیت افشای بالا بر ارزشگذاری نامناسب سود را تایید نمی‌کند.

واژه‌های کلیدی: کیفیت افشاء، ارزش گذاری نامناسب، ارقام تعهدی، جریان‌های نقدی

* نویسنده مسئول: fatemehvahidnia@yahoo.com

بررسی تاثیر ارزش افزوده اقتصادی، کیفیت سود و نسبتهای

اهرمی بر ورشکستگی

سعید انور خطیبی*

عضوهیت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلخچی

رامین محمدی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلخچی

چکیده

ورشکستگی‌های اخیر شرکت‌های بزرگ در سطح بین‌المللی و نوسان‌های بورس اوراق بهادار در ایران نیاز به وجود ابزارهایی برای ارزیابی توان مالی شرکت‌ها را نشان می‌دهد. یکی از ابزارهای ارزیابی توان مالی شرکت‌ها استفاده از معیارهای کلیدی به عنوان متغیر مستقل و به دست آوردن الگوهایی برای پیش‌بینی ورشکستگی شرکت‌ها است. از دیدگاه مدیریتی، ابزار پیش‌بینی ورشکستگی مالی این امکان را فراهم می‌آورد تا اقدامات راهبردی به موقعی اتخاذ و از ورشکستگی اجتناب شود. لذا پیش‌بینی صحیح ورشکستگی مالی شرکت‌ها مساله بسیار مهمی در تصمیم‌گیری موسسات مالی قلمداد می‌شود. زیرا آگاهی از ورشکستگی مالی شرکت‌ها مانند هشدار به موقع، تصمیمات و تصمیم‌گیرندگان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. این مقاله بر آن است تا با بررسی تاثیر ارزش افزوده اقتصادی، کیفیت سود و نسبتهای اهرمی بر ورشکستگی، میزان اعتبار این شاخص‌ها را در بورس اوراق بهادار تهران ارزیابی کند. نتایج نشان می‌دهد در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران معیارهای ارزش افزوده اقتصادی و نسبتهای اهرم مالی، شاخص‌های بهتری برای پیش‌بینی ورشکستگی هستند و قادرند که احتمال ورشکستگی را قبل از وقوع آن به سهامداران نشان دهند. نتیجه دیگر این است که ارزش افزوده اقتصادی می‌تواند جایگزین سایر شاخص‌های ارزیابی عملکرد برای مدیران و مالکان در جهت حداکثر کردن ثروت سهامداران شود.

واژه‌های کلیدی: ارزش افزوده اقتصادی، کیفیت سود، نسبتهای اهرم مالی، ورشکستگی

* نویسنده مسئول: anvarkhatibi1980@gmail.com

بررسی تاثیر جریان نقد بر سطح سرمایه گذاری در شرکتها

ابراهیم عباسی*

استاد یار و عضو هیئت علمی دانشگاه الزهرا

بهروز ابراهیم زاده رحیملو

کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی - گرایش مالی

چکیده

هدف از این مقاله بررسی تاثیر جریان نقد بر سطح سرمایه گذاری در شرکتها است. یکصد شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای سالهای ۱۳۸۱-۱۳۸۷ مورد مطالعه قرار گرفت. سال ۱۳۸۵، سال مبنا است. در این مقاله تاثیر چهار متغیر مرتبط با جریان نقد عملیاتی، تامین مالی و سرمایه گذاری را بر سطح سرمایه گذاری بررسی شد. این متغیرها درآمدهای عملیاتی، سود عملیاتی، نسبت بدهی و تغییر در دارایی ثابت مشهود می باشند. نتایج آزمون رگرسیون نشان داد که جریان نقد، درآمد عملیاتی گذشته، سود عملیاتی، نسبت بدهی و دارایی ثابت مشهود تاثیر مثبت و معناداری بر سطح سرمایه گذاری شرکتها دارند اما درآمد عملیاتی آینده بر سرمایه گذاری شرکتها تاثیر معناداری ندارد.

واژه‌های کلیدی: سطح سرمایه گذاری، جریان نقد، سود عملیاتی، درآمد، نسبت بدهی، دارایی

ثابت مشهود

* نویسنده مسئول: abbasiebrahim2000@yahoo.com

بررسی محتوای اطلاعاتی نسبی و تفاضلی ارزش افزوده اقتصادی، سود حسابداری و جریان‌های نقدی عملیاتی با بازده سهام

حسن همتی

استاد یار دانشگاه رجاء

حسین کاظمی

استاد یار دانشگاه رجاء

فاطمه بابایی*

کارشناس ارشد حسابداری و مدرس دانشگاه

چکیده

نارضایتی از معیارهای سنتی ارزیابی عملکرد، منجر به ارائه پیشنهادات گوناگونی در رابطه با معیارهای جدید ارزیابی عملکرد شده است. یکی از مهم‌ترین این معیارها، ارزش افزوده اقتصادی است. در این تحقیق، برتری ارزش افزوده اقتصادی به عنوان معیار اقتصادی ارزیابی عملکرد، در مقایسه با معیارهای حسابداری ارزیابی عملکرد مورد آزمون قرار گرفته است. نمونه مورد بررسی شامل ۱۵۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در قلمرو زمانی ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۷ بوده است. برای آزمون محتوای اطلاعاتی نسبی ارزش افزوده اقتصادی و دیگر معیارهای حسابداری و همچنین آزمون محتوای اطلاعاتی تفاضلی (افزاینده) اجزای ارزش افزوده اقتصادی از رگرسیون پنبلی بهره گرفته شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق نشان می‌دهد، سود حسابداری (سود خالص و سود خالص عملیاتی پس از مالیات) دارای محتوای اطلاعاتی بیشتری در توضیح رفتار بازده سهام نسبت به ارزش افزوده اقتصادی و جریان‌های نقدی عملیاتی می‌باشد. اقلام تعهدی و جریان‌های نقد عملیاتی نیز دارای محتوای اطلاعاتی تفاضلی (افزاینده) نسبت به سایر اجزای ارزش افزوده اقتصادی در توضیح رفتار بازده سهام می‌باشند.

واژه‌های کلیدی: ارزش افزوده اقتصادی، محتوای اطلاعاتی نسبی و محتوای اطلاعاتی تفاضلی (افزاینده)

* نویسنده مسئول: fatemeh_babaei62@yahoo.com

بررسی رابطه بین ویژگیهای مالی و غیر مالی شرکت با کیفیت

اقلام تعهدی و سود

محسن دستگیر

استاد گروه حسابداری دانشگاه شهید چمران اهواز

ولی خدادادی

استادیار گروه حسابداری دانشگاه شهید چمران اهواز

مجید رستگار*

کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه شهید چمران اهواز

چکیده

در این تحقیق رابطه بین ویژگیهای مالی و غیر مالی شرکتها با کیفیت اقلام تعهدی مورد بررسی قرار گرفته است. از این رو تعداد ۹۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۷۹-۱۳۸۶ بررسی گردید. رویکرد انتخابی برای آزمون فرضیهها با استفاده از دادههای مقطعی می باشد. معیار اندازه گیری کیفیت اقلام تعهدی در این تحقیق، اقلام باقیمانده رگرسیون تغییرات سرمایه در گردش بر جریانهای نقد عملیاتی یک دوره گذشته، دوره جاری و یک دوره آتی می باشد. به طوری که بالا بودن انحراف معیار اقلام باقیمانده نشان دهنده پایین بودن کیفیت اقلام تعهدی است. نتایج این تحقیق نشان می دهد که ویژگیهای مالی و غیر مالی قابل اندازه گیری شرکت (مانند طول چرخه عملیات شرکت، اندازه ی شرکت، نوسان جریانهای نقد، نوسان اقلام تعهدی، نوسان سود، تعداد دفعات زیان گزارش شده طی دورههای مختلف و اندازه اقلام تعهدی) می تواند به عنوان ابزاری برای ارزیابی کیفیت اقلام تعهدی و سود مورد استفاده قرار گیرد. طبق نتایج به دست آمده از این تحقیق کیفیت اقلام تعهدی با اندازه شرکت رابطه مثبت و با سایر ویژگیهای مورد بررسی یاد شده رابطه منفی دارد.

واژه های کلیدی: کیفیت اقلام تعهدی، خطای برآورد اقلام تعهدی، ویژگیهای شرکت

* نویسنده مسئول: mj.rastegar@yahoo.com

بررسی تاثیر رفتارهای فرصت طلبانه بر توان پیش بینی در

گزارشگری مالی

علی اصغر انواری رستمی*

عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس

مهدی محمدآبادی

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه تربیت مدرس

چکیده

اعمال اختیار و نفوذ مدیران شرکت‌ها در فرآیند گزارشگری مالی، با توجه به پیچیدگی‌های محیط فعالیت و خصایص ذاتی گزارشگری مالی امری اجتناب ناپذیر می‌نماید. در خصوص اعمال اختیار، انتخابگری و کاربست قضاوت مدیران در فرآیند گزارشگری مالی دیدگاه‌های گوناگونی وجود دارد. دیدگاه اطلاع رسانی و دیدگاه رفتارهای فرصت طلبانه از جمله دیدگاه‌های شناخته شده در این زمینه به شمار می‌روند. این نوشتار در ابتدا به صورت خلاصه به بررسی مبانی نظری پشتوانه هر یک از این دیدگاه‌ها پرداخته و پس از آن معیارهایی که برای سنجش و اندازه گیری مفهوم کیفی رفتارهای فرصت طلبانه معرفی شده است را مورد بررسی قرار داده است. در این زمینه سعی شده تا معیارها و سنججهایی که به تازگی برای اندازه گیری و ارایه تعاریف عملیاتی مناسب از رفتارهای فرصت طلبانه معرفی شده اند، همانند الگوی بادرچر و همکاران، به تفصیل توصیف شوند و مورد توجه و تاکید قرار گیرند. پس از آن با توجه به ادبیات موجود حسابداری، تاثیر بروز رفتارهای فرصت طلبانه بر یکی از ویژگی‌های کیفی مطلوب اطلاعات مالی، توان پیش بینی، بررسی شده است. پیش بینی می‌شود هر اندازه شدت بروز رفتارهای فرصت طلبانه در حسابداری و گزارشگری مالی یک شرکت بیشتر باشد، توان پیش بینی ارقام اولیه درج شده در گزارشهای مالی آن شرکت از توان پیش بینی ارقام تجدید ارایه شده آن شرکت کمتر خواهد بود.

واژه‌های کلیدی: دیدگاه اطلاع رسانی، دیدگاه رفتارهای فرصت طلبانه، توان پیش بینی

* نویسنده مسئول: anvary@modares.ac.ir

رابطه‌ی بین ویژگیهای کیفی سود و عملکرد شرکت‌ها

فرزانه حیدر پور *

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

زهرة حاجیها

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد تهران شرق

وحید قیومی

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

این پژوهش تلاش می‌کند به این سؤال پاسخ دهد که آیا بین ویژگی‌های کیفی سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و عملکرد آنها رابطه‌ای وجود دارد. سه ویژگی کیفی سود یعنی قابلیت پیش‌بینی سود، ارزش بازخوردی سود و به موقع بودن به عنوان متغیرهای مستقل و همچنین دو معیار عملکرد شرکت‌ها، یعنی بازده داراییها (ROA) و Q تویین به عنوان متغیرهای وابسته مورد آزمون قرار گرفتند. نمونه آماری پژوهش شامل ۵۸ شرکت می‌باشد. به منظور آزمون نرمال بودن متغیرهای وابسته از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف استفاده، سپس با به کارگیری تحلیل همبستگی به بررسی رابطه بین متغیرها پرداخته شد. نتایج نشان می‌دهند هنگامی که از ROA به عنوان معیار عملکرد استفاده شده است، بین قابلیت پیش‌بینی سود و ارزش بازخوردی سود و عملکرد شرکت‌ها رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در رابطه با به موقع بودن، بین این ویژگی کیفی سود و عملکرد شرکت‌ها رابطه منفی و معناداری به دست آمد. هنگامی که Q تویین به عنوان معیار عملکرد شرکت‌ها مورد استفاده قرار گرفت. به موقع بودن رابطه منفی و معناداری با عملکرد شرکت‌ها داشت. از طرف دیگر، قابلیت پیش‌بینی سود و ارزش بازخوردی سود با عملکرد شرکت‌ها رابطه مثبت و معناداری داشتند. از این رو بعد از کنترل تأثیر متغیرهای اندازه، اهرم و رشد شرکت بر عملکرد شرکت‌ها نتایج نشان می‌دهند که بین ویژگی‌های کیفی سود و عملکرد شرکت‌ها رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: قابلیت پیش‌بینی سود، ارزش بازخوردی سود، به موقع بودن، عملکرد شرکت

* نویسنده مسئول fheidarpour@yahoo.com

بخش سوم:

حسابداری و راهبری شرکتی

بررسی ارتباط معیارهای راهبری شرکتی و شاخص‌های ارزیابی عملکرد با توجه به معیار ارزش آفرینی

عبدالمهدی انصاری

استادیار دانشگاه ولی عصر رفسنجان (ع)

مصطفی دری

مربی دانشگاه ولی عصر رفسنجان (ع)

خدیجه ابراهیمی*

کارشناسی ارشد دانشگاه ولی عصر رفسنجان (ع)

چکیده

به نظر می‌رسد سطح ارزش آفرینی یک شرکت به لحاظ اعتبار و ارزشی که برای شرکت فراهم می‌آورد، می‌تواند به عنوان یک عامل مؤثر در ارتباط میان راهبری شرکتی و عملکرد، رفتار نماید. در این پژوهش این ارتباط در میان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد آزمون قرار گرفته است. ویژگی‌های در نظر گرفته شده از راهبری شرکتی، در این پژوهش، در دو گروه کلی ساختار مالکیت و ساختار هیأت مدیره طبقه بندی می‌شوند. علاوه بر آن دو جنبه متفاوت از عملکرد شرکت‌ها که ارزیابی بر مبنای داده‌های حسابداری و ارزیابی بر مبنای بازار می‌باشد، استفاده شده است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهند که با توجه به معیار ارزش آفرینی شرکت‌ها، ساختار مالکیت با عملکرد دارای ارتباط معنادار می‌باشد، اگرچه ارتباطی میان ساختار هیأت مدیره و عملکرد مشاهده نشد.

واژه‌های کلیدی: راهبری شرکتی، عملکرد، ارزش آفرینی، ساختار مدیریت، ساختار مالکیت

* نویسنده مسئول: kh.ryhtm@yahoo.com

بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بازار اوراق بهادار تهران

یحیی حساس یگانه

استادیار دانشکده حسابداری دانشگاه علامه طباطبایی

الهه معزز* (دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه علامه طباطبایی)

داود خان حسینی (دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات تهران)

محمد نیکو نسبتی (کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه رجا قزوین)

چکیده

پدیده‌هایی همچون خصوصی سازی و بسط و گسترش مفاهیم حاکمیت شرکتی و همچنین اهمیت موضوعاتی مانند سرمایه گذاران نهادی، بررسی و تحقیق پیرامون اهمیت تمرکز مالکیت را اجتناب ناپذیر می‌سازد. مهم‌تر آنکه در تدوین قوانین مربوط به مالکیت شرکتی شناخت اجزاء نظام اقتصادی و روابط بین برخی متغیرهای مرتبط ضروری است. در این پژوهش رابطه میان شاخص‌های عملکرد مالی و درصد مالکیت سهامداران نهادی به عنوان ساز و کار حاکمیت شرکتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ آزمون شده است و برای بررسی روابط از آزمون رگرسیون، روش پنل دیتا استفاده شده است. شواهد تجربی به دست آمده حاکی از وجود ارتباط معناداری بین وجود سهامداران نهادی و شاخص‌های عملکرد مالی از جمله شاخص بازده فروش، شاخص بازده دارایی‌ها، شاخص سود عملیاتی به دارایی‌ها و بازده حقوق صاحبان سهام است.

واژه‌های کلیدی: حاکمیت شرکتی، سهامداران، شاخص‌های عملکرد مالی

* نویسنده مسئول: elahemoazez@gmail.com

اثر ساختار حاکمیت شرکتی بر کیفیت افشای اطلاعات

محمود معین الدین

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد

فتانه دهقان*

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد

چکیده

در این پژوهش تلاش شده است با توجه به اهمیت نقش مکانیزم حاکمیت شرکتی در بهبود کارایی بازار سرمایه و تأثیر آن بر شفافیت اطلاعاتی شرکت‌ها، رابطه بین یک مکانیزم بیرونی و دو مکانیزم درونی با کیفیت افشای اطلاعات مورد بررسی قرار گیرد. برای اندازه‌گیری کیفیت افشاء (امتیاز افشای شرکتی)، از دو معیار به موقع بودن و قابلیت اتکا استفاده گردیده است. درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی به عنوان مکانیزم بیرونی و نسبت مدیران غیر موظف در هیأت مدیره و تمرکز قدرت از جمله مکانیزم‌های درونی و متغیرهای مستقل این پژوهش هستند. با استفاده از روش نمونه‌گیری حذفی سیستماتیک، تعداد ۶۰ شرکت از بین جامعه آماری که اطلاعات مورد نیاز برای دوره ۶ ساله تحقیق (۱۳۸۳-۱۳۸۸) انتخاب و با استفاده از تکنیک آماری رگرسیون چند متغیره با داده‌های ترکیبی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل از این تجزیه و تحلیل حاکی از آن است که، بین درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی و تمرکز قدرت با امتیاز نهایی افشای شرکتی و اجزای آن رابطه معنی‌داری وجود دارد. در حالی که بین نسبت مدیران غیر موظف در هیأت مدیره و امتیاز نهایی افشای شرکتی و اجزای آن رابطه معنی‌داری مشاهده نشد.

واژگان کلیدی: حاکمیت شرکتی، اعضای غیر موظف هیأت مدیره، تمرکز قدرت، کیفیت

افشاء، امتیاز افشای شرکتی.

* نویسنده مسئول: f.dehghan6575@gmail.com

کارکرد مدل‌های تعدیل شده مدیریت سود در بررسی رابطه

نظام راهبری شرکتی با مدیریت سود

جمال برزگری خانقاه*

استادیار گروه حسابداری دانشگاه یزد

محمد صادق زارع زاده مهریزی

کارشناس ارشد حسابداری

مهدی پاکدل

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

رسوایی‌های اخیر حسابداری و سقوط شرکت‌های بزرگی مانند انرون و ورلدکام نگرانی‌های جدی در مورد مدیریت سود، استفاده از سود گزارش شده و حتی مسائل اخلاقی برای افرادی که این گزارش‌ها را تهیه و حسابرسی می‌کنند به وجود آورده است. در راستای حل این مشکل سازمان‌های قانون گذار از طریق تدوین و بهبود نظام راهبری شرکتی راه حلی برای پیشگیری از شکست شرکت‌ها و افشای تقلب ایجاد نموده‌اند. بنابراین، می‌توان انتظار داشت که مدیریت سود و نظام راهبری شرکتی به میزان زیاد با هم رابطه داشته باشند. هدف از انجام این تحقیق بررسی وجود یا عدم وجود این رابطه با استفاده از مدل‌های تعدیل شده جونز و کاسنیک می‌باشد. نتایج تحقیق برای دوره زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ و با استفاده از داده‌های ترکیبی نشان داد که رابطه معنی داری بین برخی از عوامل نظام راهبری شرکتی و مدیریت سود وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: راهبری شرکتی، عملکرد، ارزش آفرینی، ساختار مدیریت، ساختار مالکیت

* نویسنده مسئول: Barzegari@yazduni.ac.ir

رابطه بین ساز و کارهای نظام راهبری شرکتی بر

هموار سازی سود

نسرین داداشی

دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت

سید حسین نورحسینی نیازی*

عضو باشگاه پژوهشگران جوان دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان

چکیده

هدف این پژوهش بررسی برخی از ساز و کارهای نظام راهبری شرکتی بر هموار سازی سود است. در واقع رابطه بین سرمایه گذار نهادی، اعضای غیر موظف هیأت مدیره، حسابرس داخلی با هموار سازی سود را بررسی می کند. برای هر کدام از این گزینه ها فرضیه ای تدوین و تأثیر آن بر هموار سازی سود آزمون گردید. از مدل رگرسیون برای آزمون فرضیات استفاده شد.

جامعه آماری تحقیق شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از روش نمونه گیری شرطی از سال ۷۸ تا ۸۶ است. نمونه آماری پژوهش شامل ۱۳۸ شرکت است. با استفاده از مدل اقتصادسنجی و حداقل مربعات معمولی (OLS) رابطه ها آزمون گردید. روش رگرسیون گام به گام و ضریب همبستگی اسپیرمن نیز برای اولویت بندی استفاده گردید.

نتایج تحقیق بیانگر این است که رابطه معنا دار و مثبتی بین درصد مدیران غیر موظف در هیأت مدیره و ارتباط معنا دار و معکوس بین حسابرس داخلی و درصد مالکیت سهامداران عادی را با هموار سازی سود تایید می کند و با آزمون همبستگی اسپیرمن مشخص شد که درصد اعضای غیر موظف بیشترین تأثیر در هموار سازی سود دارد.

واژه های کلیدی: ساختار مالکیت شرکتی، مدیریت سود، هموار سازی سود.

* نویسنده مسئول: s.h.nourhosseini@gmail.com

بخش چهارم:

حسابداری مدیریت

بازاندیشی فلسفی حسابداری مدیریت

ابراهیم ابراهیمی*

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه تهران

چکیده

آغاز حسابداری مدیریت با ناکامی‌هایی همراه بوده است، ناکامی‌هایی که برخی در اواخر قرن بیستم آن را به نبود اجماع و عدم مشارکت فعال حسابداران در گسترش آن نسبت می‌دهند. محققانی در طی زمان به بازیابی و خطر سقوط حسابداری مدیریت هشدار دادند و ضمن ارائه راه کارهایی، مسیر را برای بازیابی ربط‌پذیری حرفه حسابداری مدیریت و قاعده‌مند کردن آن هموار کردند. یکی از این بازیابی‌ها، نگرشی بود که از سوی مرو (۲۰۰۷) مطرح شد. وی علت ریشه‌ای مشکل حسابداری مدیریت را ضد تباین می‌داند یعنی مشکل، پذیرش این دیدگاه است که هر چیزی مجاز است. راه حل این مشکل تعریف تناظر واقعیت، برای حسابداری مدیریت است. به عبارت دیگر حسابداری مدیریت می‌تواند و باید متناظر با واقعیت باشد، به عبارتی اطلاعات آن باید بازتاب حقیقی فعالیت اقتصادی باشد.

در این نگرش با استفاده از مبانی فلسفی و با بهره‌گیری از دو منطق قیاسی و استقرائی دو سنگ بنای لازم برای حسابداری مدیریت - یعنی علیت و قیاس - تعریف می‌شود و این دو سنگ بنا در بدنه‌ی دانش حسابداری مدیریت باز تعریف می‌شود. در ادامه با بهره‌گیری از منطق استقرائی استدلال می‌شود که اصل علیت، شرط «تناظر به واقعیات» را محقق می‌سازد. از سوی دیگر اصل قیاس یا مانستگی برای محدود کردن جزئیات حسابداری مدیریت و رسیدن به نیازهای بهینه سازی تجاری بنگاه ایفای نقش می‌کند. این سنگ‌بناها به لحاظ فلسفی معتبر و محکم هستند و برای بازگردانی حسابداری مدیریت حیاتی هستند.

واژگان کلیدی: حسابداری مدیریت، فلسفه، قانون ضد تباین، علیت، قیاس، تناظر به واقعیت

* نویسنده مسئول: Ebrahimi705@gmail.com

ارزیابی عملکرد بر اساس معیارهای کارت ارزیابی متوازن و استراتژی مبتنی بر گونه شناسی مایلز و اسنو

عبدالله خانی*

استادیار گروه حسابداری دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان

مرتضی احمدی

کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه اصفهان

چکیده

بر اساس رویکردهای نوین ارزیابی عملکرد، بررسی کارایی فعالیت‌ها و فرآیندهای سازمانی، توأم با کنترل اثربخشی سازمان در رسیدن به اهداف درازمدت و راهبردهای آن صورت می‌پذیرد. برای این منظور، در ادبیات نوین حسابداری مدیریت شرکت‌ها بیشتر بر اطلاعات یا روش‌های خاصی تاکید می‌نمایند که مربوط به استراتژی آن‌ها باشد. اما از آنجا که هر استراتژی در نوع خود، منحصر به فرد است، برای اجرای استراتژی‌ها از معیارهای عملکرد متفاوت، با درجه اهمیت‌های مختلف، استفاده می‌گردد. در این راستا، پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین گونه‌های استراتژیک مایلز و اسنو و کاربرد معیارهای کارت ارزیابی متوازن پرداخته است. این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی بوده و اطلاعات لازم برای آزمون فرضیه‌های پژوهش با استفاده از ابزار پرسشنامه برای نمونه انتخابی شامل ۶۲ شرکت تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران جمع‌آوری شده است. نتایج پژوهش نشان‌دهنده وجود رابطه مثبت معنادار بین استراتژی تحلیل‌گر و به‌کارگیری معیارهای کارت ارزیابی متوازن در مجموع و به تفکیک سازه‌ها بوده، اما عدم رابطه معنادار بین استراتژی آینده‌نگر و به‌کارگیری معیارهای کارت ارزیابی متوازن می‌باشد. علاوه بر این، نشان‌دهنده اثر منفی استراتژی تدافعی بر به‌کارگیری مجموع معیارهای کارت ارزیابی متوازن و معیارهای جنبه فرآیندهای داخلی می‌باشد.

واژگان کلیدی: ۱. کارت ارزیابی متوازن ۲. گونه شناسی مایلز و اسنو ۳. استراتژی آینده‌نگر ۴.

استراتژی تدافعی ۵. استراتژی تحلیل‌گر ۶. استراتژی حاکم

* نویسنده مسئول: dr.a.khani@gmail.com

بررسی نقش عوامل تولید ناب در بهبود شاخص‌های عملکرد با استفاده از معیارهای مالی

(مطالعه موردی: صنعت فراورده‌های غذایی و آشامیدنی)

مهدی مشکی*

استادیار گروه حسابداری و مالی دانشگاه پیام نور

چکیده

تولید ناب در واقع شیوه تولیدی است که ضمن به کارگیری فواید تولید انبوه و تولید دستی، با هدف کاهش ضایعات و حذف هر فعالیت بدون ارزش افزوده شکل گرفته است. بر این مبنا تکنیک ناب با کمک مجموعه ابزارهای خود می‌تواند نقش بنیادینی در اصلاح و بهبود فرایندها داشته باشد. هدف اصلی تحقیق حاضر این است که به کمک برخی از معیارهای مالی، عملکرد مؤسسات سازگار با ویژگی‌های تولید ناب را بررسی و با عملکرد سایر مؤسسات مقایسه نماید. نمونه آماری پژوهش شامل ۲۶ شرکت می‌باشد که از کل ۳۴ شرکت موجود در صنایع غذایی و آشامیدنی و در دوره زمانی پنج ساله (۱۳۸۵-۱۳۸۹) انتخاب شده است.

در تحقیق حاضر از سه معیار بازدهی، سودآوری و Q توبین که به ترتیب جز معیارهای بازار، حسابداری و اقتصادی ارزیابی عملکرد شرکت‌ها محسوب می‌شوند، به منظور سنجش عملکرد واحدهای تولیدی استفاده شده است. نتیجه کلی تحقیق بیانگر این مطلب است که بازدهی، سودآوری و ارزش شرکت‌های با ویژگی تولید ناب بیشتر از سایر شرکت‌ها می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: تولید ناب، بازدهی، سودآوری، تجزیه و تحلیل ابعادی

* نام و رایانامه نویسنده مسئول: مهدی مشکی m_mes hki@pnu.ac.ir

حسابداری مصرف منابع: تفکری نو اما اصیل در حسابداری

مدیریت

سلمان بیک بشرویه*

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه تهران

مصطفی ایزدپور

کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه آزاد، واحد علوم و تحقیقات تهران

چکیده

این مقاله به معرفی بخشی از ابعاد وسیع حسابداری مصرف منابع به عنوان تکنیک نوین حسابداری مدیریت و مدیریت بهای تمام شده می‌پردازد. شواهد و مبنای تئوریک این تکنیک جدید حسابداری مدیریت نشان می‌دهد که با شناسایی منابع و ردیابی دقیق اقلام بها در این تکنیک، وظیفه نهاده شده بر حسابداری مدیریت نسبت به تکنیک‌های پیشین در این زمینه، هم چون بها یابی بر مبنای فعالیت، با کارایی بیشتری ایفا خواهد شد و این امر در جهان رقابتی فعلی که از یک سو بهای تمام شده در تعیین قیمت محصولات و از سوی دیگر در ارزیابی عملکرد مدیریت سودمند است، بی‌شک مفید واقع خواهد شد. در این راه ابتدا علل پیدایش این تفکر و ریشه‌های تاریخی این سیستم نوین بیان شده و مشکلاتی که سیستم‌های قبلی حسابداری مدیریت با آن روبرو بودند تشریح خواهد شد. سپس نحوه تهیه صورت سود و زیان در این روش ارائه و در نهایت با بیان طریقه بودجه بندی در این تکنیک و مزایای این روش نسبت به سایر تکنیک‌های بها یابی و مدیریت بها، کار به اتمام می‌رسد.

واژگان کلیدی: حسابداری مصرف منابع، جی.پی.کی، بها یابی بر مبنای فعالیت، بودجه بندی.

* نویسنده مسئول m_meshki@pnu.ac.ir

بررسی آثار مالی برون سپاری حسابداری در گروه صنعتی نیکو

محمدرضا نیکبخت

دانشیار گروه حسابداری دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

منصور مؤمنی

دانشیار گروه مدیریت صنعتی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

نجمه زند اقطاعی*

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

چکیده

گروه صنعتی نیکو در سال ۱۳۸۴ واحد مالی شرکت را به پیمانکار واگذار نمود و بعد از گذشت چهار سال تمایل به بررسی این اقدام و ادامه فعالیت‌ها با بازنگری مجدد داشت. این مطالعه و ارزیابی دارای ابعاد گوناگونی است که در این پژوهش بر آنیم به بررسی هزینه واحد مالی و سطح کمیت و کیفیت گزارش‌های حسابداری پردازیم. یافته‌های این تحقیق با استفاده از آزمون‌های پارامتری ویلکاکسون و من-ویتنی و آزمون دوجمله‌ای انجام شده است.

نتایج نشان می‌دهد با برون‌سپاری خدمات مالی و حسابداری، هزینه شرکت طی دوره برون‌سپاری کاهش یافته است به طوری که تفاوت معنی‌داری بین هزینه مورد انتظار خدمات مالی و هزینه قرارداد پیمانکار وجود دارد. همچنین کمیت و کیفیت گزارش‌های حسابداری بعد از برون‌سپاری افزایش یافته است.

واژه‌های کلیدی: گروه صنعتی نیکو، برون‌سپاری خدمات مالی، کمیت گزارش‌های

حسابداری، کیفیت گزارش‌های حسابداری

* نویسنده مسئول: N_zandaghtaei@yahoo.com

نحوه شناسایی ظرفیت بلا استفاده در حسابداری مصرف منابع و بهایابی بر مبنای فعالیت زمان گرا

سلمان بیک بشرویه*

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه تهران

محمد عبد زاده کنفی

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه تهران

چکیده

علی رغم تفکری نوین که در حسابداری مدیریت توسط بهایابی بر مبنای فعالیت معرفی شد، این روش نتوانست به اهداف خود دست پیدا کند و در بسیاری از سازمان‌ها جایگزین خوبی برای سیستم‌های سنتی باشد. در واکنش به معایب این روش، بهایابی بر مبنای فعالیت زمان گرا و حسابداری مصرف منابع معرفی شدند. یکی از مهم‌ترین خصوصیات که بهایابی بر مبنای فعالیت زمان گرا و حسابداری مصرف منابع را از بهایابی بر مبنای فعالیت متمایز می‌سازد، شناسایی ظرفیت بلا استفاده در این دو روش نوین است. با توجه به عدم وجود آشنایی کافی در داخل کشور نسبت به این دو سیستم بهایابی جدید (به ویژه حسابداری مصرف منابع که آخرین پیشرفت حوزه بهایابی است)، این نوشتار بر آن است تا با ارائه مباحث نظری و ارائه مثالی در این رابطه، سه روش فوق را با یکدیگر مقایسه و نحوه تبدیل سیستم‌های مبتنی بر بهایابی بر مبنای فعالیت را به سیستم‌های بهایابی بر مبنای فعالیت زمان گرا و حسابداری مصرف منابع بیان و در نهایت دلایلی را ذکر کند، که موجب می‌شود حسابداری مصرف منابع با تاکید بر مفهوم منابع در سازمان و مدیریت ظرفیت، نسبت به دو روش دیگر برتری داشته باشد.

واژگان کلیدی: مدیریت بهای تمام شده، ظرفیت بلا استفاده، بهایابی بر مبنای فعالیت، بهایابی بر مبنای فعالیت زمان گرا، حسابداری مصرف منابع.

* نویسنده مسئول salmanbeik@ymail.com

بررسی دلایل عدم اجرای سیستم هزینه یابی هدف در شرکت‌های بزرگ و متوسط استان آذربایجان شرقی

شهلا عباس زاده مینق*

عضو هیئت علمی موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی دانشوران تبریز

رقیه اسلامی

چکیده

تغییر سریع در فناوری، چشم انداز تجارت را به شدت تغییر داده است؛ به طوری که اغلب به جای مشاهده رقابت یک واحد تجاری در مقابل واحد تجاری دیگر، یک زنجیره رقابتی محصول را مقابل هم می‌بینیم. شرکت‌ها برای موفقیت مجبورند محصولات را با کیفیت و کارایی بالا ارائه دهند. هزینه یابی بر مبنای هدف به عنوان یکی از ابزارهای موثر در رسیدن به این هدف سازمان دهی شده است. در این مقاله ابتدا سیستم هزینه یابی بر مبنای هدف تشریح گردیده و برتری‌های آن نسبت به سیستم‌های سنتی بیان، سپس به تشریح دلایل عدم اجرای سیستم هزینه یابی هدف در شرکت‌های بزرگ و متوسط استان آذربایجان شرقی پرداخته شده است.

با توجه به نتایج، نامشخص بودن این سیستم به عنوان یک روش شناخته شده، عدم وجود سیستم آموزشی، نامشخص بودن مزیت‌های این سیستم نسبت به سایر سیستم‌ها، نبود یکپارچگی لازم در واحدهای مختلف سازمان، عدم استفاده از مهندسی ارزش، رایج نبودن طرز فکر مشتری مداری، فقدان منابع کافی برای اجرا، ایجاد نگرش منفی در شرکت‌ها در راستای نرسیدن به اهداف، استفاده نکردن از سیستم هزینه یابی فعالیت، عدم امکان تعیین قیمت رقابتی، نبود رابطه بین این سیستم و قیمت گذاری کالا در شرکت‌ها، به عنوان موانعی برای به کارگیری سیستم هزینه یابی هدف می‌باشد.

واژه های کلیدی: سیستم‌های هزینه یابی، هزینه یابی هدف، مهندسی ارزش، قیمت رقابتی

* نویسنده مسئول: abbaszadeh65@gmail.com

تصمیم‌گیری لجستیک در حسابداری مدیریت با استفاده از

روش‌های کمی نوین: الگوریتم ژنتیک و مجموعه‌های فازی

علی بیات*

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان

سعید عبدی

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

بسیاری از حوزه‌های حسابداری مدیریت به دلیل وجود شرایط تعریف نشده و نادقیق با ابهام زیادی روبرو است. بیشتر این ابهامات زائیده احساسات آدمی و متغیرهای زبانی است که تا قبل از به وجود آمدن نظریه مجموعه‌های فازی هیچ‌کس نمی‌دانست که چگونه می‌توان این ابهامات برخاسته از ذهن انسان و محیط را مدل‌سازی کرد. هدف از این مقاله معرفی کاربردهای مجموعه‌های فازی و الگوریتم ژنتیک در حوزه‌های مختلف حسابداری مدیریت به ویژه مسائل لجستیک است. مسائل لجستیک در یک محیط کسب و کار پویا، تخصیص تعدادی از منابع به تعدادی از مصارف (مقاصد) می‌باشد. هر منبع تعدادی از کالاها را عرضه می‌کند، در حالی که هر مقصد مقداری از این کالاها را تقاضا می‌کند. در این گونه مسائل هدف پیدا کردن باصرفه‌ترین مسیر حمل و نقل می‌باشد که تقاضا را تأمین کند بدون آنکه از محدودیت عرضه تخطی نماید. در این مقاله، پیشنهاد می‌گردد که از مجموعه‌های فازی برای ارائه اطلاعات مناسب در رابطه با بهای تمام شده، تقاضا و سایر متغیرها استفاده شود. به علاوه، این پیشنهادات شامل نحوه محاسبه کوتاه‌ترین مسیر و با کمترین هزینه برای چرخه توزیع می‌باشد. در نهایت، برای حل این مسئله پیچیده، پیشنهاد می‌شود که باید از یک الگوریتم ژنتیک به همراه یک تابع فازی مناسب استفاده شود.

واژگان کلیدی: لجستیک، مینیمم‌سازی هزینه‌ها، اطلاعات نادقیق، مجموعه‌های فازی، الگوریتم ژنتیک.

* نویسنده مسئول: Ali.Bayat22@yahoo.com

نقش و جایگاه حسابداری مدیریت در خلق و حفظ مزیت‌های رقابتی و ارزش آفرینی بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری

محمد ابراهیم محمد پورزرندی*

دانشیار دانشکده مدیریت واحد تهران مرکز - دانشگاه آزاد اسلامی

مهرزاد مینوئی

استادیار دانشکده مدیریت واحد تهران مرکز - دانشگاه آزاد اسلامی

چکیده

تحقیقات تجربی و مرور ادبیات موضوع در حوزه حسابداری مدیریت نوین نشان دهنده نقش اساسی آن در تهیه روش‌ها و مهارت‌های رقابتی می‌باشد. علاوه بر آن حسابداری مدیریت نقش بسیار مهمی در برنامه ریزی، توسعه، اجرا و ارزیابی سیاست‌های رقابتی راهبردی دارد، که منجر به ایجاد مزایای رقابتی در بانک‌ها می‌شود. با توجه به فعالیت بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در محیط تجاری متغیر و قرار داشتن در شرایط رقابتی پیچیده، نقش حسابداری مدیریت در دستیابی به اهداف راهبردی آن‌ها، از طریق سیاست‌های انتخابی کسب و کار و تسهیل فرایند عملیاتی بسیار حیاتی می‌باشد. در این مقاله با استفاده از تجربیات مدیریتی که حاصل چندین سال مطالعه و تحقیق در سیستم بانکداری می‌باشد، به جنبه‌های کارکردی حسابداری مدیریت در بانک‌ها پرداخته شده است.

واژه‌های کلیدی: حسابداری مدیریت راهبردی، مزایای رقابتی، خلق ارزش

* نویسنده مسئول: Pourzarandi@yahoo.com

بخش پنجم:

حسابرسی

ارزیابی جامع کیفیت حسابرسی در ایران:

فرصت‌های تحقیقاتی

یحیی حساس یگانه

استادیار گروه حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی

مسعود غلام زاده لداری*

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی

چکیده

حسابرسان کجا بوده‌اند؟: این یک سؤال آشنا بعد از فاش شدن تقلب‌های مالی و بروز رسوایی‌ها و بحران‌های مالی در همه جای دنیا است. در ایران نیز پس از برملا شدن تقلب بانکی اخیر، برخی کارشناسان ادعای «شکست حسابرسی» را مطرح کردند. ادعای شکست حسابرسی به طور عام و کیفیت پایین حسابرسی به طور خاص، چیزی نیست که با یک تحلیل ساده بتوان مطرح کرد. در پیش گرفتن رویکرد صفر و یک در زمینه اثربخشی و کیفیت حسابرسی اشتباهی بزرگ است که برخی محققین، مقررات‌گذاران و شاغلین در حرفه حسابرسی سال‌ها دچار آن هستند. در این مقاله به تبیین این اشتباه و پیشنهاد راهکار جهت رهایی از آن می‌پردازیم و چارچوبی را برای انجام یک تحقیق جامع دانشگاهی معرفی می‌کنیم. درک جامع محرک‌های کیفیت حسابرسی مستلزم انجام تحقیق در کلیه سطوح چارچوب ارائه شده در این مقاله است. در این مقاله، نمونه‌هایی از تحقیقات حسابرسی انجام شده برای هر کدام از ابعاد چارچوب ارائه می‌شود و مشاهده خواهیم کرد که در بعضی از حوزه‌ها حتی در سطح بین‌المللی تحقیقات اندکی انجام شده است. هدف این مقاله مرور ادبیات نمی‌باشد، بلکه می‌خواهیم توضیح دهیم که چطور می‌توانیم در یک تحقیق جامع، به مطالعه ابعاد مختلف کیفیت حسابرسی بپردازیم و در نهایت ادعا کنیم که کیفیت حسابرسی در ایران در چه سطحی است؟

واژه‌های کلیدی: کیفیت حسابرسی، رویکرد صفر و یکی، کیفیت حسابرسی به عنوان یک طیف

* نویسنده مسئول: masoud.gholamzade@gmail.com

حسابرسی مستمر راهکاری نوین در عصر فناوری اطلاعات

مریم السادات طباطبائی*

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور مرکز گلپایگان

چکیده

امروزه فناوری‌های موجود فرآیند ایجاد ارزش در شرکت‌ها را دستخوش تغییر کرده و همانند گذشته صورت‌های مالی برای سرمایه‌گذاری از اهمیت چندانی برخوردار نمی‌باشد. در حالیکه این تغییرات تهدید جدی برای دوام حسابرسی محسوب می‌شود، فرصت‌های جدیدی را نیز برای حساب‌رسان جهت ادامه کار ایجاد نموده است. انجمن حسابداران رسمی آمریکا (AICPA) و حسابداران خبره کانادا (CICA) حسابرسی مستمر را نوعی از خدمات اعتباردهی معرفی نموده‌اند که به طور دائمی انجام می‌شود و با حسابرسی صورت‌های مالی سالیانه متفاوت است. حسابرسی مستمر روشی است که حساب‌رسان مستقل را قادر می‌سازد تا اظهار نظر خود را درباره یک موضوع خاص ارائه نمایند. این امر با به کارگیری مجموعه‌ای از گزارش‌های حسابرسی در باره وقایع با اهمیت و برجسته به طور همزمان و در مدت کوتاهی انجام می‌شود. از این رو حسابرسی مستمر می‌تواند موانع و مشکلات فنی با اهمیتی را نیز با خود به همراه آورد.

واژه‌های کلیدی: حسابرسی مستمر، گزارش حسابرسی، به موقع بودن، فناوری اطلاعات.

* نویسنده مسئول: maryamsadatabatabaeian@gmail.com

بررسی رابطه بین مدیریت سود و کیفیت حسابرسی

محمد حسن حدادی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد بین‌المللی جلفا

علی منصوری

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان

خدیجه فلاحی*

کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

چکیده

هدف از انجام این پژوهش بررسی رابطه بین مدیریت سود و کیفیت حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. در این پژوهش مدیریت سود با استفاده از مدل تعدیل شده جونز اندازه‌گیری شده است. و وجوه نقد عملیاتی از صورت‌های مالی شرکت‌ها استخراج شده است. جامعه - ی آماری مورد مطالعه این پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. با استفاده از روش نمونه‌گیری حذفی، ۷۲ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۸ انتخاب و برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون رگرسیون لجستیک استفاده شده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین مدیریت سود و کیفیت حسابرسی رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین بین مدیریت سود و دوره تصدی‌گری حسابرس (دوره تداوم حسابرس)، و بین مدیریت سود و تجربه حسابرس نیز رابطه معنی‌داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت سود، کیفیت حسابرسی، تصدی‌گری حسابرس (دوره تداوم حسابرس)، تجربه حسابرس، وجوه نقد عملیاتی، اقلام تعهدی

* نویسنده مسئول: fkhadege@yahoo.com

لزوم توسعه به کارگیری روش‌های داده‌کاوی در حسابداری و

حسابرسی

ابراهیم عباسی

استادیار دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد دانشگاه الزهرا

یوسف قنبری* (کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه علوم اقتصادی)

معصومه نجاری (کارشناس ارشد حسابداری و مربی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خسروشهر)

سعید شیپوریان (کارشناس ارشد حسابداری و مربی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آذرشهر)

چکیده

ابهامات محیطی ناشی از مدل‌های نوین کسب و کار سبب تشدید پیچیدگی در تصمیم‌گیری، به ویژه در حوزه مالی شده است؛ به طوری که بسیاری از متغیرهای تأثیرگذار ناشناخته بوده و روابط آن‌ها نیز غیرخطی و پیچیده است. در چنین شرایطی دیگر نمی‌توان داده‌ها را با ابزارهای سنتی تحلیل نموده و از آن‌ها دانش استخراج کرد. در سال‌های اخیر فناوری‌های تولید و گردآوری داده‌ها به سرعت در حال رشد بوده است. مسئله پیش روی سازمان‌ها به ویژه در حوزه تصمیم‌گیری‌های مالی در حسابداری و حسابرسی دیگر جمع‌آوری صرف داده‌ها نیست، بلکه دستیابی به توان استخراج دانش مفید نهفته در داده‌ها دغدغه اصلی سازمان‌ها است. در چنین شرایطی است که باید از رشد فناوری برای استفاده مؤثر از این دانش بالقوه سود جست و داده‌کاوی یک جواب مناسب برای استخراج این ثروت است. در مقاله حاضر ضمن تعریف الگوریتم‌ها و روش‌های داده‌کاوی و کاربرد آن‌ها در حوزه مالی، به نقش و لزوم توسعه به کارگیری این تکنیک‌ها و هوش مصنوعی در حسابداری و حسابرسی پرداخته شده است. مطالب ارائه شده در این مقاله نشان می‌دهد که امروزه محققان با توجه به توان بالای فناوری داده‌کاوی و هوش مصنوعی در پردازش پایگاه‌های داده‌ای بزرگ و یافتن الگوهای پیچیده و غیرخطی در آن‌ها، از روش‌های آماری به سمت روش‌های هوش مصنوعی پیش می‌روند. همچنین بررسی مطالعات داخلی نشان می‌دهد که در ایران در حوزه مالی به صورت اندک از این تکنیک‌ها استفاده شده است که بایستی بستر مناسبی برای توسعه بیشتر استفاده از این فناوری برای تحقیقات حسابداری و حسابرسی در داخل کشور فراهم گردد.

واژه‌های کلیدی: داده‌کاوی، تکنیک‌های داده‌کاوی، هوش مصنوعی، حسابداری، حسابرسی

* نویسنده مسئول: Ghanbariy@tbzmed.ac.ir

بررسی رابطه بین دوره تصدی حسابرِس و اقلام تعهدی اختیاری

محمد کاشانی پور*

دانشیار حسابداری دانشگاه مازندران

مهدی مران جوری

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس

سید محمد مشعشی

عضو هیأت علمی موسسه آموزش عالی شفق تنکابن

چکیده

این پژوهش به بررسی رابطه بین دوره تصدی حسابرِس و اقلام تعهدی اختیاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد. برای برآورد اقلام تعهدی اختیاری از مدل تعدیل شده جونز استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار بوده، که بر اساس شرایط در نظر گرفته شده برای انتخاب نمونه، ۲۶۰ سال-شرکت طی دوره ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ انتخاب گردید. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از تجزیه و تحلیل پانلی استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه پژوهش نشان می‌دهد که بین اقلام تعهدی اختیاری و دوره تصدی حسابرِس در کلیه شرکت‌های مورد مطالعه رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: دوره تصدی حسابرِس، اقلام تعهدی اختیاری، بورس اوراق بهادار تهران

* نویسنده مسئول: kashani@umz.ac.ir

پیش بینی گزارش حسابرسی مستقل در ایران: رویکرد داده کاوی

محمد علی باقرپور ولاشانی* (استادیار حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد)

محمد جواد ساعی (استادیار گروه حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد)

علی مشکانی (دانشیار گروه آمار دانشگاه فردوسی مشهد)

مصطفی باقری (کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد)

چکیده

افزایش مبادلات تجاری، اقتصادی، پیشرفت تکنولوژی اطلاعات و انباشته شدن داده های مالی، محدودیت هایی برای استفاده بهینه و کارا از این داده ها به وجود آورده است. به همین دلیل، استفاده از تکنیک های داده کاوی به منظور استخراج اطلاعات مفید از این داده ها رواج یافته است. هدف این پژوهش پیش بینی گزارش حسابرسی مستقل با استفاده از تکنیک های داده کاوی می باشد. به منظور پیش بینی گزارش حسابرسی مستقل از سه تکنیک طبقه بندی داده کاوی شامل، درخت تصمیم C5.0، شبکه های عصبی مصنوعی و رگرسیون لجستیک استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۸ می باشد. در این تحقیق از ۲۹ متغیر مالی و غیر مالی در قالب ۱۰ طبقه به منظور آموزش و آزمون مدل استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد که میانگین دقت مدل حاصل از تکنیک درخت تصمیم C5.0 از دو تکنیک دیگر بیشتر بوده و این تکنیک توانایی بالاتری جهت کاهش ریسک های حسابرسی دارد. درخت تصمیم حاصل از این تکنیک گزارشات حسابرسی را با میانگین دقت ۸۸.۶۴٪ پیش بینی می کند. مطابق با نتایج تحقیق با اهمیت ترین متغیر جهت پیش بینی نوع گزارش حسابرسی مستقل در تمامی مدل ها، نوع گزارش حسابرسی سال قبل (از طبقه حاکمیت شرکتی) می باشد.

واژه های کلیدی: گزارش حسابرسی مستقل، داده کاوی، تکنیک های طبقه بندی، درخت تصمیم،

شبکه های عصبی مصنوعی

* نویسنده مسئول: Bagherpour@gmail.com

تضاد منافع حسابرسی مالیاتی در اجرای ماده ۲۷۲ قانون مالیات‌های

مستقیم و میزان تأثیر رعایت آیین رفتار حرفه‌ای در کاهش آن

عبدالله خانی*

استادیار دانشگاه اصفهان

کاوه مهرانی

استادیار دانشگاه تهران

جعفر باقری

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه تهران

چکیده

در ایران از سال ۱۳۸۰ و بر اساس ماده ۲۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم روش برون سپاری حسابرسی مالیاتی به حسابداران رسمی پذیرفته شده است. در ابتدا و بر اساس تبصره ۱ ماده فوق‌الذکر، اداره امور مالیاتی مکلف به قبول گزارش حسابرسی مالیات بدون رسیدگی و صدور برگ تشخیص مطابق مقررات شده است. اما در سیر تفسیرهای بعدی، امکان رسیدگی مجدد از طرف مأمورین مالیاتی به وجود آمد که این امر می‌تواند منجر به افزایش زمان و هزینه‌های رسیدگی، فراهم نمودن شرایط تضاد منافع و در نتیجه، کاهش بهره‌وری و کارایی حسابرسی مالیاتی گردد. در این پژوهش رابطه کاهش تضاد منافع از طریق راه کار رعایت آیین رفتار حرفه‌ای و در نتیجه، افزایش بهره‌وری و کارایی حسابرسی مالیاتی مورد آزمون قرار گرفته است. جهت پژوهش، پرسشنامه استاندارد تهیه و بین دو گروه حسابداران رسمی و مأمورین مالیاتی توزیع، جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل گردید. نتایج پژوهش نشان می‌دهد بین حسابداران رسمی و مأمورین مالیاتی در رعایت آیین رفتار حرفه‌ای تفاوت معنی‌داری وجود دارد. از دیدگاه مأمورین مالیاتی، حسابداران رسمی اصل صلاحیت حرفه‌ای را به میزان بیشتری نسبت به مأمورین مالیاتی رعایت می‌کنند. همچنین بین دیدگاه دو گروه بر میزان تأثیر رعایت آیین رفتار حرفه‌ای بر بهبود کارایی و اثر بخشی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: حسابرسی مالیاتی، آیین رفتار حرفه‌ای، تضاد منافع، حسابداران رسمی، مأمورین مالیاتی

* نویسنده مسئول: bimehasia_2244a.khani@yahoo.com

حسابرسی بین‌المللی و حاکمیت شرکتی

محمد صیادی*

کارشناس ارشد حسابداری

عباسعلی حق پرست

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

چکیده

فروپاشی شرکت‌های بزرگ مانند انرون، توجه همگان را به نقش برجسته حاکمیت شرکتی و توجه جدی به اصول آن در مورد پیشگیری از این فروپاشی‌ها جلب کرده است. سرمایه‌گذاران در مواردی می‌توانند متمایل به خرید سهام در بازارهای سهام بیرونی شوند که احساس کنند استانداردهای جهانی حاکمیت شرکتی که در سطح بین‌المللی قابل درک و پذیرش هستند رعایت شده است. در این رابطه سازمان توسعه و همکاری اقتصادی (OECD) به افزایش توسعه بازارهای سهام سراسر دنیا و به حرکت در جهت یکپارچگی بازار سرمایه نیز کمک می‌کند.

از طرفی بحران‌های مالی شرکتی در سراسر دنیا و به دنبال آن سقوط بازارهای سهام نقش خدمات اعتباردهی و حسابرسی را برجسته‌تر کرده‌اند. هرچند یکنواخت سازی استانداردهای حسابرسی و رویه‌های مورد عمل در میان حساب‌برسان در سراسر دنیا طی دهه‌های گذشته در مقایسه با یکنواخت سازی استانداردهای گزارشگری مالی مورد توجه کمتری قرار گرفته است، اما دغدغه‌های اخیر پیرامون بازگرداندن اطمینان سرمایه‌گذار در بازارهای جهانی، مفاهیم حسابرسی بین‌المللی و حاکمیت شرکتی را جدی‌تر مطرح کرده است. در این مقاله ضمن پرداختن به مفاهیم حاکمیت شرکتی با رویکرد بین‌المللی و حسابرسی بین‌المللی ارتباط آن‌ها تشریح می‌شود.

واژه‌های کلیدی: حسابرسی بین‌المللی، حاکمیت شرکتی، حسابرسی داخلی

* نویسنده مسئول:

ارائه مدلی تجربی برای پیاده‌سازی و به‌کارگیری حسابرسی

داخلی مبتنی بر ریسک در ایران

محمد علی باقرپور ولاشانی*

استادیار گروه حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد

مصطفی جهانبانی (حسابدار رسمی)

سمیه ظفرزاده (کارشناس ارشد حسابداری از دانشگاه فردوسی مشهد)

چکیده

حسابرسی داخلی نقش مهمی در کارایی و اثربخشی سیستم کنترل داخلی سازمان‌ها ایفا می‌نماید. حسابرسی داخلی باید اطلاعات صحیحی را در رابطه با اثربخشی مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی شامل پیروی از قوانین و مقررات سازمانی به مدیریت ارائه نماید. در حال حاضر، انواع مختلف حسابرسی داخلی وجود داشته که عمدتاً روش‌هایی از قبیل آزمون معاملات، آزمون صحت و قابلیت اتکا دفاتر حسابداری و گزارشات مالی، صحت، قابلیت اتکا و به موقع بودن گزارشات کنترلی و آزمون رعایت الزامات قانونی و مقرراتی را پذیرفته و اجرا می‌نمایند. با این حال، هیچ‌کدام از آن‌ها در رابطه با جنبه کیفی مدیریت سازمانی به ویژه مدیریت ریسک اظهارنظری ارائه نمی‌نمایند. بنابراین، نیاز به تعریف مجدد حسابرسی داخلی و تعیین حوزه‌های جدید برای آن احساس شده به نحوی که از پذیرش ابزارهای مدرن مدیریت ریسک، کفایت و اثربخشی این ابزارها و همچنین کمک به واحدهای سازمانی برای کاهش ریسک‌ها اطمینان حاصل شود. این تغییر در توجه و تمرکز حسابرسی داخلی از طریق اصلاح نگرش به حسابرسی و تبدیل آن به حسابرسی مبتنی بر ریسک امکان پذیر می‌باشد. با توجه به این امر و همچنین عدم پیاده‌سازی و به‌کارگیری حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک در ایران، هدف اصلی این پژوهش ارائه مدلی جامع و عملی برای پیاده‌سازی و به‌کارگیری حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک در شرکت‌ها و سازمان‌های ایرانی می‌باشد. مدل مذکور بر اساس مبانی تئوریک ارائه شده در منابع علمی و پژوهش مربوطه و تجربه حرفه‌ای مؤلفان و با در نظر گرفتن شرایط و وضعیت خاص شرکت‌های ایرانی طراحی گردیده است. همچنین، مدل طراحی شده در یکی از سازمان‌های بزرگ ایرانی پیاده‌سازی و اجرا گردیده که این امر بر ارزش و قابلیت پیاده‌سازی و اجرای آن می‌افزاید.

واژه‌های کلیدی: مدیریت ریسک، حسابرسی داخلی مبتنی بر ریسک، کنترل داخلی

* نویسنده مسئول: Bagherpour@gmail.com

جایگاه حسابرسی مستمر در آموزش و سازمان‌های اقتصادی

رضا جامعی*

استادیار و عضو هیات علمی گروه حسابداری دانشگاه کردستان

حمیدرضا رضایی

کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز

محمد رسول سلطان زاده

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علوم و تحقیقات

چکیده

با وجود گسترش روز افزون، فناوری اطلاعات و امکان پردازش حجم عظیمی از داده‌ها در مدت زمان بسیار اندک، هنوز حسابرسان اقدام به رسیدگی نمونه‌ای معاملات می‌کنند و گزارش اعتباردهی خود را در مقاطع خاص زمانی و آن هم با تاخیر ارائه می‌کنند، که اغلب اثربخشی نتایج حسابرسی، بعد از تقلب و یا اشتباهاتی که رخ می‌دهد ایجاد می‌شود. در این شرایط، مخاطبان حرفه، به سراغ اطلاعات به هنگام‌تر سایر منابع خواهند رفت و این موضوع به شدت می‌تواند جایگاه حرفه حسابداری و حسابرسی را تهدید کند. همین تهدید می‌تواند با آموزش دانشگاهی، دور اندیشی برنامه ریزان آموزش حسابرسی و برخورد هوشیارانه حسابداران، به فرصتی مطلوب جهت رشد و اعتلای هر چه بیشتر حرفه تبدیل شود. در این مقاله سعی شده است تعریفی از حسابرسی مستمر و الزامات آموزش آن ارائه شده و سپس به این سوال پاسخ داده شود که " آیا اجرای حسابرسی مستمر ارزش دارد یا خیر؟"

واژه‌های کلیدی: حسابرسی مستمر، آموزش حسابرسی مستمر، گزارشگری مستمر مبتنی بر به هنگام بودن، تقلب، اثربخشی

* نویسنده مسئول: r. jamei@yahoo.com

بررسی و تبیین تاثیر اندازه دستگاه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی

احمد احمدپور

دانشیار حسابداری دانشگاه مازندران

کبير صابر مبصر

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد فومن و شفت

سعید عبدی* - محسن زارع

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

گسترش روز افزون جوامع و پیچیدگی مسائل خاص آنها، افزایش نیاز به اطلاعات اقتصادی مربوط و در نتیجه افزایش تقاضا برای وجود سیستم‌ها و فرآیندهایی که فراهم کننده چنین اطلاعاتی هستند را ایجاد کرده است. همین عوامل موجب افزایش و گسترش نیاز به حسابرسی به عنوان قسمتی از کل فرآیند انتقال اطلاعات شده است. هدف اصلی این تحقیق، بررسی تاثیر اندازه دستگاه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی می‌باشد. بنابراین در این تحقیق، درصد تحریفات کشف شده به عنوان مبنای کیفیت حسابرسی انتخاب می‌شود. در خصوص اندازه دستگاه حسابرسی هم دستگاه‌های حسابرسی در دو دسته بزرگ و غیر بزرگ طبقه بندی می‌شوند. در این تحقیق، سازمان حسابرسی به علت پرسنل بیشتر و قدمت زیاد به عنوان حسابرس بزرگ تعیین می‌شود و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی به عنوان حسابرس غیر بزرگ انتخاب می‌شوند. فرضیه اصلی در این تحقیق آن است که بین اندازه دستگاه حسابرسی و کیفیت حسابرسی رابطه معنی داری وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحقیق دو وجهی استفاده می‌شود. با استفاده از این روش، تحریفات کشف شده و گزارش شده در گزارش حسابرسی با گردش سود (زیان) انباشته سال آتی (برای سالهای ۱۳۸۳ الی ۱۳۸۸) به تفکیک سه نوع تحریف مقایسه می‌شود. نتایج نهایی تحقیق نشان می‌دهد که تفاوت معنی داری بین کیفیت حسابرسی در سازمان حسابرسی و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: اندازه دستگاه حسابرسی، کیفیت حسابرسی، تحریفات در برآوردهای حسابداری، تحریفات در قوانین، تحریفات در بکارگیری رویه‌های حسابداری، تحریفات کشف شده.

* نویسنده مسئول: Abdi_saeed2010@yahoo.com

بخش هشتم

حسابداری بخش عمومی، سیستم های اطلاعاتی،

تاریخ، مذهب و مالیات

حسابداری در امپراتوری هخامنشیان

شکرا... خواجوی*

دانشیار حسابداری دانشگاه شیراز

حمید رضا رضایی

کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه شیراز

احمد اسحاقی

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه شیراز

چکیده

تاریخ حسابداری از جمله موضوعاتی است که جایگاه آن در ادبیات حسابداری بسیار محدود بوده و نسبت به آن کم توجهی و یا بی توجهی شده است. این موضوع حتی در عصر حاضر و به خصوص در دهه های اخیر که پیشرفت های شگرفی در کلیه ابعاد علم حسابداری به وقوع پیوسته نیز به وضوح قابل مشاهده است. همانطور که می دانیم حسابداری با تمدن همزاد است و در واقع یکی از الزامات شکل گیری تمدن، پیدایش حسابداری بوده است. حال چطور ممکن است ملتی مانند ایران تمدن چند هزار ساله داشته باشد و یکی از الزامات ایجاد تمدن، یعنی سیستم حسابداری متناسب با هر مرحله از تمدن را نداشته باشد؟ در این مقاله سعی شده است تا شواهدی دال بر استفاده از روش های اعجاب انگیز و حسابداری و حسابرسی در عصر دوره هخامنشیان بیابیم. زمانی که در واقع وسعت و عظمت ایران، به ویژه در زمان کورش و داریوش، همواره موجب مباحثات و افتخار ایرانیان بوده است. حکومت های مرکزی با تمرکز بر ساختارهای نظامی و اجتماعی و اقتصادی سیستم های پیچیده ی دولتی را به وجود می آوردند که ده ها نفر کارمند و کارگر و سرباز در آن مشغول به فعالیت بوده اند. در این حالت استفاده از روش های منظم جهت پرداخت حقوق، انجام فعالیت های عمرانی، دریافت مالیات و کنترل مخارج ضروری بوده است. در این حالت، کلیه ی فعالیت های مثبت، کنترل و به فراخور نیاز گزارش هایی ارائه می شده که در این مقاله سعی بر بررسی این موارد شده است.

* نویسنده مسئول: shkhajavi@rose.shirazu.ac.ir

ارائه یک مدل ساختاری جهت اخذ مالیات الکترونیکی

مهدی مشکی

استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

مرتضی مریمی یعقوبیان* (دانشجوی کارشناسی ارشد MBA گرایش مالی گیلان)

مهدی همتی آسیابریکی (کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی گرایش مالی گیلان)

چکیده

امروزه نقش نظام مالیاتی در تامین اهداف عمده اجتماعی-اقتصادی و بودجه ای دولت بر کسب پوشیده نیست. اما شیوه جمع آوری آن باید به نحوی باشد که مؤدیان مالیاتی یا همان شهروندان، با صرف کمترین زمان و هزینه و به سهولت بتوانند مالیات خود را اظهار و آن را پرداخت نمایند. استفاده از اظهارنامه مالیاتی الکترونیکی که از جمله مهمترین خدمات دولت الکترونیکی از نوع دولت به شهروندان G2C به شمار می رود، در دوران ابتدایی خود در ایران است. به نظر می رسد، این سرویس الکترونیکی برای آنکه به معنای واقعی استفاده و توسط شهروندان پذیرفته شود، با موانعی روبرو است. به همین دلیل این تحقیق بر آن است تا با بررسی اقتصاد دیجیتال، دولت الکترونیکی و سیستم اظهارنامه الکترونیکی در ایران، و همچنین با بررسی مدلها و نظریه های علمی رایج در این زمینه از جمله نظریه یکپارچه پذیرش و استفاده از فناوری، (UTAUT) مهمترین عواملی که بر روی پذیرش این سرویس الکترونیکی جدید دولت تاثیر دارند را شناسایی نماید. به همین منظور مدلی ارائه شد که عواملی همچون انتظار کارایی (سودمندی)، تاثیرات اجتماعی و تمایل به استفاده از اظهارنامه مالیاتی الکترونیک از جمله مهمترین عوامل تشکیل دهنده آن هستند. نتایج نشان می دهد عواملی که در تمایل به استفاده از این خدمت تاثیر دارند به ترتیب عبارتند از انتظار تلاش، تاثیرات اجتماعی و انتظار کارایی.

واژگان کلیدی: تجارت الکترونیکی، دولت الکترونیکی، مالیات الکترونیکی، اظهارنامه مالیاتی الکترونیکی

* نویسنده مسئول: sky.man390@yahoo.com

حسابداری اجتماعی بعنوان ضامن نظم و توسعه اجتماعی:

ارتباط بین جامعه شناسی و حسابداری

محمد تقی شیخی*

استاد و عضو هیئت علمی گروه علوم اجتماعی دانشگاه الزهراء

چکیده

هدف این مقاله، ارائه تصویری از رابطه بین جامعه شناسی و موضوع (علم) حسابداری است. در این راستا اهمیت ارزیابی شاخص های اجتماعی که همواره در حال تغییرند، مورد ارزیابی قرار گرفته است؛ به نحوی که پیامدهای آن به لحاظ اجتماعی و اقتصادی برای گروههای اجتماعی به طور خاص، و جامعه به طور عام مفید و مؤثر خواهد بود. موضوع حسابداری اجتماعی گرچه به عنوان بخشی از مسئولیت اجتماعی شرکتها مورد استفاده قرار می گیرد، لیکن در قالب جامعه شناسی عملی، اهمیت و کاربرد فراوان دارد. سنجش شاخص های اجتماعی به برنامه ریزان اجتماعی کمک می کند تا بودجه لازم را به بخش های مختلف تخصیص دهند؛ به نحوی که از منابع مختلف بهره برداری مطلوب به عمل آید، و در نهایت کیفیت زندگی بهبود یابد. از آنجا که به لحاظ جامعه شناسی روش زندگی افراد همواره در معرض تغییر است، پیش بینی شاخص های اجتماعی یا به تعبیری حسابداری اجتماعی از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. از این رو، امروزه باید ارتباط نزدیک و معناداری بین جامعه شناسی و حسابداری برقرار گردد. توسعه مبتنی بر حسابداری اجتماعی یکی از اهداف تحقیق است. حلقه مفقوده بین توسعه پایدار از یکسو و حسابداری از سوی دیگر، که همانا جامعه شناسی است، در این تحقیق مورد کنکاش قرار گرفته است. به علاوه، در بخشی دیگر از مقاله به تناسب پیشنهاداتی ارائه، و در پایان به نتیجه گیری و بیان ارتباط بین زمینه ها پرداخته شده است.

واژه های کلیدی: حسابداری اجتماعی، توسعه اجتماعی، شاخص های اجتماعی، برنامه ریزی

اجتماعی، بهره برداری مطلوب

* نویسنده مسئول: mtsyhykhi@yahoo.com

مسئولیت اجتماعی شرکت ها و نظریه نهادی

فرزانه جلالی علی آبادی *

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه تهران

چکیده

به سختی می توان کتاب یا مقاله ای در زمینه ی مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR) یافت که به مقاله میلتون فریدمن در سال ۱۹۷۰ اشاره نکرده باشد [۵]. مقاله ای که در آن فریدمن به تندی از CSR انتقاد می کند. نظریه نهادی جدید، CSR را به عنوان شکلی از حاکمیت مورد بررسی قرار می دهد. این دیدگاه پیشنهاد می کند که CSR را فرای یک رفتار اختیاری شرکت بدانیم و در مورد اینکه چرا و چگونه شرکت ها باید مسئولیت اجتماعی خود را ایفا نمایند از نظر تاریخی و سیاسی درک بیشتری بیابیم [۲]. طرفداران CSR معتقدند که شرکت ها در صورت اجرای مسئولیت های اجتماعی خود، در بلند مدت سود بیشتری کسب می کنند، در حالی که منتقدان از جمله فریدمن، اعتقاد دارند که توجه به مسئولیت های اجتماعی، شرکت را از مسئولیت های اقتصادی خود دور می کند و تنها جنبه ی نمایشی دارد و در جهت دخالت دولت بر شرکت های بزرگ و پررنگ کردن نقش دولت مطرح می شود [۵]. در این مقاله به بررسی بیشتر این موضوعات و بیان یک مثال کاربردی از نظریه نهادی می پردازیم. یک الگوی نهادی که توسط لوسبری (۱۹۹۷) پیشنهاد شده است، یکی از کاربردهای عملی برای نظریه نهادی جدید است. جعبه ابزار نهادی یک ماتریس دو بعدی از رویکردهای نهادی است که به توضیحات در زمینه حسابداری اجتماعی و تغییر، کمک می کند [۱].

واژه های کلیدی: مسئولیت اجتماعی شرکت، نظریه نهادی، جعبه ابزار نهادی

* نویسنده مسئول: fajalali@gmail.com

سهمی از رویای تعهدی

امیر محمدی *

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه علامه طباطبایی

چکیده

استفاده از مدل حسابداری شبه‌بازرگانی در چارچوب گزارشگری بخش عمومی سازمان حسابرسی همزمان با استفاده از این مدل در حسابداری بخش عمومی برخی کشورها و بیانیه‌های مفهومی بخش عمومی هیئت تدوین استانداردهای مالی بین‌المللی، راه را برای استفاده از تجربه کشورهای پیشرو در این زمینه مهیا می‌سازد. این تحقیق با بهره‌گیری از مطالعات جدید در حوزه به کارگیری مدل شبه‌بازرگانی و با در نظر گرفتن شرایط محیطی و اقتصادی کشور با رویکردی کتابخانه‌ای به بررسی و نقد استفاده از مدل شبه‌بازرگانی در چارچوب گزارشگری بخش عمومی سازمان حسابرسی پرداخته است. با در نظر گرفتن مباحث پیرامون این مدل و استفاده از مبنای تعهدی در پیش‌نویس بخش اول چارچوب نظری گزارشگری بخش عمومی سازمان حسابرسی تحت عنوان "اهداف گزارشگری مالی" در این نوشتار سعی در بررسی ابعاد گوناگون موضوع گردیده است.

در نتیجه این بررسی، سوالاتی به شرح زیر مطرح گردید:

آیا در مدیریت بخش عمومی، تحولی ایجاد شده، که در راستای آن نظام گزارشگری هم‌متحول گردیده است؟

دلیل اصلی وجود تحول در گزارشگری بخش عمومی برخاسته از این پیش‌نویس، کدام است؟
در این چارچوب نظری، با چه رویکردی بر حسابداری تعهدی تأکید شده است؟
آیا حسابداری تعهدی در بخش خصوصی به درستی عمل می‌کند، تا در بخش عمومی هم مناسب باشد؟

واژه‌های کلیدی: مدیریت نوین بخش عمومی، مدیریت مالی نوین بخش عمومی، مدل شبه‌بازرگانی، حسابداری تعهدی و چارچوب نظری گزارشگری بخش عمومی سازمان حسابرسی.

* نویسنده مسئول: amirmohamadi82@yahoo.com

بررسی تأثیر اندازه شرکت در توسعه سیستم های اطلاعاتی حسابداری

رایانه ای (CAIS) در شرکت های تولیدی استان بوشهر

جواد مرادی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت

محمد رضا پژوهی

استادیار گروه حسابداری دانشگاه شیراز

حسین حیدری *

کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت

چکیده

این تحقیق به بررسی تأثیر اندازه شرکت در توسعه سیستم های اطلاعاتی حسابداری رایانه ای در شرکت های تولیدی استان بوشهر پرداخته است. به این منظور تأثیر عامل اندازه شرکت (تعداد کارکنان) روی عوامل مؤثر در توسعه سیستم های اطلاعاتی در شرکت های تولیدی مورد بررسی قرار گرفته و تأثیر عامل اندازه روی هر یک از عوامل در قالب یک فرضیه در سطح اطمینان ۹۵٪ آزمون شده است. داده های پژوهش با استفاده از روش پرسشنامه ای از ۹۰ شرکت که با روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شده اند، جمع آوری شده است. یافته های پژوهش حاکی از این است که استفاده مدیران از خروجی های سیستم، دانش IT مدیران، دانش حسابداری مدیران، تعهد مدیران، مهارت حسابداران در زمینه رایانه، یافتن طراحان ذیصلاح و استفاده از متخصصین در شرکت های با بیش از ۱۵۰ کارمند، تفاوت معنی داری با شرکت های کمتر از ۱۵۰ کارمند دارد؛ و در شرکت های با بیش از ۱۵۰ کارمند، سیستم ها توسعه یافته تر هستند.

کلید واژگان: سیستم اطلاعات حسابداری، سیستم حسابداری رایانه ای، توسعه سیستم حسابداری، اندازه شرکت.

* نویسنده مسئول: h_headari521@yahoo.com

طراحی مدلی به منظور ارزیابی

میزان اثربخشی سیستم های اطلاعات حسابداری در بانکها

محمد ابراهیم پورزرندی*

دانشیار دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

مجید شهریاری

دانشجوی دوره دکتری مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

چکیده

سیستم های اطلاعاتی حسابداری از اهمیت زیادی در اتخاذ تصمیمات مدیران بانکی برخوردار می باشند. تحقیقات بسیاری در خصوص چگونگی طراحی و ایجاد چنین سیستم هایی انجام شده است، اما در حوزه سنجش میزان حصول به اهداف تعیین شده برای این سیستم ها، امکان انجام بررسی های بیشتر وجود دارد. در این تحقیق به دنبال طراحی مدلی هستیم تا بر مبنای شناسایی ذینفعان این سیستم در یک بانک تجاری و شاخص های مورد نظر آن ها، اثربخشی سیستم اطلاعات حسابداری در آن بانک را مدنظر قرار دهد.

نتایج حاصل از مدل ارائه شده در این تحقیق در یکی از بانک های تجاری مورد استفاده قرار گرفته و میزان اثربخشی آن اندازه گیری شده است.

واژگان کلیدی: سیستم های اطلاعات حسابداری، اثربخشی، گروه ذینفعان.

* نویسنده مسئول: Pourzarandi@yahoo.com

حسابداری خمس

حمید رضا کیهانی*

حسابدار رسمی

چکیده

در قرآن کریم آیه ۴۱ از سوره مبارکه انفال، به خمس اختصاص یافته و بدین گونه بیان شده است " بدانید هر گونه غنیمتی به دست آورید، خمس آن برای خدا، برای پیامبر، برای نزدیکان، یتیمان و مسکینان و واماندگان در راه، است، اگر ..... ". در شأن نزول آیه خمس چنین بیان شده است که در بامداد روز جمعه ۱۷ ماه رمضان سال دوم هجری، در نخستین درگیری بین مسلمانان و قریش در کنار چاه های بدر، مسلمانان پیروز شدند و غنیمت فراوانی نصیب آنها گشت. در تقسیم آن، بین جنگاوران، نگهبانان شخص پیامبر و گرد آورندگان غنایم نزاع درگرفت که نزول آیات سوره انفال تکلیف را مشخص نمود. از آن زمان خمس یکی از موضوعات مهم برای مسلمانان و به خصوص شیعیان است. در این نوشتار ضمن معرفی خمس، نحوه و مبتای محاسبه آن و نیز وجوه اشتراک و افتراق آن با رویه های متداول در حسابداری مورد بررسی قرار می گیرد. چالش های حسابداری خمس نیز یکی از موضوعات مهمی است که به اختصار به آن پرداخته شده است.

*: نویسنده مسئول : info@hadihesab.com

بررسی رابطه بین رضایت شغلی کارکنان و رضایتمندی از سیستم

اطلاعاتی حسابداری

(مطالعه موردی در سازمان‌های دولتی استان کرمانشاه)

الهام جمالی*

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه تهران

مصطفی امامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، باشگاه پژوهشگران جوان

چکیده

مطالعات اخیر نشان داده است که رضایت شغلی به شکل مثبت و قطعی با رضایتمندی استفاده‌کنندگان اطلاعات ارتباط دارد. از دید این مطالعات، رضایت شغلی از دو جهت هم در سطح فردی و هم در سطح سازمانی بر اجرا و عملکرد مؤثر خواهد بود. این پژوهش به بررسی رضایت حسابداران از سیستم حسابداری کامپیوتری و تأثیر آن بر رضایت شغلی حسابداران سازمان‌های دولتی استان کرمانشاه می‌پردازد. سایر تحلیل‌ها شامل جنسیت، نوع سیستم اطلاعاتی حسابداری، تعداد وظایف، دفعات استفاده از کامپیوتر و سواد کامپیوتری می‌باشد. جامعه آماری شامل ۴۳ نفر حسابدار شاغل در سازمان‌های دولتی استان کرمانشاه است. نتایج نشان می‌دهد که رضایت شغلی حسابداران به طور قطع با رضایت از سیستم اطلاعاتی حسابداری آنها ارتباط مثبت دارد. همچنین رضایت شغلی بالاتر با دفعات بیشتر استفاده از کامپیوتر مرتبط است. شواهدی دال بر وجود ارتباط دیگری بین سایر متغیرها با رضایت شغلی و رضایت از سیستم اطلاعاتی حسابداری بدست نیامد. نتیجه این مطالعات پیشنهادی است که طراحان سیستم حسابداری باید استفاده‌کنندگان را بیشتر متوجه و درگیر استفاده از سیستم کامپیوتری نمایند. **واژه‌های کلیدی:** رضایت شغلی، سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری، سازمان‌های دولتی استان کرمانشاه.

* نویسنده مسئول: Jamali.accounting@gmail.com

بخش، مقسم:

مالیه و بازار سرمایه

بررسی تاثیر ساختار مالکیت بر ایجاد ارزش افزوده اقتصادی

زهرة حاجیها*

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق (قیام دشت)

مریم قاسمپور فرهانی

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

چکیده

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین ساختار مالکیت و ارزش افزوده اقتصادی در شرکتهای پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران می باشد. در راستای این هدف تعداد ۸۰ شرکت از شرکتهای تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انتخاب و اطلاعات آنها طی ۵ سال (۱۳۸۴-۱۳۸۸) مورد بررسی قرار گرفت. به منظور آزمون فرضیهها از روش آماری رگرسیون ترکیبی و مقطعی، با استفاده از داده های تابلویی بهره گرفته شده است. فرضیه اصلی این پژوهش مبتنی بر رابطه بین ساختار مالکیت سهامو ارزش افزوده اقتصادی است. متغیر وابسته ارزش افزوده اقتصادی و متغیرهای مستقل سرمایه گذاران نهادی، سرمایه گذاران عمده و سرمایه گذاران مدیریتی می باشند. نتایج پژوهش نشان دهنده تاثیر مستقیم و معنی دار وجود سرمایه گذاران نهادی و سرمایه گذاران عمده با ارزش افزوده اقتصادی است. اما بین سرمایه گذاران مدیریتی و ارزش افزوده اقتصادی رابطه معنی داری مشاهده نشده است. نتایج تحقیق سازگار با تحقیقات قبلی بر ساختار مالکیت به عنوان یک ساز و کار حاکمیتی قوی تاکید می کند.

واژگان کلیدی: سهامدار نهادی، سهامدار عمده، سهامدار مدیریتی، ارزش افزوده اقتصادی (EVA).

* نویسنده مسئول: Z_hajiha@yahoo.com

تأثیر سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی بر عملکرد مالی و عملیاتی بنگاه‌های مشمول واگذاری

محمدایمانی برندق*

استادیار گروه حسابداری دانشگاه ارومیه

پرویز پیری

استادیار گروه حسابداری دانشگاه ارومیه

شهرزاد توپره ریزی

کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه ارومیه

چکیده

این خلدون، نظریه پرداز معروف مسلمان می گوید: اگر دولت تجارت کند، دولت ضعیف و مردم فقیر می شوند و اگر مردم تجارت کنند، مردم غنی و دولت قوی می شود. پس از سالها ازدولتی بودن اقتصاد ایران، مسئولان نظام و صاحب نظران اقتصادی به این نتیجه رسیدند که به منظور شتاب بخشیدن در توسعه اقتصادی کشور، دولت باید از حالت تصدی گری خارج شود و تنها نقش حمایتی داشته باشد این روند با تصویب خط مشی های قسمت یکم برنامه اول توسعه در سال ۱۳۶۸ آغاز شد و تا ابلاغیه سیاستهای کلی اصل ۴۴ خصوصاً بند ج ادامه یافته است. با این مقدمه در این پژوهش سعی گردیده که تاثیر خصوصی سازی به عنوان مهمترین بند این سیاستها بر عملکرد مالی و عملیاتی بنگاههای مشمول واگذاری، در بازه زمانی ۶ ساله (۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶) از طریق بررسی شاخصهای مالی و عملیاتی مورد آزمون قرار گیرد. عملکرد سه سال قبل و سه سال بعد از واگذاری شرکتها با استفاده از آزمون T-test زوجی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از آزمون فرضیهها نشان می دهد که خصوصی سازی هیچ تاثیری معناداری بر عملکرد مالی و عملیاتی شرکتهای واگذار شده نداشته است.

واژگان کلیدی: سیاستهای اصل ۴۴، خصوصی سازی، عملکرد مالی و عملیاتی، اقتصاد بازار

* نویسنده مسئول: imani_barandagh@yahoo.com

بررسی رابطه بین نابرابری اطلاعاتی و تقسیم سود

حامد همتی

مربی و عضو هیئت علمی گروه مدیریت دانشگاه آزاد اهر

سپیده همتی*

مربی و عضو هیئت علمی گروه حسابداری دانشگاه آزاد اهر

چکیده

هدف این تحقیق بررسی اثر نابرابری اطلاعاتی، بر سیاست تقسیم سود شرکت‌ها است. به این منظور، اطلاعات مربوط به ۸۱ شرکت پذیرفته شده در سازمان بورس و اوراق بهادار تهران در طول سال-های ۱۳۸۳-۱۳۸۸ مورد مطالعه قرار گرفته است. به منظور یافتن پاسخ سؤالات تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون بهره گرفته شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که نابرابری اطلاعاتی موجود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تأثیر منفی بر سیاست تقسیم سود نقدی شرکت‌ها دارد. همچنین بین نابرابری اطلاعاتی و تفاوت حجم مبادلات سهام رابطه مستقیم وجود دارد.

واژگان کلیدی: نابرابری اطلاعاتی، قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام، سیاست تقسیم سود،

حجم معاملات سهام

* نویسنده مسئول: hematis91@yahoo.com

بررسی تاثیر جریان وجه نقد و نقدشوندگی سهام بر تصمیمات

معاملاتی سرمایه گذاران

محمد کاشانی پور*

عضو هیأت علمی و دانشیار دانشگاه مازندران

آیدا مهدوی لنجی

عضو هیئت علمی موسسه آموزش عالی علامه محدث نوری

چکیده

هدف اصلی این مقاله مطالعه‌ی تأثیر تفاوت قیمت پیشنهادی خرید و فروش به عنوان معیار نقدشوندگی سهام و جریان وجه نقد بر تصمیمات معاملاتی سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. به این منظور با تجزیه و تحلیل داده‌های معاملات سهام شرکت‌ها طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۹، شاخص‌های میانگین مدت نگهداری سهام، تفاوت قیمت عرضه و تقاضای سهام، جریان وجه نقد، ارزش بازار شرکت، درصد سهامداران نهادی، اهرم مالی و بازده دارایی ۱۰۸ شرکت محاسبه شده است. برای بررسی رابطه خطی بین متغیرهای مستقل و وابسته از آزمون ضریب کلی رگرسیون استفاده شده است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که، معامله گران و سرمایه گذاران کوتاه مدت، سهام دارای اختلاف قیمت پیشنهادی خرید و فروش کمتر (هزینه معاملات کمتر و نقدشوندگی بیشتر) را ترجیح می‌دهند. اما جریان وجه نقد در شرکت‌ها با تصمیمات معاملاتی سرمایه گذاران رابطه معناداری را نشان نداده است. همچنین سرمایه گذاران با افق سرمایه گذاری بلندمدت (کوتاه مدت)، مایل به سرمایه گذاری در سهام شرکت‌هایی هستند که درصد سرمایه گذاران نهادی و اهرم مالی بیشتری (کمتری) دارند.

واژگان کلیدی: تصمیمات معاملاتی، مدت نگهداری سهام، جریان وجه نقد، هزینه معاملات.

* نویسنده مسئول: kashani@umz.ac.ir

بررسی رابطه بین مدیریت سرمایه در گردش و عملکرد شرکتها

وحید تقی زاده*

دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، گروه حسابداری

محسن اکبری خسروشاهی

دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، گروه حسابداری

الهام فنواتی

دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، گروه حسابداری

چکیده

این پژوهش به بررسی رابطه بین مدیریت سرمایه در گردش و عملکرد شرکتها پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. به این منظور تعداد ۳۱ شرکت از بخش صنعت سیمان برای دوره زمانی ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۹ انتخاب گردید که از این تعداد تنها ۲۵ شرکت شرایط مناسب برای این پژوهش را داشتند. به منظور رسیدن به اهداف پژوهش از همبستگی پیرسون و تجزیه و تحلیل رگرسیون استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد بین متغیرهای مدیریت سرمایه در گردش و عملکرد شرکت رابطه معکوس معنی داری وجود دارد و تنها متغیر چرخه تبدیل وجه نقد رابطه معنی دار را نشان نمی دهد. همچنین بین اغلب متغیرهای مورد مطالعه رابطه منفی وجود دارد. نتایج حاکی از آن است که اگر دوره وصول مطالبات، دوره پرداخت بدهی، دوره گردش موجودی کالا و چرخه خالص معاملات افزایش یابد منجر به کاهش سودآوری در شرکتها خواهد شد.

واژگان کلیدی: مدیریت سرمایه در گردش، سود خالص عملیاتی، دوره وصول مطالبات، دوره

گردش موجودی کالا، دوره پرداخت بدهی.

* نویسنده مسئول: Vahid_20t@yahoo.com

ارتباط اهرم مالی با بازده سهام و سود تقسیمی سال جاری

محمدحسین ودیعی*

دانشیار گروه حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد

محمد رضا شورورزی

استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور

احمد مرادی

کارشناس ارشد مدیریت مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور

چکیده

اهرم مالی شرکت‌ها در تصمیم‌های سرمایه‌گذاری نقشی تعیین‌کننده ایفا می‌کند. برخی از پژوهش‌های قبلی بیان‌گر وجود رابطه بین اهرم مالی و عواملی همچون بازده سهام، نرخ بازده دارایی‌ها، اندازه شرکت، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام و خالص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات شرکت است.

در این تحقیق وجود ارتباط بین اهرم مالی با بازده سهام و سود تقسیمی با استفاده از داده‌های سال-های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۷ بین ۱۰۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج آزمون‌ها حاکی از آن است که ارتباط معنادار بین اهرم مالی با بازده سهام سال جاری وجود ندارد ولی ارتباط معناداری بین اهرم مالی با سود تقسیمی سال جاری وجود دارد.

واژگان کلیدی: اهرم مالی، بازده سهام، سود تقسیمی

* نویسنده مسئول: mhvadeei@ferdowsi.um.ac.ir

بررسی رابطه ریسک سیستماتیک و ساختار مالی شرکتها

حسن همتی

استادیار حسابداری، مرکز آموزش عالی رجاء قزوین

هادی شفیعی دیزجی*

کارشناس ارشد حسابداری

سعید درخور، بهنام صمدیان

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

هدف این مطالعه بررسی رابطه بین ریسک سیستماتیک و ساختار مالی شرکت می باشد. این مطالعه تجربی با استفاده از داده های تابلویی در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است. این تحقیق نسبت بدهی را به عنوان معیار ساختار مالی شرکت و بتا را به عنوان شاخص ریسک سیستماتیک در نظر گرفته است. همچنین متغیرهای نقدینگی، سودآوری، اندازه، سود تقسیمی و بازده دارائیهها به عنوان ویژگیهای شرکت استفاده شد. یافته ها در محدوده زمانی ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۸ نشان می دهد که بین ساختار مالی شرکت و شاخص ریسک سیستماتیک رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین، یافته های تحقیق نشان می دهد که متغیرهای نسبت بدهی، نسبت آنی و تغییرپذیری سود هر سهم از توان توضیح دهندگی نسبت به سایر متغیرهای تحقیق در تعیین ریسک سیستماتیک برخوردارند.

واژگان کلیدی: ریسک سیستماتیک؛ نسبت اهرمی؛ داده های تابلویی؛ بازار نوظهور.

* نویسنده مسئول: Shafiihadi@gmail.com

بررسی واکنش بیش از اندازه سرمایه‌گذاران بورس اوراق بهادار نسبت به اطلاعات حسابرسی تداوم فعالیت شرکت‌ها

محمد رضا رستمی*

استادیار مدیریت مالی دانشگاه الزهرا

نازنین حکیمی فر

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت مالی دانشگاه الزهرا

چکیده

طی چند دهه گذشته پارادایم مالی رفتاری به عنوان مکملی جدی برای نظریه کارآیی بازار در تشریح و تبیین بسیاری از ناقاعده‌مندی‌های مالی مشاهده شده، مطرح بوده است. مرکز ثقل مالی رفتاری این ایده است که اشتباهات کوچک سرمایه‌گذاران در پردازش اطلاعات مرتبط با ارزش باعث می‌شود قیمت‌های بازار از آنچه که براساس یک مدل انتظارات عقلایی پیش‌بینی می‌شود انحراف داشته باشد [۱۳]. تحقیق حاضر به بررسی عکس‌العمل بیش از اندازه سهامداران بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد و به دنبال پاسخگویی به این سؤال می‌باشد که آیا در تصمیمات سرمایه‌گذاران واکنش بیش از اندازه نسبت به اطلاعات تداوم فعالیت شرکت‌ها در گزارش‌های حسابرسی وجود دارد. دوره زمانی تحقیق هشت ساله از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۸ می‌باشد. تجزیه و تحلیل براساس مدل‌های رگرسیون و نمودارهای کنترلی انجام شده است. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که سرمایه‌گذاران نسبت به بند تداوم فعالیت گزارش حسابرسی شرکت‌ها واکنش بیش از اندازه (مثبت و منفی) نشان می‌دهند.

واژگان کلیدی: واکنش بیش از اندازه، فرض تداوم فعالیت، مکتب مالی رفتاری، بازده غیر عادی

سهام

* نویسنده مسئول: Rostami1973@yahoo.com

مروری بر روند تکاملی مدل‌های قیمت گذاری

دارایی‌های سرمایه‌ای

سید علی حسینی*

استادیار دانشگاه الزهراء (س)

هانیه حکمت

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه الزهراء (س)

معصومه کاشف

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه الزهراء (س)

چکیده

استفاده از مدل CAPM یکی از رایج‌ترین روش‌ها برای اندازه‌گیری و برآورد بازده مورد انتظار دارایی‌های سرمایه‌ای است. در جهت رفع انتقادات وارد بر این مدل، محققان ویرایش‌های متعددی از آن کرده‌اند. این مقاله، مروری بر ویژگی‌های اصلی مدل‌های قیمت گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای فراهم می‌کند و همچنین برخی ویرایش‌های مدل CAPM را در قالب مدل‌های تک عاملی (مدل CAPM سنتی و CAPM شرطی - CCAPM) و چند عاملی (F&F-APT-DCAPM - RBM) به همراه ارائه‌ی روابط جبری، خصوصیات، نقاط ضعف و انتقادات وارد بر هر یک بررسی می‌کند.

واژگان کلیدی: قیمت گذاری دارایی‌ها، CAPM، مدل‌های تک عاملی و چند عاملی، ریسک،

بازده

* نویسنده مسئول: hosseinira@yahoo.com

بررسی برتری ارزش افزوده اقتصادی تعدیل شده (REVA)

نسبت به ارزش افزوده اقتصادی (EVA) در ارزیابی

عملکرد مدیران

سید کریم قادرزاده*

عضو هیات علمی گروه حسابداری دانشگاه پیام نور

کاوه قادری

عضو هیات علمی گروه حسابداری دانشگاه پیام نور

چکیده

سرمایه گذاران همواره تمایل دارند، از میزان موفقیت مدیران در به کارگیری سرمایه‌ی آنها آگاهی یابند و سیستم‌های ارزیابی عملکرد ابزارهای مفیدی برای دست‌یابی به این هدف به شمار می‌رود. از این رو، یافتن شاخصی که بتوان با اتکای بر آن عملکرد شرکت را با اطمینان نسبتاً معقول تشریح نمود، یک ضرورت است. پژوهش حاضر به بررسی برتری معیار ارزش افزوده اقتصادی تعدیل شده، نسبت ارزش افزوده اقتصادی، در ارتباط با ارزیابی عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد. هدف کلی پژوهش، یافتن کسب معیار مناسب برای ارزیابی عملکرد واحدهای اقتصادی می‌باشد. روش پژوهش توصیفی، از نوع تحقیقات همبستگی است. نتایج تحقیق بیانگر آن است که در سطح اطمینان ۹۵٪ می‌توان ادعا کرد که ارزش افزوده اقتصادی تعدیل شده نسبت به ارزش افزوده اقتصادی در ارزیابی عملکرد مدیران شرکتهای برتر است.

واژگان کلیدی: ارزش افزوده اقتصادی تعدیل شده، ارزش افزوده اقتصادی، هزینه سرمایه،

بازده

* نویسنده مسئول: tekosh.gh@gmail.com

مفاهیم بنیادی فروش استقراضی و راهکارهای پیاده‌سازی آن

در بازار سرمایه ایران

شهناز مشایخ

عضو هیأت علمی دانشگاه الزهراء (س)

مؤگان رباط میلی*

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه الزهراء (س)

فرزانه یوسفی

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه الزهراء (س)

چکیده

فروش استقراضی یکی از متداولترین ابزارهای مالی در بازارهای توسعه یافته محسوب می‌شود. از جمله کارکردهای فروش استقراضی کمک به نقدینگی بازار، تصحیح قیمت اوراق بهادار و انتقال اطلاعات با ارزش به بازار است. در مقابل کارکردهای مثبت این ابزار، این اعتقاد نیز وجود دارد که در یک بازار افتان، فروش استقراضی از طریق تشدید نوسان‌های قیمت، موجب آشفتگی معاملات در کوتاه مدت شود و در نهایت به حربه‌ای تبدیل گردد که در راهبرد دست‌کاری معاملات مورد استفاده قرار می‌گیرد. با توجه به تصویب قانون اوراق بهادار به نظر می‌رسد، بسترهای لازم برای توسعه‌ی ابزارهای مالی جدید از جمله فروش استقراضی در ایران فراهم گردیده است. اما وجود الغای ربا، غرر و فروش اموال دیگران و ... در شریعت اسلام، استفاده از چنین ابزارهایی را در کشورهای اسلامی با محدودیت مواجه ساخته است. بنابراین کشورهای مسلمان باید به دنبال تعدیل ابزارهای مالی از قبیل فروش استقراضی بر مبنای اصول اسلامی شوند. این مقاله درصدد برآمده است تا با بررسی ابعاد مختلف این ابزار و مسائل شرعی پیرامون آن، اقدام به ارائه روش‌های جایگزین برای فروش استقراضی گردد تا بستر لازم برای پیاده‌سازی این ابزار در بازار سرمایه ایران فراهم شود.

واژگان کلیدی: فروش استقراضی، ابزارهای مالی، نوسان قیمت

* نویسنده مسئول: mili.mozh@gmail.com

بررسی تأثیر سرمایه فکری بر روی عملکرد مالی شرکت‌ها، با استفاده از روش پالیک برای اندازه‌گیری سرمایه فکری و استفاده از معیارهای ارزیابی عملکرد

محمدرضا عباس‌زاده

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد و علوم اداری دانشگاه فردوسی مشهد

فهیمة هادوی*

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

ظهور اقتصاد مبتنی بر دانش، باعث افزایش اهمیت سرمایه‌ی فکری به عنوان یک دارایی نامشهود و منبع مهم ایجاد مزیت رقابتی یک شرکت است. هدف اصلی مقاله، بررسی تأثیر سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. برای اندازه‌گیری سرمایه فکری از روش پالیک و برای محاسبه‌ی عملکرد شرکت از دو دسته معیارهای سنتی و جدید ارزیابی عملکرد استفاده شد. هدف دیگر این پژوهش، مقایسه‌ی رابطه بین سرمایه فکری و معیارهای ارزیابی سنتی و جدید است. معیارهای سود هر سهم، نرخ بازده دارایی‌ها، نرخ بازده حقوق صاحبان سهام، و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری به عنوان معیارهای سنتی ارزیابی عملکرد و معیار ارزش افزوده‌ی اقتصادی به عنوان معیار جدید ارزیابی معرفی شدند. نتایج حاکی از آن است که بین سرمایه فکری و هر پنج معیار نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری، نرخ بازده حقوق صاحبان سهام، نرخ بازده دارایی‌ها، سود هر سهم و ارزش افزوده‌ی اقتصادی، رابطه معناداری وجود دارد. در مقایسه‌ی روشهای مختلف ارزیابی عملکرد، نتیجه شد که رابطه بین سرمایه فکری و ارزش افزوده‌ی اقتصادی از رابطه بین سرمایه فکری و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام بیشتر اما از رابطه بین سرمایه فکری و سود هر سهم و نرخ بازده دارایی‌ها کمتر است.

واژگان کلیدی: سرمایه فکری، عملکرد، ارزش افزوده‌ی اقتصادی

* نویسنده مسئول: fahime.hadavi@yahoo.com

بررسی و آزمون فرضیه ارزیابی اشتباه در شرکت‌های

پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

بهزاد کاردان*

استادیار دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی

آرش خیرخواه

کارشناس ارشد حسابداری دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی

چکیده

در این تحقیق تاثیر متغیرهای تامین مالی خارجی بر بازده آتی سهام مورد بررسی قرار گرفته است. در ارتباط با تاثیر روش‌های تامین مالی خارجی بر بازده آتی سهام فرضیه "ارزیابی اشتباه" مطرح شده است. بر اساس این فرضیه شرکت‌ها اوراق بهادار جدید خود را زمانی منتشر می‌کنند که قیمت آن‌ها بالا است. به عبارت دیگر ارزش بازار آن‌ها بیشتر از ارزش واقعی‌شان می‌باشد. بنابراین انتظار می‌رود انتشار اوراق بدهی و اوراق سهام به طور منفی با بازدهی آتی سهام رابطه داشته باشد. به جهت ارزیابی فرضیه‌های تحقیق، نمونه‌ای از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۷ ساله (۱۳۸۲ تا ۱۳۸۸) انتخاب، که به منظور بررسی فرضیه ارزیابی اشتباه به دو گروه شرکت‌هایی که فعالیت‌های تامین مالی آن‌ها منجر به ورود وجه نقد (گروه آزمون)، و شرکت‌هایی که فعالیت‌های تامین مالی آن‌ها منجر به خروج یا عدم ورود وجه نقد به شرکت شده اند (گروه کنترل)، تقسیم شد. به طور کلی، نتایج تحقیق بیانگر وجود یک رابطه منفی، بین تامین مالی خارجی از طریق سرمایه و بازده آتی سهام بوده که مؤید فرضیه ارزیابی اشتباه است.

واژگان کلیدی: تامین مالی خارجی، بازده سهام، ارقام تعهدی کل

* نویسنده مسئول: bk@psig.info

تأثیر مالکیت نهادی بر نوسانات قیمت و حجم معاملات سهام

حسین جباری *

استاد یار دانشگاه آزاد واحد کاشان

مهرزاد گلستانی

کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه آزاد واحد بندرعباس

چکیده

نوسان پذیری قیمت و حجم معاملات سهام و عوامل مؤثر بر آن از موضوع های بحث انگیز در پژوهش های مالی است. در این میان سرمایه گذاران نهادی یکی از گروه های اصلی فعال در بازار هستند که می توانند از طریق انجام معاملات عمده تأثیرات بسیاری بر جهت حرکت بازار داشته باشند. بر همین مبنا، مطالعه در خصوص نقش سرمایه گذاران نهادی در نوسان پذیری قیمت و حجم معاملات سهام از اهمیت زیادی برخوردار است. تحقیق حاضر به دنبال یافتن شواهدی در خصوص رابطه بین سرمایه گذاران نهادی در نوسان پذیری قیمت و حجم معاملات سهام است. ۵۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های مالی ۱۳۸۳ الی ۱۳۸۸ به عنوان نمونه انتخاب گردیدند. برای آزمون این رابطه، از مدل رگرسیون خطی چندگانه استفاده شده است. با توجه به نتایج آزمون ها، شواهدی دال بر این که بین حضور سرمایه گذاران نهادی با نوسان پذیری قیمت و حجم معاملات سهام رابطه و همبستگی معناداری وجود داشته باشد، یافت نگردید.

واژگان کلیدی: مالکیت نهادی، نوسان قیمت، اطلاعات نامتقارن، حجم معاملات

* نویسنده مسئول: Hsnjabbary@yahoo.com

ارزیابی درماندگی مالی شرکت‌ها به وسیله الگوریتم ژنتیک

محمدحسن قلیزاده

استادیار مدیریت مالی، دانشگاه گیلان

لیلا حاجی پور گلشانی*

کارشناس ارشد MBA-گرایش مالی، پردیس بین‌الملل دانشگاه گیلان

چکیده

منابع مالی به عنوان یکی از مهمترین منابع مورد نیاز در روند سرمایه‌گذاری به همراه نیروی انسانی، دو پایه اصلی سرمایه‌گذاری را تشکیل می‌دهند. با توجه به محدودیت منابع مالی، تخصیص کارآمد این منابع منجر به جلوگیری از اتلاف منابع محدود و در نهایت منجر به تخصیص بهینه منابع می‌شود. در این راستا، باید اشخاص حقوقی نیازمند به منابع را به صورت مداوم مورد بررسی قرار داد و منابع را به صورت هدفمند توزیع کرد. یکی از راهکارهای ارزیابی شرکت‌ها، بررسی شاخص درماندگی مالی آن‌ها است. با بکارگیری این سازوکار، می‌توان شرکت‌های مناسب را انتخاب کرد و منابع مالی با هدف رشد و کارآمدی بالا و توسعه اقتصادی بلندمدت، تخصیص داد. از نقطه نظر اقتصادی، درماندگی مالی را می‌توان به زیان‌ده بودن شرکت تعبیر کرد که در این حالت، شرکت دچار عدم موفقیت شده است. در این پژوهش سعی شده است از طریق بررسی رابطه بین نسبت‌های مالی منتخب شرکت‌ها و درماندگی مالی آن‌ها، به پیش‌بینی درماندگی آن‌ها پرداخت. مدلی که در این پژوهش ارائه می‌شود در برگیرنده بخشی از عوامل تاثیرگذار خارج سازمانی و داخل سازمانی بر نسبت‌های مالی است. در حقیقت شناسایی عوامل خارجی و سپس عوامل داخلی، استخراج نسبت‌های مالی مورد نیاز از عوامل داخلی و خارجی، ورود این نسبت‌ها در الگوریتم ژنتیک و شبکه عصبی، انتخاب روش با دقت بالاتر و در نهایت پیش‌بینی درماندگی مالی با استفاده از روش منتخب، هدف کلی ما در این پژوهش است. طبق بررسی‌های صورت گرفته در این پژوهش، دقت الگوریتم ژنتیک در پیش‌بینی درماندگی مالی شرکت‌ها به مراتب از روش شبکه عصبی بیشتر است. بنابراین الگوریتم ژنتیک با حدود ۷۰٪ دقت به عنوان روش منتخب معرفی می‌شود.

واژگان کلیدی: شبکه‌های عصبی مصنوعی، الگوریتم یادگیری، پرسپترون، الگوریتم ژنتیک، عملگرهای

الگوریتم ژنتیک، درماندگی مالی.

* نویسنده مسئول: LHGOLSHANI@GMAIL.COM

مدلی اکتشافی برای پیش بینی بحرانهای مالی شرکتهای

پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

سجاد عبدی پور *

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه سیستان و بلوچستان

احمد ناصری

عضو هیئت علمی دانشگاه سیستان و بلوچستان

مجتبی اکبر پور، شهرزاد زمانی

دانشجویان کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه سیستان و بلوچستان

چکیده

پیش بینی وضعیت مالی شرکتها یکی از اموری است که امروزه سرمایه گذاران و اعتباردهندگان به منظور تصمیم گیری بهتر و تخصیص بهینه منابع به آن می پردازند. الگوهای پیش بینی ورشکستگی از جمله راهکارهایی است که به این منظور بکار گرفته می شود. سیر استفاده از الگوهای ورشکستگی روز به روز به سمت پیچیده تر و کارآمدتر شدن پیش می رود. امروزه استفاده از شبکه های عصبی کاربرد وسیعی در این زمینه دارد. در این تحقیق به منظور پیش بینی ورشکستگی از مدل شبکه عصبی استفاده شد و نتایج آن نیز حاکی از کارایی بالای این مدل می باشد.

واژگان کلیدی: ورشکستگی، پیش بینی، شبکه های عصبی، الگوریتم های یادگیری

* نویسنده مسئول: Sajadabdipoor@yahoo.com

بررسی ساختار، وظایف و کارکردهای شرکتهای تأمین سرمایه

شهناز مشایخ*

استادیار دانشگاه الزهراء، رشته حسابداری

اعظم ولی زاده لاریجانی

دانشجوی دکتری دانشگاه الزهراء، رشته حسابداری

حمیده اثنی‌عشری

دانشجوی دکتری دانشگاه الزهراء، رشته حسابداری

چکیده

در دنیای امروز شرکتهای تأمین سرمایه در کشورهای توسعه یافته، مشاوران حرفه‌ای و متخصصین افزایش منابع مالی شرکتها و همچنین ابزاری برای جمع‌آوری و تبادل اطلاعات مورد نیاز مشتریان خود محسوب می‌شوند. این شرکتها که در موضوعاتی استراتژیک از قبیل توسعه، جذب مشارکت، انتشار و فروش سهام، ادغام، انتقال، تملک و تبدیل بنگاه‌های اقتصادی وارد می‌شوند، مهم‌ترین نهاد مالی فعال در بازارهای بین‌المللی محسوب می‌شوند. در کشور ما نیز، در راستای اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و موج عظیم خصوصی سازی و نیز رونق بخشیدن به بازار سرمایه، نیاز به ایجاد این نهادهای مالی احساس گردید. لذا در قانون بازار اوراق بهادار مصوب یکم آذرماه ۱۳۸۴، شکل‌گیری و کارکرد شرکتهای تأمین سرمایه پیش‌بینی گردید. در این نوشتار سعی بر آن است که وظایف و نقش شرکتهای تأمین سرمایه در بازارهای مالی توضیح داده شود؛ و با مروری بر عملکرد شرکتهای تأمین سرمایه حاضر، ضرورت توسعه نقش آنها در برخی از حوزه‌های بازار سرمایه تشریح گردد.

* نویسنده مسئول: Shahnaz_mashayekh@yahoo.com

جهانی شدن مالی و تامین مالی اسلامی

شهناز مشایخ

استادیار حسابداری دانشگاه الزهرا (س)

زهرا فرشی*

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری - دانشگاه الزهرا (س)

چکیده

هدف این پژوهش بررسی جهانی شدن مالی و تامین مالی اسلامی می‌باشد. جهانی شدن پدیده‌ای است که حرکت تمام کشورهای جهان را به سمت موجودیت واحد هدایت می‌کند و تمام عرصه‌های گوناگون زندگی افراد را تحت تاثیر خود قرار می‌دهد. اعتقاد بر این است که جهانی شدن باعث توسعه‌ی قانونی، نهادی و مالی در کشورها می‌شود. جهانی شدن مسایل مالی ادغام سیستم مالی کشورها با بازار و سازمان‌های بین‌المللی می‌باشد. به عبارتی ادغام بخش مالی کشور در سطح بین‌المللی نیازمند رفع تحریم‌های اقتصادی و افزایش سرمایه‌گذاری در داخل کشور می‌باشد که این خود مستلزم پویایی سیستم‌های بانکی کشور جهت تامین مالی، پویایی و توسعه سیستم‌های اقتصادی و مالی می‌باشد. هدف جهانی شدن مالی، گسترش مبنای سرمایه‌گذاری، تنوع‌سازی و تسهیم ریسک به طور جهانی است. این عمل می‌تواند از طریق اعتماد بر ابزار کارا تر سرمایه یا تامین مالی مشابه سرمایه انجام شود. هدف تامین مالی اسلامی دستیابی به حداکثر تسهیم ریسک و کاهش آن از طریق تنوع بخشی است. در تامین مالی اسلامی بین تامین مالی و فعالیت‌های واقعی اقتصادی رابطه‌ی نزدیکی وجود دارد و نرخ بازده، از طریق نرخ بازده فعالیت‌های واقعی اقتصادی تعیین می‌گردد. محور اصلی در تامین مالی اسلامی این است که همزمان با ممنوعیت تامین مالی بر مبنای بدهی، تامین مالی بر مبنای سرمایه را تشویق می‌کند. تامین مالی بر مبنای بدهی تسهیم ریسک را کاهش می‌دهد در حالی که تامین مالی بر مبنای سرمایه تسهیم ریسک را افزایش می‌دهد.

واژگان کلیدی: جهانی شدن مالی، تامین مالی اسلامی، صکوک

* نویسنده مسئول: za.farshi@gmail.com

تبیین جایگاه سرمایه فکری در بهبود عملکرد مالی شرکتهای

پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

داریوش دموری

استادیار دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری دانشگاه یزد

سمیه نظری زاده*

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی گرایش مالی، دانشگاه یزد

چکیده

از آنجا که دارایی‌های نامشهود سازمانی مانند: دانش و مهارت افراد، شایستگی ها و نوآوری‌های نیروی انسانی، روابط با مشتری، فرهنگ سازمانی اغلب در ترازنامه انعکاس نمی یابد، در حالی که بر عملکرد، ارزش و سودآوری سازمان تاثیر چشمگیری دارد، نیازمند توجه، تخصیص منابع و تاکید روزافزون مدیریت عالی سازمان‌ها می باشند. با در نظر داشتن این پیش فرض، پژوهش حاضر به بررسی رابطه سرمایه فکری، ارزش بازاری، نرخ بازدهی حقوق صاحبان سهام (ROE) و سودآوری، ۶۹ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۸۹ پرداخت. روش آماری مورد استفاده در این پژوهش به منظور تجزیه و تحلیل داده ها، روش حداقل مربعات تعمیم یافته OLS می باشد. با توجه به نتایج آزمون فرضیه ها، رابطه معناداری بین ارزش بازاری و سرمایه فکری و اجزای آن مشاهده گردید، البته لازم به ذکر است رابطه معناداری بین بازدهی حقوق صاحبان سهام و اجزای سرمایه فکری بدست نیامد.

واژگان کلیدی: سرمایه فکری، بازدهی مالی، دارایی‌های نامشهود، ارزش بازاری، سودآوری.

* نویسنده مسئول: somayeh.nazarizade@gmail.com

بررسی تأثیر اخبار کاهشی سود فصلی هر سهم در روز

چهارشنبه بر بازده روزیکشنبه

فرزین رضایی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

مصطفی طریقی*

کارشناس ارشد دانشگاه بین الملل امام خمینی (ره)

زهرة شهسواری

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

چکیده

در این تحقیق، به بررسی تأثیر گزارش‌های کاهشی سود فصلی هر سهم در روز چهارشنبه بر بازده روزیکشنبه پرداخته شد. اثر یکشنبه به عنوان یکی از ناهنجاری‌های بازده سهام در طول هفته در بازارهای سرمایه از عوامل متعددی چون ارائه اخبار نامطلوب در انتهای هفته نشأت می‌گیرد. سود فصلی هر سهم نیز از جمله این اخبار است. ادعای ارائه اخبار کاهشی سود فصلی هر سهم در روز چهارشنبه، بیشتر از روزهای کاری دیگر هفته و به تبع آن بیشتر بودن واکنش‌های فوری بازار به این اخبار در روز چهارشنبه نسبت به روزهای کاری دیگر هفته مورد تأیید قرار نگرفت. با این وجود، در مقایسه بین بازده سهام روز یکشنبه با و بدون بازده سهام یکشنبه‌های بعد از اخبار کاهشی سود فصلی هر سهم در روز چهارشنبه مشاهده شد که تأثیر اخبار کاهشی سود فصلی هر سهم بر اثر یکشنبه مقدار کوچک ولی شگفت‌انگیز ۴/۲۹۵ درصد شد که با توجه به نتایج مقایسه دو میانگین قابل چشم‌پوشی است.

واژگان کلیدی: اثر یکشنبه، اخبار نامطلوب، سود فصلی هر سهم، واکنش فوری بازار

* نویسنده مسئول: virtualboy_00@yahoo.com

یک پارچه سازی روش‌های هوش مصنوعی جهت ارائه

(گسترش) مدل پیش‌بینی قیمت سهام

مهدی مرادزاده فرد

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج

رویا دارابی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب

رامین شاهعلی زاده*

کارشناس ارشد حسابداری، مدرس دانشگاه

چکیده

اوراق بهادار روش مطمئنی است برای جلب اعتماد عمومی جهت سرمایه‌گذاری در انواع اوراق بهادار با خطرهای متفاوت است. در بورس‌های اوراق بهادار حساسیت‌های زیادی نسبت به روند قیمت وجود دارد. این امر باعث گردیده است، تا تحولات مرتبط با چنین پدیده‌ای مورد تحلیل‌های منظم قرار گیرد. از آنجا که روش‌های هوش مصنوعی، شامل شبکه‌های عصبی، الگوریتم ژنتیک و منطق فازی است، نتایج موفقیت آمیزی در زمینه حل مسایل پیچیده به دست آورده‌اند. از اینرو، بیشتر مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند. هدف از این تحقیق رسیدن به این پاسخ است که آیا می‌توان با استفاده از ترکیب روش‌های هوش مصنوعی مدلی ایجاد نمود که نسبت به سایر روش‌های خطی و غیر خطی پیش‌بینی قیمت سهام (بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۸ - شرکت ایران خودرو) را با میزان خطای کمتری انجام دهد. جهت پیش‌بینی قیمت سهام از ترکیب روش‌های هوش مصنوعی شامل شبکه‌های عصبی - فازی و الگوریتم ژنتیک استفاده شده است و این مدل ترکیبی با روش‌های شبکه عصبی به عنوان یکی دیگر از مدل‌های هوش مصنوعی و مدل خطی ARIMA با توجه به معیارهای $MSE, MAPE, MAE, R2$ مقایسه گردیده‌اند. نتایج پژوهش نشان از برتری مدل ترکیبی نسبت به سایر مدل‌های مورد بررسی دارد.

واژگان کلیدی: قیمت سهام، پیش‌بینی، شبکه‌های عصبی، شبکه‌های عصبی - فازی، الگوریتم ژنتیک

* نویسنده مسئول: ramiinalizadeh@yahoo.com

بررسی رابطه بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و نقدشوندگی

سهام در بورس اوراق بهادار تهران

داریوش فروغی

استادیار گروه حسابداری دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان

منیژه رامشه*

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه الزهراء "س"

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین شاخص‌های متفاوت نقدشوندگی سهام با فرصت‌های سرمایه‌گذاری (IOS) در بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد. در راستای دستیابی به اهداف پژوهش، اطلاعات ۸۴ شرکت برای دوره زمانی ۱۳۸۱ لغایت ۱۳۸۹ مورد مطالعه قرار گرفت. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مقادیر بردار ویژه و رگرسیون چندمتغیره با استفاده از داده‌های ترکیبی استفاده گردیده است. نتایج پژوهش بیانگر وجود رابطه مثبت معنادار میان برخی شاخص‌های نقدشوندگی سهام و فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران است. این پژوهش شواهدی فراهم می‌کند مبنی بر اینکه بهبود نقدشوندگی، از طریق کاهش بهای تمام شده سرمایه منجر به افزایش فرصت‌های رشد باارزش می‌شود و به این ترتیب ارزش شرکت افزایش خواهد یافت. از این رو مدیرانی که در پی حداکثر کردن ثروت سهامداران هستند باید توجهی ویژه به وضعیت نقدشوندگی سهام نمایند و آن را بهبود بخشند.

واژگان کلیدی: نقدشوندگی سهام، فرصت‌های سرمایه‌گذاری، بورس اوراق بهادار تهران.

* نویسنده مسئول: mramsheh@yahoo.com

تأثیر کارایی سرمایه فکری بر سودآوری شرکت‌ها

تحقیق تجربی در بورس ایران

مهدی مرادزاده فرد*

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج

وحید احمدیان

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس

سیداصغر میرزاده

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

چکیده

هدف این تحقیق، آزمون رابطه بین کارایی سرمایه فکری و سودآوری شرکت‌ها می‌باشد. در این راستا کارایی سرمایه فکری شرکت‌ها با استفاده از مدل ارزش افزوده سرمایه فکری (VAIC) توسعه یافته‌ی پالیک محاسبه، سپس تأثیر آن بر سودآوری شرکت‌ها (سود خالص، بازده حقوق صاحبان سهام، بازده دارایی‌ها و سود هر سهم) با استفاده از رگرسیون پنل دیتا ارزیابی شد. اطلاعات چهارساله (۱۳۸۶-۱۳۸۹) ۸۷ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران (۳۴۸ شرکت - سال) که از صورت‌های مالی حسابرسی شده ان‌ها بدست آمده بود جهت محاسبه سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه فیزیکی مورد استفاده قرار گرفت. شواهد نشان می‌دهد که سرمایه فکری محاسبه شده، رابطه مثبت با سودآوری شرکت‌ها دارد. همچنین یافته‌های حاصل از تجزیه و تحلیل رگرسیون چند متغیره نشان می‌دهد هر یک از اجزای سرمایه فکری نقش معناداری در تبیین سودآوری شرکت‌ها دارند. در حالت خاص، سرمایه ساختاری به عنوان بخش کلیدی سرمایه فکری، بیشترین تأثیر را بر سودآوری داشته است. سرمایه فیزیکی نیز دارای یک رابطه مثبت با هر چهار شاخص سودآوری انتخابی می‌باشد. نتایج تحقیق به درک نقش سرمایه فکری در خلق ارزش در شرکت‌ها کمک و محرک‌های خاص سرمایه فکری را که بر سودآوری تأثیر می‌گذارند، شناسایی کرده است.

واژگان کلیدی: سرمایه فکری، سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری، سرمایه فیزیکی، سودآوری

* نویسنده مسئول: mramshah@yahoo.com

ارزش گذاری سهام شرکت‌هایی که وارد بورس نشده‌اند

میرحسین موسوی *

استادیار دانشگاه الزهراء، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد

چکیده

بازار سرمایه در روند توسعه اقتصادی نقش مهم و موثری را ایفا می‌کند. این بازار، مکانی است که می‌تواند زمینه تشکیل سرمایه را ایجاد، و با عملکرد مطلوب خود منابع مالی مورد نیاز واحدهای تولیدی و امکانات لازم برای انتقال وجوه پس‌انداز مردم به فرصت‌های سرمایه‌گذاری را فراهم کند. در این مقاله سعی بر این است که با توجه به اهمیت نهاد بورس اوراق بهادار در جذب پس‌اندازهای راکد و از بین بردن کتله پول و به جریان انداختن آن، روش‌های تعیین قیمت سهام از لحاظ مبانی نظری مورد بحث قرار گیرد و به روش تعیین قیمت سهام در بازار بورس اوراق بهادار تهران اشاره و در نهایت به روش تعیین قیمت سهام شرکت‌هایی که وارد بورس نشده‌اند، پرداخته شود.

* نویسنده مسئول: hmousavi_atu@yahoo.com

بررسی آثار تکانه‌های نامتقارن قیمت نفت بر شاخص سهام صنایع مختلف

محمد حسین ستایش *

استادیار حسابداری دانشگاه شیراز

مهدی رضایی (دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه شیراز)

حجت پارسا (دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه شیراز)

چکیده

این مقاله به ارزیابی اثرات تکانه‌های مثبت و منفی قیمت نفت خام در صنایع مختلف بورس و اوراق بهادار تهران می‌پردازد. ابتدا تکانه‌های مثبت و منفی قیمت نفت با مدل گارچ شناسایی شد. سپس اثر این تکانه‌های مثبت و منفی قیمت نفت روی میانگین ماهانه شاخص ۲۰صنعت بورس و اوراق بهادار و شاخص کل با استفاده از تکنیک ARDL مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که تکانه‌های قیمت نفت روی کل بازار بورس و اوراق بهادار (شاخص کل) موثر نیست. اما در ارزیابی تکانه‌ها در صنایع مختلف ۵صنعت از ۲۰صنعت مورد بررسی یعنی ۲۵٪ از صنایع تحت تاثیر تکانه‌های نفتی قرار گرفته‌اند. تکانه‌های مثبت قیمت نفت بر صناعی مثل داروسازی، رایانه و فلزات اساسی به ترتیب با وقفه‌های متفاوت اثر منفی دارند. همین‌طور تکانه‌های مثبت قیمت نفت بر صنعت سیمان اثر منفی داشته و همچنین بر آوردها نشان می‌دهند که تکانه منفی قیمت نفت بر صنعت حمل و نقل با دو وقفه اثر منفی داشته و بر صنعت رایانه اثر مثبت دارند. معناداری اثر همه‌ی تکانه‌ها در سطح خطای کمتر از ۵٪ مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتیجه جالب توجه دیگر این تحقیق ضریب شاخص با یک وقفه است که این ضریب برای هر ۲۰صنعت مورد بررسی و شاخص کل رابطه مثبت و معنادار را نشان می‌دهد که می‌تواند نشان از انعکاس تدریجی اطلاعات در قیمت سهام باشد.

واژگان کلیدی: تکانه مثبت و منفی قیمت نفت، صنایع بورس و اوراق بهادار تهران، مدل گارچ،

شاخص صنعت، تکنیک خود توزیع با وقفه‌های گسترده

* نویسنده مسئول: setayesh@shirazu.ac.ir

ارزیابی تأثیر سیستم‌های مدیریت کیفیت مبتنی بر ایزو ۹۰۰۰ بر

عملکرد مالی شرکت‌های بورس

رضا تهرانی

دانشیار مدیریت، دانشگاه تهران

سید محمد هاشمی نژاد*، محسن صیقلی

دانشجویان دکتری مدیریت مالی، دانشگاه تهران

سید بابک ابراهیمی

دانشجوی دکتری مهندسی صنایع، دانشگاه علم و صنعت ایران

چکیده

بکارگیری سیستم‌های گوناگون کنترل کیفیت در کشور و علاقمندی بسیاری از شرکتهای تولیدی و خدماتی در زمینه برقراری این گونه سیستم‌ها و دریافت گواهینامه‌های معتبر کیفی جهت بالابردن سطح کیفی محصولات و دریافت سهم بیشتری از بازار این موضوع در کشورمان مورد توجه ویژه قرار گرفته است. در این بین سیستم تضمین کیفیت استاندارد بین‌المللی ایزو ۹۰۰۰، بیشترین کاربرد را به خود اختصاص داده است. در این مقاله اثربخشی استقرار این استاندارد بین‌المللی را در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار مورد ارزیابی قرار گرفته است. بدین منظور شرکت‌های دارنده این گواهینامه استاندارد را مشخص نموده و برای هر یک شرکتی هم‌خوان برای مقایسه انتخاب کرده و تأثیر استقرار این سیستم مدیریتی را در سه شاخص رشد فروش، حاشیه سود و سود هر سهم بررسی نمودیم. اطلاعات بدست آمده از مشاهدات زوجی نشان داد که اخذ گواهینامه ایزو ۹۰۰۰ فقط توانسته است بر مقدار رشد فروش تأثیر داشته باشد و بر شاخص‌های حاشیه سود و سود هر سهم تأثیر معناداری نداشته است.

واژگان کلیدی: بورس، سیستم مدیریت کیفیت، عملکرد مالی، ISO9001

* نویسنده مسئول: hasheminejad7@gmail.com

بررسی اثر عوامل ریسک بر صرف ریسک سهام عادی

بهزاد کاردان*

استادیار دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه فردوسی

محمد جواد ساعی

استادیار گروه حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد

سمیه خلیلیان موحد

کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

یکی از عوامل مهمی که تصمیمات سرمایه‌گذاری را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بازده سرمایه‌گذاری می‌باشد. از طرف دیگر، شناسایی اثر عوامل ریسک برای تعیین هزینه سرمایه و ارزیابی سرمایه‌گذاری‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشند. بنابراین بررسی مجموعه کاملی که تمام جنبه‌های وضعیت مالی یک واحد تجاری را پوشش دهد، سبب رفع نیازهای عمده سرمایه‌گذاران و در نتیجه موجب رونق بازار سرمایه می‌گردد. داده‌های تحقیق با استفاده از رگرسیون خطی چندگانه به روش ورود مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. دوره زمانی تحقیق سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۸ است و نمونه مورد بررسی مشتمل بر ۷۴۵ شرکت سال از ۸۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

نتایج پژوهش نشان داد در سطح معنی‌داری ۹۵٪ رابطه معنی‌داری بین صرف ریسک سهام عادی و برخی از عوامل ریسک (نوسان سود، ریسک تجاری، ریسک نوسان نرخ بهره، اهرم مالی، ریسک ورشکستگی و نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام) در سطح کل شرکتها وجود دارد. همچنین نتایج تحقیق در سطح صنایع مختلف نشان داد که در هر صنعت صرف ریسک سهام تحت تأثیر برخی از این عوامل قرار می‌گیرد. ارتباط کلیه شاخص‌های مورد بررسی در این تحقیق (به جزء رشد سودآوری) با صرف ریسک سهام عادی مورد تأیید قرار گرفت.

واژگان کلیدی: صرف ریسک سهام عادی، عوامل ریسک

* نویسنده مسئول: bk@psig.info

شاخص های کیفیت بازارهای مالی و تاثیر آن بر حد نوسان

قیمت و نقدشوندگی بازار سرمایه

حسن قالیباف اصل

استادیار دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد دانشگاه الزهرا (س)

زهرا طاهری*

کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی گرایش مالی دانشگاه الزهرا (س)

چکیده

در بازارهایی که هزینه ی دستکاری بواسطه عدم سلامت محیط پایین باشد؛ احتمال دستکاری و متعاقبا استفاده از مکانیزم های کنترلی چون حد نوسان قیمت افزایش می یابد. لذا می توان سلامت بازار را یکی از عوامل دخیل در بکارگیری قوانین حد نوسان قیمت دانست.

از مهم ترین شاخص هایی که هر ساله به منظور ارزیابی سلامت محیط از سوی سازمانهای بین المللی گزارش می شود؛ می توان به شاخص فساد، حمایت از سرمایه گذاران و آزادی اقتصادی اشاره کرد. در این تحقیق رابطه ی میان شاخص های فوق با حد نوسان قیمت و نقدشوندگی بازار در نمونه ای از ۴۱ بازار سرمایه در سطح جهان طی سال های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ بررسی شد. نتایج تحقیق نشان می دهد بین سطح فساد و استفاده از حد نوسان قیمت ارتباط معناداری وجود دارد. به این معنا که هر چقدر سطح فساد بالا باشد؛ احتمال استفاده از قوانین حد نوسان افزایش می یابد. همچنین یافته ها حاکی از آن است که هیچ ارتباط معناداری میان کیفیت حمایت از سرمایه گذاران و آزادی اقتصادی با حد نوسان قیمت نمی توان یافت. نتایج بدست آمده در مورد نقدشوندگی نیز نشان می دهد بین شاخص های فساد و آزادی اقتصادی با نقدشوندگی ارتباط معناداری وجود دارد.

کلمات کلیدی: حد نوسان قیمت، شاخص فساد، شاخص حمایت از سرمایه گذاران، شاخص آزادی اقتصادی و نقدشوندگی بازار سرمایه.

* نویسنده مسئول: stztaheri@gmail.com

بخش هشتم:

گزارشگری مالی

شناسایی درآمد در شرکت‌های نرم افزاری در ایران

منیر آقابابایی پور

کارشناسی ارشد دانشگاه الزهرا

علی رحمانی*

استادیار دانشگاه الزهرا

چکیده

شناخت درآمد نرم افزار با افزایش شرکت‌های فعال در این حوزه اهمیت زیادی یافته است. تحقیق حاضر با بررسی بیانیه مواضع حسابداری "SOP97-2" آمریکا در زمینه شناسایی درآمد نرم افزار، لزوم تهیه و تدوین یک چنین رهنمودهای حسابداری در ایران را ارزیابی می‌کند. از آنجا که در ایران پیشینه تحقیقی در ارتباط با شناسایی درآمد نرم افزار مشاهده نشد، لذا در بخش پیشینه تحقیق از مبانی نظری مرتبط با موضوع استفاده گردید که شامل شرح استاندارد حسابداری شماره ۳ ایران با عنوان "درآمد عملیاتی" و مقایسه آن با بیانیه "SOP97-2" می‌باشد. از این استاندارد و این بیانیه جهت طراحی الگوی مفهومی تحقیق و پرسشنامه نیز استفاده شده است. نمونه انتخاب شده در این تحقیق شرکت‌های نرم افزاری دارای رتبه ۱ یا ۲ در شورای عالی انفورماتیک ایران می‌باشند. جهت جمع آوری داده‌های تحقیق از پرسشنامه استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که شناخت درآمد فروش نرم افزار مطابق با استانداردهای حسابداری نیست، اما شناخت درآمد خدمات نصب و پشتیبانی نرم افزار مطابق با استانداردهای حسابداری می‌باشد. همچنین روش‌های شناسایی درآمد در شرکت‌های نرم افزاری ایران مشابه است. همچنین سایر نتایج حاکی از آن است که شناخت درآمد نرم افزار در ایران نیاز به استاندارد یا رهنمود خاصی ندارد. به عبارت دیگر استاندارد حسابداری شماره ۳ که مبتنی بر اصول می‌باشد پاسخگوی نیازهای شرکت‌های نرم افزاری می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: شناخت درآمد، استانداردهای حسابداری، حسابداری مبتنی بر قواعد، حسابداری مبتنی بر اصول

* نویسنده مسئول: Rahmani@alzahra.ac.ir

بررسی تطبیقی علامت‌های تجاری در استاندارد حسابداری ایران و سایر کشورها

سیده آمنه میرباقری رودباری*

کارشناسی ارشد رشته حسابداری

چکیده

حسابداری دارایی‌های نامشهود به طور اعم و علامت‌های تجاری به طور اخص، از مسائل مهم در گزارشگری مالی است. علامت تجاری یک آرم مشخص است که اجناس و خدمات به خصوص، که توسط شخص یا تشکیلات خاصی تولید و فراهم شده‌اند، را متمایز می‌کند. علامت تجاری یکی از محدود دارایی‌هایی است، که می‌تواند مزیت‌های رقابتی بلندمدت برای شرکت‌ها ایجاد نماید. بنابراین نحوه‌ی برخورد با آن‌ها به طور فزاینده‌ای بر وضعیت مالی و عملکرد مالی شرکت اثر می‌گذارد. در این مقاله سعی شده است که در قالب ادبیات تطبیقی، موضع بیان شده در استاندارد بین‌المللی و ایران با استاندارد حسابداری کشورهای آمریکا، فرانسه، آلمان، استرالیا و هنگ‌کنگ مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: علامت‌های تجاری، دارایی‌های نامشهود، استاندارد حسابداری بین‌المللی (IASB)، استاندارد حسابداری استرالیا (AASB)، استاندارد حسابداری هنگ‌کنگ (HKAS).

* نویسنده مسئول: mirbagheriamane@yahoo.com

ارائه مدل سنجش و گزارشگری سرمایه فکری در

آموزش عالی: با تأکید بر رهیافتهایی برای دانشکده‌های

حسابداری و علوم مالی

غلامحسن تقی نتاج

عضو هیئت علمی دانشگاه امام حسین (ع)

محمد مهدی مومن زاده*

کارشناسی حسابداری

چکیده

سرمایه‌های فکری هسته اصلی دانش و بزرگ‌ترین دارایی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی است. سازمان‌های دانش‌بنیان، جهت کسب مزیت رقابتی پایدار، نیازمند شناسایی و مدیریت آگاهانه و نظام‌مند سرمایه‌های فکری خود می‌باشند. به همین منظور طراحی و به‌کارگیری رویکردی مناسب برای شناسایی، ارزیابی و مدیریت سرمایه‌های فکری آن‌ها از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نوع پژوهش‌های کیفی تحلیلی محتوا است. روش آن نیز توصیفی/کتابخانه‌ای (بررسی اسناد و مدارک) می‌باشد و با رویکردی فرا تحلیلی انجام گرفته است. بر مبنای مطالعات نظری، سرمایه فکری به سه بخش یعنی سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه ارتباطی تقسیم و در ادامه الگویی شامل پنج گام اساسی به منظور تدوین شاخص‌ها و گزارشگری سرمایه‌های فکری ارائه شد. این الگو به منظور گزارشگری مربوطتر و قابل اتکا تر، از صورت‌های وضعیت، عملکرد و گزارش روند سرمایه‌های فکری بهره می‌جوید. در پایان نیز رهیافتهایی به منظور توسعه، شناسایی، سنجش و گزارش سرمایه‌های فکری در دانشکده‌های حسابداری و علوم مالی بیان شده است.

واژه‌های کلیدی: سرمایه فکری، دانشگاه‌ها، مدل گزارشگری سرمایه فکری، آموزش عالی

* نویسنده مسئول: m.momenzadeh2000@yahoo.com

رعایت و کفایت استانداردهای حسابداری در صورت‌های

مالی شرکت‌های لیزینگ ایران

زهرا قاسمی *

کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه الزهرا

علی رحمانی

استادیار حسابداری دانشگاه الزهرا

چکیده

امروزه، بسیاری از تصمیمات بر اساس اطلاعات حاصل از صورت‌های مالی اتخاذ می‌شود. صورت‌های مالی باید با کیفیت مطلوبی بر اساس ضوابط معتبر و معین، یعنی استانداردهای حسابداری تهیه شده باشند. تا اطلاعات لازم را مناسب‌تر و با کیفیت بهتر به استفاده‌کنندگان ارائه کند. این تحقیق به بررسی کفایت استانداردهای حسابداری و رعایت آن در صورت‌های مالی شرکت‌های لیزینگ ایران پرداخته است. به این منظور در ابتدا روند استانداردهای حسابداری لیزینگ و تحقیقات پیشین مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس استانداردهای مربوط چک لیست گزارشگری و افشا در این صنعت تهیه شد و تفاوت‌های موجود در صورت‌های مالی با استانداردها از این چک لیست استخراج شد. در مرحله بعد جهت اطلاع از نقطه نظر صاحب نظران، پرسشنامه‌ای مشتمل بر تفاوت‌ها طراحی گردید و در اختیار مدیران مالی شرکت‌های لیزینگ، حساب‌برسان این شرکت‌ها و تحلیلگران مالی قرار گرفت. داده‌های بدست آمده نشان داد که به طور کلی شرکت‌های لیزینگ استانداردهای حسابداری را رعایت می‌کنند، اما در مواردی که رهنمودی روشن در استانداردهای حسابداری مشاهده نشود، تفاوت‌هایی در افشای اطلاعات دیده می‌شود. این مغایرت‌ها در پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت و تفاوت‌های معنادار در پاسخ‌ها نشان‌دهنده این است که استانداردهای حسابداری کلیه فعالیت‌های شرکت‌های لیزینگ را پوشش نمی‌دهد.

واژه‌های کلیدی: استانداردهای حسابداری، صورت‌های مالی، شرکت‌های لیزینگ، حسابداری لیزینگ

* نویسنده مسئول: zgzghasemi@gmail.com

بررسی محتوای اطلاعاتی روش‌های افشای جریان‌های نقد

عملیاتی

آرش قربانی*

کارشناسی ارشد حسابداری، عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد

چکیده

در زمینه‌ی روش‌های مختلف افشای جریان‌های نقد عملیاتی (روش مستقیم و روش غیر مستقیم)، همواره نوعی تضاد میان موضع استاندارد گذاران و ادبیات دانشگاهی از یک سو و نحوه‌ی عمل حرفه‌ی حسابداری از سوی دیگر، وجود داشته است. استاندارد حسابداری شماره ۲ ایران، هم راستا با SFAS 95 در ایالات متحده، IAS 7 در مجموعه استانداردهای حسابداری بین‌المللی و FRS 1 در انگلستان، روش مستقیم افشای جریان‌های نقد عملیاتی را مفیدتر می‌داند. با این وجود، در حرفه‌ی حسابداری و در عمل، روش غالب روش غیر مستقیم است. تحقیق حاضر در این راستا کوشیده است تا محتوای اطلاعاتی دو روش افشای جریان‌های نقد را با استفاده از داده‌های ۱۲ ساله شرکت‌های عضو بورس اوراق بهادار تهران (دوره زمانی ۱۳۷۷ لغایت ۱۳۸۸) مورد مقایسه قرار دهد. نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق نشان داد که به طور کلی روش مستقیم به شکل بهتری می‌تواند جریان‌های نقد عملیاتی آتی را پیش‌بینی کند. هرچند، روش غیر مستقیم در شرکت‌هایی که حجم بدهی پایین دارند دارای قدرت پیش‌بینی کنندگی بالاتری است. از سوی دیگر، در شرکت‌های با پیچیدگی ساختار سازمانی زیاد، بازده بالای دارایی‌ها و حجم بدهی فزاینده، محتوای اطلاعاتی دو مدل رگرسیونی مستقیم و غیر مستقیم با یکدیگر تفاوت معناداری ندارد.

واژه‌های کلیدی: جریان‌های نقد عملیاتی، روش مستقیم، روش غیر مستقیم، پیچیدگی سازمانی، حجم بدهی، بازده دارایی‌ها.

نویسنده مسئول: arash@bojnourdiau.ac.ir

بررسی ارتباط بین بدهی و مدیریت سود

کیهان مهام

استادیار گروه حسابداری دانشگاه آزاد قزوین

بهمن طالبی* - سعید علی پور

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

هدف از این مطالعه، بررسی ارتباط بین بدهی و اقلام تعهدی اختیاری به عنوان شاخصی برای مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. زمانی که شرکت‌ها نیاز به ارائه تصویر مطلوبی از خود دارند تا دسترسی آسانی به منابع مالی داشته باشند، بدهی می‌تواند با مدیریت سود مرتبط شود. زیرا مدیران این گونه شرکت‌ها انگیزه بیشتری دارند تا از طریق مدیریت سود، اعتباردهندگان را راضی نگه دارند. مدیران در شرکت‌های با اهرم مالی بالا ممکن است با کنترل افراد بستانکار مواجه شوند که برای آن‌ها مشکل است تا در مدیریت سود شرکت نمایند. از سوی دیگر، تنوع بخشی محصولات زمینه مورد نیاز را برای فعالیت‌های حسابداری فراهم می‌سازد. زیرا احتمالاً تنوع بخشی محصولات، برای شرکت‌ها فرصتی را فراهم می‌سازد تا از فعالیت‌های نظارت بر افراد بستانکار جلوگیری کند. با بررسی ۱۷۰ شرکت طی سال‌های ۸۴-۸۹، نتایج نشان می‌دهد که ارتباط منفی بین بدهی و مدیریت سود وجود دارد به عبارتی مدیران در شرکت‌های با اهرم مالی بالا مدیریت سود کمتری دارند و شرکت‌ها از تنوع بخشی محصولات جهت جلوگیری از کنترل‌های وام دهندگان استفاده می‌نمایند و دست به مدیریت سود می‌زنند.

واژه‌های کلیدی: بدهی، تنوع بخشی محصولات، مدیریت سود و اقلام تعهدی اختیاری

* نویسنده مسئول: bahmantalebi149@yahoo.com

تأثیر عوامل موثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران در ایران

محمد حسین ودیعی*

امیر متحدین - سید محمد حسینی

گروه حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

امروزه به سختی می‌توان یک کسب و کار بزرگ را بدون داشتن حتی یک رسوایی مهم حسابداری پیدا کرد. افراد حرفه حسابداری باید سطح بالایی از صحت و درستی را در خدمات حرفه‌ای خود رعایت کنند و تصمیم‌گیری اخلاقی آنان برای کسب بازار سرمایه کارا و منصفانه و تخصیص بهینه منابع ضروری می‌باشد. به دنبال بسیاری از طوفان‌ها و رسوایی‌های بزرگ حسابداری، شرکت‌های سهامی بسیاری خواستار به‌کارگیری اخلاق در حرفه حسابداری و آموزش اخلاق در دوره تحصیلات کلاسیک حسابداری، شده‌اند. در این تحقیق، رویکردهای اخلاقی منفعت‌گرایانه، مذهب‌گرایانه، هرمنوتیک، وظیفه‌گرایانه، خودخواهانه و عدم ارتباط بین اخلاق و حسابداری با استفاده از پرسشنامه سنجیده شد. سپس، گرایش اخلاقی حسابداران با استفاده از مقیاس لیکرت کمی شد. در نهایت، اثر متغیرهای جنسیت، سطح تحصیلات، مذهب‌گرایی و تجربه کاری بر هر کدام از گرایش‌های اخلاقی بررسی شد. نتایج پاسخ‌های دریافتی نشان می‌دهند که فقط در رویکرد منفعت‌گرایانه بین مردان و زنان تفاوت معناداری وجود دارد و سطح تحصیلات، مذهب‌گرایی و تجربه کاری روی گرایش‌های اخلاقی موثر نیست. با توجه به یافته‌های حاضر به نظر می‌رسد که در ایران بحث جنسیت و مذهب می‌تواند در گرایش به هر کدام از رویکردهای اخلاقی فوق تأثیر گذار باشد.

واژه‌های کلیدی: تصمیم‌گیری اخلاقی، رویکردهای اخلاقی، اخلاق در حسابداری

* نویسنده مسئول: Mhvadeei@um.ac.ir

اطلاعات حسابداری و اطلاعات کوانتومی: کاربردهای

مفهومی توپولوژی

سید احمد خلیفه سلطانی*

استاد یار دانشگاه الزهرا (س)

نرگس گودرزی

دانشجوی کارشناس ارشد دانشگاه الزهرا (س)

چکیده

در این مقاله سعی گردیده است با دیدگاهی نوآورانه با استفاده از توپولوژی مشکل غیر دقیق بودن و عدم بهم پیوستگی محاسبات کوانتومی را حل کرد. از وضعیت‌های توپولوژیک موجود می‌توان به عنوان واسطه‌ای برای مداخله در اطلاعات کوانتومی درون سیستم استفاده کرد. در نتیجه فرآیند محاسبه کوانتومی برابری بین‌های مالی، در برابر غیر دقیق بودن و عدم بهم پیوستگی محافظت می‌شود. مبالغ پولی موجود در صورت‌های مالی ممکن است در تقابل با خطاهای کنترل‌های داخلی باشد. اگرچه اندازه‌گیری در حسابداری و کوانتوم زمینه‌های متفاوتی دارند، اما در هر دو همراه با خطاست. یک ویژگی مهم توپولوژی کاربرد آن در ایجاد طبقه‌ها و ارتباط آنها با سایر طبقه‌ها است که نشان دهنده ارتباط بالقوه دیگری بین حسابداری و توپولوژی می‌باشد. استفاده دیگر حسابداری از توپولوژی، ویژگی هم‌مورفیزم در ارتباط بین اجزای حسابداری می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: توپولوژی، اطلاعات کوانتومی، محاسبات کوانتومی توپولوژیک، توپولوژی نواری، کاربرد توپولوژی در حسابداری

* نویسنده مسئول: khalifehsultani@alzahra.ac.ir

تأثیر ترکیب هیئت مدیره بر محافظه کاری مورد کاوی صنعت بانکداری

احمد احمدپور *

دانشیار گروه حسابداری دانشگاه مازندران

کرامت الله حیدری

دانشجوی دکتری دانشگاه مازندران

محمد جواد زارع بهنمیری

کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه مازندران

چکیده

این تحقیق به مطالعه و بررسی تأثیر ترکیب هیئت مدیره شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بر محافظه کاری پرداخته است. تجزیه و تحلیل اطلاعات برای هفت سال (۱۳۸۲-۱۳۸۹) نشان می دهد، شرکت های با ترکیب مستقل تر، محافظه کارتر می باشند. یعنی این شرکت ها اخبار بد را به هنگام تر از اخبار خوب منتشر و شناسایی می کنند. نتایج این تحقیق، نتایج تحقیقات قبلی محققان را تایید و تقویت می کند.

واژه های کلیدی: ترکیب هیئت مدیره، محافظه کاری، اخبار خوب، اخبار بد

* نویسنده مسئول: ahmadpour@umz.ac.ir

بخش نهم:

چکیده مقالات انگلیسی

Firm Characteristics And Stock Price Reaction To Sox 404 Compliance

Zabihollah Rezaee*

The University of Memphis, Professor of Accountancy

Reza Espahbodi

Professor of Accounting, Indiana University South Bend

Pouran Espahbodi & Hassan Espahbodi

Professors of Accountancy, Western Illinois University

Abstract

This study examines the stock price reaction to the internal control reporting as required under Section 404 of the Sarbanes-Oxley Act of 2002 for three distinct groups of firms. After controlling for the general stock price movements, we find that stock returns are most negative for firms that delay filing of their internal control reports, continue to be negative for firms with ineffective internal controls, and are positive for firms with effective internal controls. The decrease in stock prices of the first two groups is more pronounced for those with a lower return on assets, higher growth rate in sales, and no prior disclosure of their internal controls weaknesses. Our results indicate that market participants value the reliability of financial information resulted from Section 404 compliance irrespective of firm size and debt proportion, consistent with the SEC recent release of Section 404 compliance for smaller public companies.

Keywords: Capital market; Security price reaction; Corporate governance; Internal control.

JEL Classification: G14; G18; M42.

---

* *Corresponding Author:* zrezaee@memphis.edu

The authors would like to thank Lynn Turner for his invaluable comments and suggestions and the Glass Lewis & Co. for data assistance.

Earnings Management in Delisted Companies: Case of Iran

Jamal Roudaki *

Accounting PhD

Faculty of Commerce, Lincoln University, New Zealand

Abstract

Over three years of 2007 to 2009 one hundred eight companies delisted from the Iranian financial market which forms about one third of total companies continuously listed in the same period. This paper investigates earnings management (EM) statue in relation to firm characteristics such as leverage, size and ROA in a sample of these companies. Voluntary disclosure about state of corporate governance is also included in the analysis. Results from financial reports of one and two years before delisting indicate that managers are extensively managing their earnings. Further inquiry reveals that while numbers of delisted companies that manage their earnings upward or downward are equal, in companies with negative EM profitability exhibit strong statistical relation with DACC (proxy for EM). Inquiries about corporate governance indicate that five directors (board size) on board of directors is common (68 from 73 firms reported 5 members). The mean number of independent board members is more than 3 directors, and institutional ownership is widespread that 79.5% of firms reported more than 50% of such shares.

Keyword: Iran earnings management, delisted companies, distressed companies, firm characteristics

---

*Corresponding Author: Jamal.Roudaki@lincoln.ac.nz

The competitive pricing of audit services in a non- Big 4 market

Azizkhani Masoud

Assistant Professor OF Ilam University

Abstract

This study examines audit pricing in a market characterized by increasing competition for the supply of audit services but without the presence of large international audit firms. Using traditional audit fee modelling, we find that, in the absence of international “brand names”, audit firm size or market power is still associated with audit fee premia. We also find that increased competition in the supply side of audit services following regulatory changes resulted in lower audit prices. These results have implications for the consequences of increasing the number of audit firms. This study extends the audit fee literature by examining how increased competition in the audit market affects the pricing of audit services in emerging markets.

Keywords: Audit fees, Audit fee premium, Auditor competition

Benchmarking The Research Productivity Of Accounting Doctorates

James R. Hasselbac

Mary Ball Washington Eminent Scholar, College of Business, University of West Florida

Alan Reinstein

George R. Husband Professor of Accounting, Department of Accounting, School of Business
Administration

Mohammad Abdolmohammadi*

John E. Rhodes Professor of Accounting, Bentley University

Abstract

Increasing attention to faculty research productivity suggests a need for reliable benchmarks, which the literature has provided. We add to this literature by providing alternative benchmarks based on records of 5,604 accounting doctoral graduates from 1971-2005. We measure research productivity in four ways: (1) unadjusted number of published articles in the Best 3, Best 13, Best 24, and Best 40 journals, (2) published articles adjusted for journal quality scores, (3) published articles adjusted for coauthorship, and (4) published articles adjusted for both coauthorship and journal quality. We find evidence that average publication productivity of accounting faculty per year has steadily increased over the 35 years under study. We present benchmark measures based on faculty productivity in four sets of journals both from 1971-2005 and for each year of 2001-2005. The former shows that a significant proportion of faculty have never published in any of the 40 journals studied. The latter shows nine years of productivity in the most recent years. This data can be useful as a benchmark for promotion and tenure decisions. We also present

---

* *Corresponding Author:* mabdolmo@bentley.edu

productivity percentiles as another benchmark. Finally, we present data on the research productivity of the top 10 most productive faculty (based on the most conservative measure of published articles adjusted for both coauthorship and journal quality) from 1971-2005 to identify another comparison benchmark .

Further correlation analysis indicates that productive researchers rank about the same regardless of the productivity measure used to evaluate them. Multivariate tests also reveal effects for gender (male faculty generally scoring higher than female faculty), school of affiliation (faculty at doctoral granting institutions as significantly more productive—especially in the higher level journals—than their counterparts at non-PhD schools), professorial rank (professors scoring higher than those in administrative and other roles), and teaching years since doctorate (those with 10 years or less of service since doctoral year being more productive than those with 11 years or more).

The benchmarks identified in the study can help with tenure, promotion, merit pay, appointment and renewal of chaired professorships, and other resource allocation decisions .

Keywords: Benchmark, Research Productivity, Faculty Recruiting

The Usefulness of Activity Based Costing and Traditional Costing in Banking Industry: Evidence from a Bank in Iran

Nazemi A.*

Assistant Professor of Shiraz University

Eram Sq., Eram Paradise, College of Economics, Management and Social Sciences, Department of Accounting

Seyedi A.

Shandiz Higher Education Institute, Mashad

Abstract

In this study the results of implementation of two costing systems are illustrated. These systems are Activity Based Costing (ABC) and Traditional Costing. In order to analyze the cost structure for the bank services, an Iranian bank (Mehr bank) is chosen as a sample. After explaining the calculation methods of unit costs of the systems, a statistical pair-wise comparison is done to find the probably usefulness of the information. The results show that there is no difference between the unit costs of two systems. Therefore it suggests doing more research to explain the reasons of insignificant differences between ABC and traditional systems.

Key Words: Activity Based Costing, Traditional Costing, Mehr Bank.

---

*Corresponding Author: anazemi@rose.shirazu.ac.ir

Empirical Examination of the Relationship Between "Intellectual Capital" with "the Operating Cash Flow and Weighted Average Cost of Capital"

Ali Asgar Anvary Rostamy*

Associate Professor, Tarbiat Modares University (TMU)

Ramin Zamani Amoghin

Master's Degree of Accounting

Mostafa Deljou

Master's Degree of Accounting

Abstract

Nowadays, in order to maximize achieving goals and strategies, organizations have to identify, measure and manage their Intangible Assets (IA). Intellectual Capital (IC) is considered as one of the most important parts of organizations' IA. On the other hand, considering the fact that corporations' cost of capital is one of the key factors affecting capital budgeting, financial decision makings and macro assessment of corporations' functions, and also due to the fact that "cash flow" is the ultimate and tangible outcome of a profit unit, this paper is to present the results of an experimental study on the relation between IC with two important factors affecting on performance (i.e. operating cash flow and weighted average cost of capital) in Tehran Stock Exchange (TSE) between 2005 to 2009. Two fundamental hypotheses of this research suppose a negative significant relationship between IC and WACC but a positive significant relationship between IC and corporations' operating cash flow. The findings confirm the above hypotheses. The results imply that by enhancing and applying efficient

---

* *Corresponding Author:* anvary@modares.ac.ir

and fruitful management of IC, corporations' WACC can be expected to be cut back due to the enhancement of knowledge level, intellectual ability and their becoming more intelligent on one hand, and their increasing of the operating cash flow on other. Therefore, utilization of this effective IC for obtaining a higher financial yields and a better future performance could be suggested.

Key words: knowledge management, intellectual capital, weighted average cost of capital, operating cash flow, Q Tobin.

Market Incentive's Ability To Predict Forecasts Management

Vahid Biglari*

Faculty of Business and Accountancy, University of Malaya

Dr. Ervina Alfian

Faculty of Business and Accountancy, University of Malaya

Dr. Rubi Ahmad

Faculty of Business and Accountancy, University of Malaya

Abstract

The results of previous studies about forecasts management are mixed. Some studies find that forecasts are informative and therefore forecasts restrict future earnings management. Other studies claim that forecasts are delusive and therefore lead to higher income increasing earnings management. To contribute in explaining the mixed results in the literature, this study examines the effect of stock transaction status on forecasts management. To do the experiment, out of 850 companies in NYSE, the researchers selected 311 based on availability of their forecasts information. The selected companies were divided into three groups of Buy, Hold and Sell. To do the experiment, Management Forecast Error and Forecasts Management of the abovementioned three groups were compared. The results indicated that in order to avoid negative earnings surprises, Sell side companies should engage more in downward Forecast Management. However, the result did not show any congruence with Buy and Hold companies. The findings also depicted that stock market incentives influence management voluntary disclosure. Moreover, the practical implications of this study can guide regulators to the necessity of considering market incentives and highlight the importance of voluntary disclosure.

Keywords: Management Forecast Error – Management's Forecasts – Forecasts Management - Stock Market Incentives- Buy - Sell

---

* *Correspondent Author:* vahidbiglari@siswa.um.edu.my